SÖZ

Haftalık Haber Yorum Dergisi

TARİH: 14 ARALIK 1996 • SAYI: 96 • FİYATI: 100.000 TL (KDV DAHİL)

• ALMANYA 4 DM • İSVİÇRE 4 Sfr • FRANSA 14 FF • İNGİLTERE 1.7£ • HOLLANDA 5 Hfl • AVUSTURYA 28 AS • ABD 3$

Bir Gladio masalı...

Evvel zaman içinde Türkiye'de...

ORTA SAYFADA

ÖĞRENCİLERE FAŞİST SALDIRI

'Mercedes'in ruhu'Beyazıt'ta

Sayfa 4 - 5

SARUHAN OLUÇ

Susurluk sonrası, öncesi gibi olamaz

Sayfa 8

WİNFRİED WOLF

PDS milletvekili ile görüşme

Sayfa 9

ERGUN ADAKLI

Gehlen, Gladio ve devlet...

Sayfa 12 - 13

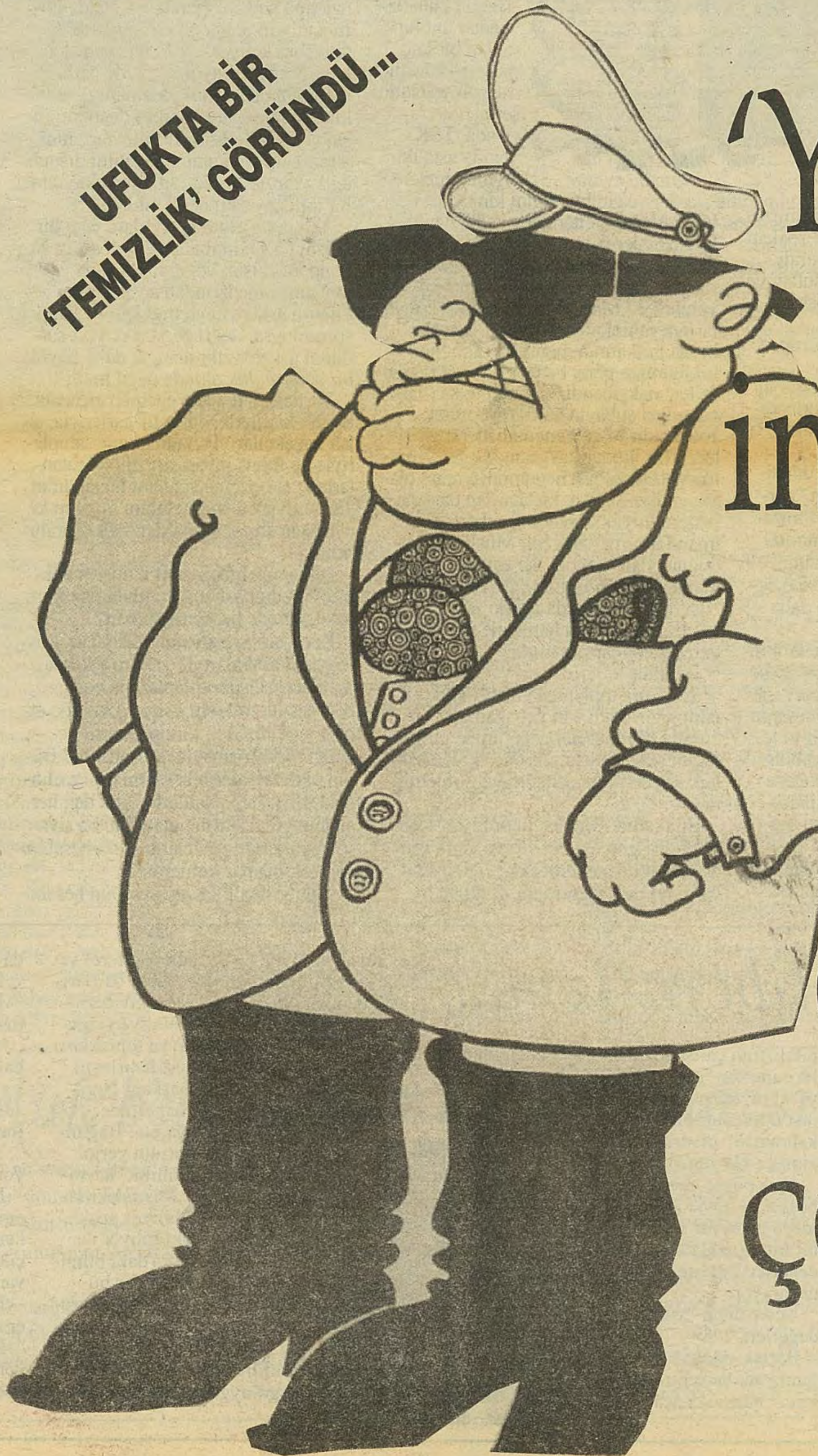
YAPRAK ZİHNİOĞLU

Feministler, feminizm ve ÖDP

Sayfa 16 - 17

İnsan hakları haftasını idrak ediyoruz!

UFUKTA BİR 'TEMİZLİK' GÖRÜNDÜ...

'Yargısız infaz'dan şikayet edenler çoğaldı!

Erbakan'a Askeri Şura'da 'atılan gol'ün anlamı...

Laik militarizmden nasıl kurtuluruz?

Erbakan imzaladı

Başbakan direndi, ordu taviz vermedi, 58'i irticacı 69 subay ve astsubayın Silahlı Kuvvetlerle ilişkisi kesildi

RP'den yılbaşı balosuna iptal

Melih AŞIK

Bayındırlık Bakanı Cevat Ayhan bir genelgeyle Karayolları'nın tüm Türkiye'deki yılbaşı balolarını iptal etti. Bakan Ayhan'ın bu genelgeyi RP Trabzon İl Teşkilatı'nın başvurusu üzerine yayınladığı öğrenildi.

●AÇIK PENCERE'DE

Diyanet'ten yeni fetvalar

Erkeklerin epilasyon yapması ve yağ aldırmasının dinen haram olduğu açıklandı. Diyanet, epilasyonla ilgili fetvasında: "Erkeklerin kapor...

●Yüksek Askeri Şura toplantısında 33'ü subay 36'sı astsubay 69 kişi ordudan ihraç edildi. Aralarında bir yarbay ile binbaşının da bulunduğu 69 kişiden 58'i irticai faaliyet, 4'ü bölücülük, 7'si ise disiplinsizlikle suçlandı.

●Şûra'ya 2. gün katılan Erbakan'ın irticai faaliyet nedeniyle ilişiği kesilenlere karşı çıktığı belirtildi. Anıtkabir'de Şûra'nın iki üyesi arasında geçen konuşma dikkat çekti: "Da... namadı, mecbur kaldı ve sonunda imzaladı"

●Bir Genelkurmay yetkilisi, Erbakan'ın irticai faaliyetlere ... tılmakla suçlanan pe... dosyalarını tek tek inceledi, "gerçekten böyle mi?" ...

Gazeteleri açar açmaz gözümüzü çıkarır gibi manşetler: "Erbakan imzaladı... Başbakan direndi, ordu taviz vermedi, 58 irticacı subay ve astsubayın silahlı kuvvetlerle ilişkisi kesildi..." "Ordudan 69 ihraç..."

Laik medya sevinçten hop oturup, hop kalkıyor...

"Şura üyesi bir komutan Erbakan'ın dosyalara onay verirken hayli zorlandığını belirterek, 'ancak mecbur kaldı, sonunda imzaladı' dedi."

Türkiye Cumhuriyeti'nin hükümetine başbakan yaptıkları kimsenin "zorlanması", "mecbur kalması" ve "imzalaması" "özgürlükçü, laik" basınımızı öylesine sevindirmiştir ki, sanırsınız, yerilen hilafete son verilmiş ve şu özlenen İkinci Cumhuriyet, bir kere daha asker eliyle kurulmuş...

İkitelli'nin, iki tekelinin gazetelerinin manşetlerini her kim hazırlıyorsa, ateşle oynuyor... Refah'ın kamuoyuna "işte Erbakan askere boyun eğiyor" mesajını vermek, belki kısa erimde Refah'ın iç zorluklarını artırıcı bir rol oynayabilir, ama uzun erimde bu türden kışkırtmalar Refah tabanının fundamentalizme kayma sürecini derinleştirmekten başka bir sonuç veremez.

Bu sonuç da, şimdi manşetlerden temennah çakılan ordunun fundamentalizme kayışa karşı müdahale etmesi yönündeki kışkırtmaların amacına ulaşması için gerekli ortamı yaratır.

Peki işlerin bu noktaya gelmesi "laik rejim"i kurtarır mı?

Ne gezer... Cezayir'de dinci partileri yasaklayan yeni anayasa, Cezayir'in bir islam cumhuriyeti olduğunu kabul etmek zorunda kalmadı mı? Bugün kulaklarından tutulup atılan bir kaç acemi– konspirasyon yoksunu şeriatçının dışında, TSK içinde ustalıklı örgütlenmelere gidilmediğini kim iddia edebilir? Ve kim, ellerinde yeşil bayraklarla yüzbinlerce insan sokağa döküldüğü zaman, onların üzerine salınacak askerin yemyeşil hale gelmeyeceğini söyleyebilir? 12 Mart'ın ünlü işkence konutlarının sahiplerinden Türün'ün nakşibendi tarikatının mensubu olduğunu bildiğimize göre, benzer rütbede bugün de kaç nakşibendi, kaç nurcu, kaç bilmemneci subayın varlığını sormak abes midir? Fundamentalistlerle girişilecek bir iktidar kavgasında eğer kemalizm bir ideolojik hegemonya aracı olarak etkisiz kalırsa, kışlalardan da ezan seslerinin yükseleceğini, askerin mi, imamların mı daha çok Müslüman olduğuna dair "taktik" bir savaşın kaçınılmaz olacağını, İran'daki Humeyni "devrimi" esnasında işlerin tam da böyle olduğundan hareketle söylemek gerçekten abartma mıdır?

Değildir

Son Şura toplantısı elbette Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Erbakan gibi bir "molla hayranı"nın denetimine girmediğini göstermiştir...İyi de, TSK sivil– laik siyasetin de denetimine girmemiştir.

Bırakalım "siyaset"in orduyu –usulca değil– gerçekten sevk ve idare işinde sımsıkı denetlemesini... TSK, sivil yargının da denetiminde değildir.

Kuvvetler ayrılığı ilkesi, TSK'ya sökmemektedir.

Refah'lı bar bar bağırıyor: "Ordudan yapılan tasfiyelerde yargı yolu açık olsun..."

Ve ağzının payını alıyor.

Türkiye'de yargı sistemi bilerek parçalanmıştır. Biri askeri, öteki sivil iki yargıtay vardır.

Sivil yargı organlarının durumu meydanda. Askeri yargı ise hiyerarşiye bağlı olduğu için sivil yargıdan bin kere daha bağımlı bir kurumdur.

Bir de "Askeri Yüksek İdare Mahkemesi" kurulmuştur. Bu da sivil Danıştay'ın görev alanına giren işleri askerlerle ilgili olarak görmektedir.

TSK'nın parlamentonun üstünde olduğunu, "Türkiye'nin en önemli kurumu TSK'dır" diyerek Demirel açıkladığına göre ve Yüksek Askeri Şura'da bu memleketin başbakanı, hepsini sözde azletme yetkisini paylaştığı halde komutanların önünde "zorlanıyorsa", "mecbur kalıyor" ve önüne getirilen kararları "imzalıyorsa", TSK parlamentonun da, (yani yasamanın) ve hükümetin de (yani icranın) denetimi dışında kalmış olmuyor mu? Yargının, yasamanın ve icranın denetimi dışında kalan bir devlet kurumu gerçekte ikinci bir iktidar odağı değil midir?

Yalnız bu olgu bu sorulara yeni bir anlam kazandırabilir: On yılı aşkın süregiden "düşük yoğunluklu çatışma"nın sonuçlarından siyasi irade, yetkilerini askere devrettiği için ne kadar sorumluysa, doğrudan bu çizgiyi sürdüren askeri yetkililer çok daha büyük *bir sorumluluk altında* değil midir?

Yurttaşlar, devlete egemen zirvenin kiralık katillerle, eroin tüccarlarıyla, silah kaçakçılarıyla, kumarhane sahipleriyle ve fuhuş piyasasını elinde tutanlarla iç içe geçme sürecini hızlandıran "Kürt siyaseti"nin hesabını diyelim ki oylarıyla siyasi iktidardan belki sorabilirler.

Peki ama, hiçbir sivil iktidarın hükmedemediği asker sorumlulardan kim, nasıl, nerede hesap soracaktır?

Koca bir coğrafyanın mezraları, köyleriyle, kasabalarıyla yakılıp yıkılmasını, bitki örtüsü, ormanlarıyla perişan edilmesini, milyonlarca insanın göç ettirilmelerini, kim, kiminle, nasıl ve hangi mekanizmayla tartışacaktır? Bütün olan bitenlerin hesabını asker, elindeki muazzam silahlarla PKK'den her allahın günü sorduğuna göre, bu siyasetin yarattığı sonuçların öteki hesabını verecek olanlar kimlerdir?

"Öldürülen PKK eşkıyasının hesabını sormaya yeltenenin alnını karışlarız" diye hey heylenmeye gerek yok. Türklerin de başına gelenlerin hesabını birilerinin vermesi gerekiyor çünkü... İşte en son bilanço:

Gülhane Askeri Tıp Akademisi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı Başkanlığı'nın yaptığı "Çatışmaya Bağlı Travma Sonrası Stres Bozukluğu" konulu araştırma dehşet vericidir.

Ölenler, yakınlarını acıya boğarak, zamanın derinliklerinde yitip gitseler bile, kalanlar yaşayacakları on yıllar boyunca bize hala devam eden bu trajik savaşın dehşetli sonuçlarını her gün, her dakika, her saniye hatırlatacaklar...

Bu araştırma, Amerikan ordusunun Vietnam'da başına gelenden çok daha büyüğünün TSK'nın başına geldiğini kanıtlıyor. "Savaş sendromu" denilen hastalıklar, ABD ordusunda yüzde 26 iken, TSK mensupları arasında yüzde 27 oranını buluyor. Bunların yüzde 13'ü suçluluk duyuyor, yüzde 18.61'inde ise şiddetli öfke patlamaları görülüyor...

Ve cumhurbaşkanı, işte bu insanlar için trilyonluk rehabilitasyon merkezlerinin temel atma törenlerinde, yaşanan insan trajedisine boş vermiş, memlekete yepyeni bir "tesis" kazandırmanın mutluluğu ile coşuyor.

Her savaşın elbette bir sonu vardır ve bu son da öyle ya da böyle silahların susması demektir... On yıl sonra, yirmi yıl sonra da olsa, her savaş bir barışa yerini bırakır...

Peki her barışın da yerini bir savaşa bırakması söz konusu değil midir? Ve iki savaş arasında soluk almaya çalışanlar için ne kadar da acınacak bir avuntudur.

Çalışanların özgürlükten, eşitlikten, barıştan yana iradesi militarizmin ve onun sivil irade üstü biçiminin panzehiridir.

Milyonlarca insanın bu yönde iradesini ortaya koyacağından umudumuzu kestiğimiz zaman, laik rejimi korumak için askere sarılır ve askere sarılınca da savaşın insanlık dışı sonuçlarına seyirci kalırız...

Eh, bir kere seyirci olununca da, sahadaki formalı ya da üniformalı kimselerin boş kaleye gol atmalarının önüne geçmemize de olanak olmadığını söylemek bile gereksiz olur...

Refah kalesine son Şura'da atılan golün, gerçekte kendi kalesine atıldığını anlamayanlar için bunca söze gerek var mıydı denebilir...

Haklısınız...

Emperyalist liberalizm...

"Soğuk savaş"tan ABD komutasında NATO'nun galip çıkması ve Varşova Paktı ülkelerindeki iktidarların yıkılması birçok aydın gibi Mehmet Barlas'ı da büyük bir iyimserliğe sürüklemiş. Esen değişim rüzgarları adındaki etki ile, "sosyalizm", "sömürü", "emperyalizm", "sınıf" ve "çatışma" ve bir dizi kavramın yerini "yükselen değerlerin" aldığına dair bu kimselerde özgün tasavvurlar oluştu.

Birkaç yıl, Allah'ın her günü, hala sosyalizmde ısrar edenleri yola getirmek için diller dökmüş, memleketimizin sathını kaplayan "değişimin" ve "yükselen değerlerin" tanıklığına başvurmaktan yorgun düşmüştü. Şimdi Barlas neler görüyor?

Türkiye'deki kötülükleri sosyalizmle kapitalizmin çatışmasından neşet eden olgular sanırken, geçmişin bütün hortlakları siyaset piyasasını doldurmuş... Anti-komünist ülkücüler biraz "milli kahraman" olarak zuhur etmiş... Ne yapsın Barlas?

"Biz böyle olsak da başkaları böyle değil" demeye getiriyor ve böylesi bir kurnazlıkla "yükselen değerleri" savunabileceğini sanıyor.

Nedir onun "yükselen değerleri"?

Barlas, dünyalı olmadığımız takdirde bu "değerlerin" başımıza açacağı işleri şöyle sıralıyor. " (Bu gibi ülkelere) ya Birleşmiş Milletler ambargosu ya da Barış Gücü denilen uluslararası polis gönderiliyor. Sorumlular savaş suçlusu diye yargılanıyor. Somali'den Yugoslavya topraklarına kadar uzanan müdahaleleri hatırlayın. Panama devletinin cumhurbaşkanı Noriega, şimdi bir Şikago hapishanesinde.

Menmet Barlas

Böyle bir dünya bu.. Bağımsızlık kavramlarının yerini 'karşılıklı bağımlılık' kavramının aldığını Mısır'daki sağır sultan bile biliyor artık..." Niçin Mısır'daki biliyor da Paris'teki, Londra'daki bilmiyor. Niçin hep ufaklar bu kavram değişiminin belalarına müstehak oluyor da, örneğin İran ABD'ye neden "karşılıklılık" esasına göre ambargo uygulayamıyor, Nevada'ya İran Barış Gücü'nü gönderemiyor?

Her neyse...Barlas'ın liberalliği açık...

Bu liberalizmin adı emperyalist- liberalizmdir.

"Emperyalist- liberalizmin" ya da "globalizmin" kanımızca en güzel, en anlamlı ve en derin içerikli sloganı da Carrefour adındaki süpermarketin müdürü tarafından formüle edilmiştir.

Genel müdür Claude Torchard şöyle diyor: "Yakında herkes aynı şeyi yiyecek!.."

Nasıl? Her anlama çekilecek bu slogan, emperyalist- liberalizmin Amerika'yı da kendine bağımlı hale getiren yerli siyasetçilerimiz için ne büyük korku yaratacağını varın siz düşünün.

Laik, sivil siyasetçiyi orduyla, liberal de emperyalizmle korkutuyor...

Biz topunu birden, çalışanların anti-emperyalist ordusuyla korkutabildiğimiz gün, işler rayına girecektir.

Halk kurban olsun böyle 'yargısız infaz'a!

Başbakana "mektup" yazıyor: "Ana muhalefet partisi başkanı tarafından ortaya atılan iddiaların çok ciddi olduğu kanaatindeyim" diyor.

"Ciddi olduğu kanaatine" vardığı "iddia"; "Suça karışan 100-120 kişi bulunmaktadır. Bunlar devlet emrindeki katillerdir" sözleriyle bu mektubun sonunda yer alıyor.

Derken aynı zat, televizyona çıkıyor ve medyayı "uyarıyor":

"Yargısız infaz yapmayın!.."

Başbakan Yardımcısı Çiller'in, İçişleri eski Bakanı Ağar'ın, - Mehmet Sena Söylemez'in açıkladığına göre, bir "yargısız infaz" sonrasında Ağar ve Bucak ile birlikte cinayeti çiğ köfte ziyafeti ile kutlayan- Erez'in ve Necmettin Cevheri'nin ve daha çok, ama çok önemli isimlerin medya tarafından "100-120 adet devlet emrindeki katiller" sürüsünün ve bunların memleket çapındaki suç ağının gücüne dayanmakla suçlayınca, bu "yargısız infaz" mı

"Devletin emrinde 100-120 katil" ne yapıyor?

Bunlar film mi çeviriyorlar? Şakacıktan katil rolü oynayıp, üzerleri ketçaplanmış figüranları öldürmüş gibi mi yapıyorlar?

Türkiye Cumhuriyeti devletinin başkanı Süleyman Demirel, tüm siyasal yaşamında ilk defa "devletin emrinde 100-120 katil" bulunduğu gibi bir "iddia"yı "ciddi bulduğunu" açıklıyor.

Bu katiller, devleti elinde tutan mafya-siyasetçi-aşiretçi çetesinin emirleriyle "yargısız infaz" yapıyor.

Karşılığında da eroin- kumar- fuhuş işlerinin tekeline sahip oluyor. Sayısız ayak takımından oluşmuş irili-ufaklı, üniformalı-üniformasız çetelerden oluşan geniş bir suç ağı, bu cinayet şebekesi tarafından sevk ve idare ediliyor.

İşte Demirel, "yargısız infaz"ların "allahını" örgütleyen bu çetenin varlığına "kanaat" getirdiği halde, kalkıyor ve ruhunun ta derinlerinden yükselen içgüdüsel devletçi bir tepkiyle medyayı "uyarıyor": Yargısız infaz yapmayın...

oluyor?

'Yargısız infaza ne hacet!..'

Çiller, Bucak'ı, Çatlı'yı "milli kahraman" ilan ettiği ve devlet adına kurşun sıkanı bağrına bastığı ve bu suretle "devlet emrindeki katiller" vasıtasıyla yapılan tüm "yargısız infazlara" sahip çıkıp, suçunu "itiraf" ettiği zaman kendi ipini kendisi çekmiş olmadı mı?

Tansu Çiller siyasal yaşamımızda artık yaşayan bir ölüden başka hiçbir şey değildir.

Bu böyledir ama, artık tanrının bir lütfu olarak mı, yoksa devletin zirvesinde kara para pazarını paylaşma kavgasına tutuşan, her biri bir yabancı emperyalist devletin "muhibbi" durumundaki "çete"lerin birbirlerini yiyip bitirme sürecinin keskinleşmesinden mi, ya da Türk devlet adamlarını Panama Cumhurbaşkanı Noriega gibi kapıp Şikago'da hapsedemeyeceği için, bu eroin taciri muktedirleri birbirine kırdırtan CIA'in, FBI'ın, İngiliz haber alma servisinin marifetinden mi, her nedense, ortaya ayan beyan çıkan Susurluk kazası devlet erkanını konuşmak zorunda bırakmış, hatta Demirel'in bir küçük mektubu, hala soruşturma açılmadığı halde kamuoyunda "temiz toplum"a doğru gidişimizin müjdesi sayılmış, gelgelelim, işler yine de sürüncemede bırakılmıştır.

DSP milletvekili Hilmi Dedeli, Çiller'in yetiştirmesi İçişleri Bakanı Akşener'in ağabeyinin, Çatlı'yla ilişkisi olan ve Ağar'ın talimatıyla DYP'ye geçmiş eski bir ülkücü olduğunu açıklamıştır.

Polis şeflerine kefil olmak adetimizden değildir ama, hiç değilse Susurluk işinde, ister Söylemezler'in iddia ettiği gibi "kendini kurtarmak" olsun, ister bir başka nedenden dolayı olsun Çiller takımına karşı tutum alan İstanbul Emniyet Müdürü Yazıcıoğlu, Demirel "Alınmayacak", Erbakan "Ondan memnunuz" ve Asiltürk "Onu daha önemli görevler bekliyor" dedikleri halde görevden alınmış ve son olarak da Tansu Çiller, "kamuoyunu yanıltan bu Emniyet Müdürü'nün yeniden göreve dönemeyeceğini" alelacele açıklayıvermiştir.

İstanbul Emniyet'inde paniğe kapılan kendi yandaşlarını yüreklendirici bu açıklamayla Çiller'in bulunduğu bu hükümetin Susurluk olayını örtbas etmek için her yola başvuracağı bir kez daha ortaya çıkmıştır.

Mesut Yılmaz adım adım geri çekilmiş, devletle çete arasına olmayan bir uçurum koymuş ve ardından da elindeki bilgilerin tek bir olayla sınırlı olduğunu açıklamıştır.

Oysa şu sıralar "derin devlet" adı verilen çevrelere yakınlığı ile tanınan Hürriyet başyazarı Oktay Ekşi, "Türkiye'de olan biten cinayetlere bakarsanız" diyor,"bir tek Susurluk olayını çözsek bile bir yere varamayacağınızı kabul edersiniz."

Ve ekliyor:

"Tüm bunlar gerçek ve en tehlikeli çetenin, devletin en yetkili yerlerini işgal ettiğini ve gerçeklerin ortaya çıkmasına o çetenin engel olmaya çalıştığını ortaya koymuyor mu?"

Ve Yılmaz, her ne kadar "devlete zarar vermemek" için saldırısını sınırlıyor olsa da, tehlike kampanaları her geçen gün daha fazla çalıyor: "Ya devlet çeteden temizlenecek, ya da çete devleti ele geçirecek... Hiç kimse köşesine çekilmesin çünkü yarın çekilecek köşeleri de kalmayacak..."

"Bu mücadele hayat memat mücadelesidir..."

İşte bu mücadele umutları şimdilik her nedense Demirel'e bağlanmış bulunuyor. Ağzını açan "Sayın Cumhurbaşkanımız, gidebildiği yere kadar gidilsin, dedi" diyor.

"Gidebildiği yere kadar" ha...

Kim yapacak bunu?

Demirel mi?

Bakınız darbeci başı Evren yarattığı "muhbir vatandaş" tiplemesini ne güzel oynuyor:

"Demirel bana 'Teröristlerle mücadelede Özel Harp Dairesi'nden yararlanalım' dedi. Kendisine şiddetle karşı çıktım. Sayın Demirel bunu inkar ediyor..."

Milliyet yazarlarından Umur Talu, Tansu Çiller'in Demirel ile yaptığı görüşme sonrasında düzenlediği basın toplantısında söylediklerini en iyi okuyan kişidir. Çiller'in durup dururken, "Devletin 1991'den beri yaptığı mücadeleyi gözden geçirdik" sözlerini mükemmel yakalamış ve sormuş, "neden 1993'ten beri değil" diye... Tansu Çiller'in başbakanlığa geldiği yılı değil de, Demirel'in başbakan olduğu bu yılı başlangıç noktası olarak alışını mimlemiş..."Bu yıl," diyor Talu, "Çiller'in, bakanlık koltuğu sayesinde devlet işlerini yakından ve merakla gözlemeye başladığı yıl..."

Ve anlayanın anlayacağı dilden devam ediyor:

"Devletin içi'yle ilgili soğuk savaş dengesi... Bir nevi tehdit dengesi.

Katı duran, ama asıl yumuşak karın: Göbek... Gerçek demokratikleşme için kesilmesi gereken göbek... Meşru palavralarla yağ bağlamış bir göbek..."

Ve Cumhurbaşkanı Demirel gazeteciyi uyarıyor:

"Yargısız infaz yapmayın..."

Pekala yapmayalım...

Devletin emrindeki 100-120 katil yargısız infazlara devam etse de yapmayalım...

Hay hay...

O halde yargılayalım...

Başta Tansu Çiller, Mehmet Ağar, Sedat Bucak ve ortakları olmak üzere, bu memleketi çeyrek yüzyıldır "yöneten", infazların yargılısını da, yargısızını da örgütleyen, icra eden, darbe yapan, yaptıran, sivil darbe tertipçisi ne varsa, ölmüş ve yaşayan, cumhurbaşkanları da içinde, bütün sorumluları yargılayalım...

Sonra da infaz gelecek elbette...

Peki bunu kim yapacak?

Milliyet yazarlarından Hasan Pulur ilginç bir yazı yazmış:

"Sistem ancak örgütlü insanların güçlenmesiyle temizlenebilir. Herhalde bu örgütü ANAP'tan da DYP'den de, Refah'tan da bekleyemeyiz.

Ya kimler?

DSP ya da CHP demeye diliniz varıyor mu?

Bizim varmıyor!..."

Bizim de...

Zirvede kavga olduğu açık... Ama bu kavgadan kim galip çıkarsa çıksın buradan demokrasi, özgürlük, barış çıkmayacaktır. Ama bugün için, tüm zirveyi yok edecek kuvveti kendinde bulamasa bile, toplumsal muhalefet şu sıralarda kriz içinde çırpınan Çiller ve onun "özel örgütü"nü yenik düşürmede belirleyici rol oynayabilir. Ve bunu yapabilirse, zirvenin öteki kanadını da kuşatmış olur.

Bu az-buz bir iş değildir... Sürekli kitlesel eylem tek yoldur...

Susurluk belasından kurtulamazsınız!

"Ne sağcıyım ne solcu futbolcuyum futbolcu" mu diyorsunuz?

Deseniz de 'Susurluk belası'ndan beyninizi, ruhunuzu kurtaramazsınız...

Çünkü en büyük yanılgı, kirlenmiş siyaset denilen şeyi bir kaç kötü politikacının kirlenmesi sanmaktır.

Spor bu işten yakasını kurtarabilir mi sanıyorsunuz? Yanılıyorsunuz.

Bir ara şu Fenerbahçe'nin başında anlı şanlı bir faşist bulunuyordu. Ülkücü mafya yalnız polis, asker üniforması giymiyor ki, bazen de topçu formasına bürünüp stadları dolduruyor.

Başka...

Anlatalım... HBB televizyonunda Fenerbahçe Klubü'nün Başkanı Ali Şen, Fatih Altaylı'ya hakaret yağdırmış. Altaylı da "Teke Tek" programına gelirse, Ali Şen'e neler yapacağını bir güzel yazmış. Okuyalım:

"Uyuşturucu dosyalarını açayım... Maga Deri mağdurlarını soruşturayım... Silah ticaretinden bahsedelim... Depolarda bekleyen ve uçamayan helikopterlerin TSK'ya nasıl satıldığını sorayım..."

Bir memleketin iktidar sistemi yalnız meclisten, hükümetten, devlet bürokrasisinden oluşan bir kumaş değildir. İktidar sistemi bir bütündür, bölünemez. Bu sisteme eğitim, kültür, medya, bilim ve din kurumları gibi, spor da girmektedir.

Oligarşik zirvenin tüm iktidar sistemine egemen olduğunu söylerken, bu Ali Şen'i de işin içine katıyoruz.

Yakışmıyor mu?

Susurluk'ta bir kamyonun altına girmişti ama...

'Mercedes'in ruhu' üniversitelerin üzerinde geziniyor!

Mehtap BAŞAR- Ali Haydar ÇİÇEK- İlker KAPLAN- Bülent ERGÜN- Bülent YOLDAŞ

3 Kasım'da Susurluk'ta kamyonun altına giren 'Gladio'nun ardından üniversitelerde ülkücülerin saldırılarının sistematik bir tarzda tırmanması dikkat çekiyor. 5 Kasım günü Bursa Uludağ Üniversitesi'ndeki saldırıyı daha sonra diğer kentler izledi. Eskişehir ve Antalya'dan sonra ise geçtiğimiz hafta İstanbul'da doruğa çıktı. Yani neredeyse "Susurluk'taki "Mercedes'in ruhu" üniversiteler üzerinde dolaşmaya başladı" denebilir!.. İstanbul Üniversitesi'nde ülkücü öğrencilerin solcu öğrencilere silahlı saldırıda bulunması, öğrenciler, öğretim üyeleri ve aileler tarafından tepkiyle karşılanırken, aynı zamanda çeşitli soru işaretlerini de kafalara çengelliyordu. Geleceğin Çatlı'larının işbaşında olduğuna sadece solcu öğrenciler değil, ülke kamuoyunun genişçe bir kesimi inanıyordu, zaten bu durumu gören Ülkü Ocakları da apar topar saldırganı ihraç ettiğini duyurdu. Ama önemli olan bu saldırılara karşı etkin ve kitlesel bir mücadelenin yürütülmesi ve yeni Çatlılar'ın doğuşunu bugünden önlemenin yollarının bulunması idi.

Öğrenciler, son günlerde yaşanan olayların demokratik talepleri, çabaları sindirmeye, yok etmeye çalışan güçler tarafından gerçekleştirildiğini belirtiyorlar. Her zaman olduğu gibi, kendilerini ülkücü olarak tanımlayanların sahnede olduğuna ve devletin resmi güçleri tarafından seçilerek, sistemli bir biçimde organize edildiklerine işaret ediyorlar. Kendilerini ülkücü olarak tanımlayan kişilerin polisle işbirliği yaptıklarını vurguluyorlar.

Önce sözle taciz, sonra silahla yaralama

Geçen hafta İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi kantinini basan ülkücü öğrenciler, kantinde oturmakta olan solcu öğrencileri önce sözle taciz ve tahrik ettiler. Bu taciz üzerine çıkan tartışma büyüyünce satır, bıçak ve silahlarını çıkaran ülkücü grup, sol görüşlü öğrencilere saldırdı. Bu çatışma esnasında Hüseyin Özdemir adlı kişi silahını çıkartarak öğrencilerin üzerine doğrulttu ve 14 el ateş etti. Özdemir'in geçen yıl da bir öğrenciyi bıçakla yaraladığı, iki sömestr okuldan uzaklaştırma cezası aldığı belirtiliyor, ama okula nasıl girdiği yetkililer tarafından açıklanamıyor. Hüseyin Özdemir'in kurşunlarıyla Aydın Çavlan Erdoğan ve Ali Yılmaz adlı öğrenciler yaralanırken, yedi öğrenci de satır ve bıçak darbeleriyle yaralandı. Olaydan yarım saat sonra yaralı öğrencilerin arkadaşları tarafından hastaneye kaldırılması sırasında ülkücüler, üniversitedeki resmi ve sivil polislerin gözleri önünde olay yerinden kaçtılar. Saldırganların rahat bir biçimde olay yerinden kaçmaları, polis-ülkücü işbirliğine bir örnek olarak gösteriliyor. Başka bir dikkat çekici nokta ise, üniversite kapısında dedektör ile polislerin arama yapmasına karşın saldırganların satır, bıçak ve silahlarını rahatça üniversiteye sokmuş olmaları...

Ülkücü kurşununa hedef olan Aydın Çavlan.

Olay sonrasında görüştüğümüz hiçbir yetkili silahlı ülkücülerin üniversiteye nasıl girdikleri sorusuna net cevaplar veremiyor ya da vermekten kaçınıyorlar. Yaralanan öğrencilerin durumunu öğrenmek isteyen çeşitli fakültelerden öğrenciler, Haseki Hastanesi'ne giderken Vez-

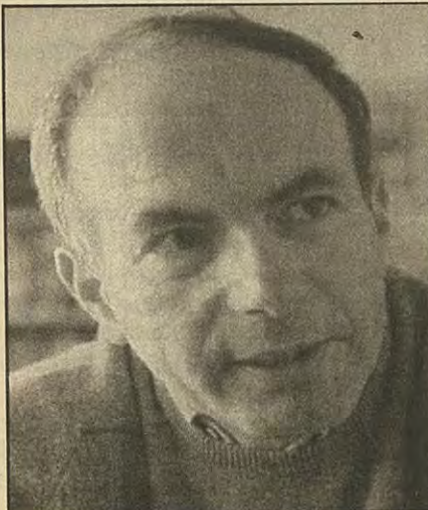
Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Bülent TANÖR:

Saldırganlar, emri yüksek yerden almış olmalılar

Mehtap BAŞAR
Bülent YOLDAŞ

Hukuk Fakültesi kantinindeki silahlı saldırıyı ve silahlı kişilerin üniversiteye girebilmelerini nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce polis yanlı bir tutum içinde mi?

Bu olaylar yeni değil. Bunları maalesef Türkiye'nin genelinde ve bizim fakültenin özelinde, en az yirmi yıldır yaşamaktayız. Tek fark şu oldu, bu defa tertip çok acemice sahneye kondu. O yüzden de çabucak sırıttı. Çünkü bizim fakültenin iç yapılanmasını bilmeyenler için söyleyeyim, bizim fakültenin kantini binanın zemin katındadır. Bir mahzen gibi, giriş çıkışı tek kanaldan olur.

Ben hiçbir insan düşünemiyorum ki, bu kantine inmeyi düşünecek, elinde silah ve satır olacak ve arkasını garanti altına almadan böyle bir taarruzu gerçekleştirecek, mümkün değil, insanın akıl özürlü olması lazım. Eğer öyleyse bir şey diyemem, ama olmadığını varsayıyorum, normal zekalı olduklarını varsayıyorum. Saldırganlar çıkışlarını garanti altına almışlardır. Çünkü kantinden çıksa da, bu kantin tek bir koridora açılır ve bu koridorda da öğrenciler vardır.Yani oradan da kurtulması mümkün değildir, yakalanır. Polis vardır, yakalanır diyemiyorum. Çünkü garantiyi yüksek yerlerden almış olmalılar ki, bu saldırıyı gerçekleştirebiliyorlar. Çok ilginç bir şey, kampüs çevresinde ve koridorlarda her zaman sivil polisler, bazen resmi polisler vardır. Ve olayın on - onbeş dakika öncesinde de vardılar. Sonradan yok oldular. Olaydan 15- 20 dakika sonra ben olay yerine gittim, vardılar ama, olayın geçtiği yarım saat içerisinde yoktular. O arada çekilmişler. Kantinde polisler çay kahve içerlerdi. Kantine öğrencilerin astığı afişleri de indirmek için girerlerdi. Yani o koridorda bir hareketlenme olsun da sivil polisin haberi olmasın, bu mümkün değildir. Demek ki olayın sahneye konacağı anda ilginç bir yok oluş yaşanmış. O sayede bu tecavüz gerçekleştiriliyor. Bu durum o bakımdan daha vahim boyutta. Güvenlikten sorumlu güçlerin güvenliği sağlaması konusunda çok ciddi kuşkular ortaya çıktı. Bu defa çok acemice yaşandı ve çok çabuk açığa çıktı.

Devlet içinde ortaya çıkan çetelerin üniversite ayağını bu saldırıyı gerçekleştirenler mi oluşturuyor? Üniversite yönetiminin buna bakışı nasıl?

Şimdi kesin bulgular olmadan konuşmak zor. Ama bu olayda böyle bir işbirliğinin ipuçları belirdi. Üniversitenin işbirliği içinde olduğunu söyleyecek durumda değilim. Bizim üniversite yönetiminde bazı hatalar, zaaflar vardır. Üniversite yönetimi, özellikle polisin taraf tutuculuğu hakkında bir kanaat sahibi değildir. Ama bu olay sanırım ki, yönetimin görüşlerinin bir kez daha gözden geçirmesi için bir vesile oldu. Ve o günden beri üniversitemizin üst yönetiminin tavrı biraz farklılaşmaya başladı. Ben bunu olumlu bir gelişme olarak görüyorum. Bundan sonrasına bakacağız tabii. Ayrıca bu bir gösterge değildir. Dilerim ki polisin taraf tutucu tavrı konusunda bir zihin açıklığı meydana gelmiş olsun üst yönetimde. Bunun gerektirdiği yeni önlemler üniversite tarafından sivil bir şekilde, yani öğrenciler arasında bağları pekiştirmek şeklinde, öğretim üyelerinden yardım istemek şeklinde gerçekleşsin.

Bu olaylardan sonra sizce üniversite yönetimi neler yapmalı?

Edindiğim bilgilere göre, rektörlük bu konuda ciddi arayışlar içerisinde. Bu bir başlangıçtır. Gecikilmiş olabilir, bu bir hatadır. Vaktiyle el atılmış olsaydı bu acı olaylar olmayabilirdi. Ama istiyoruz ki bu kadarıyla kalsın. Yönetimin arayışları şu merkezde, birincisi, sanırım sivil polislerin buradan çıkartılmasını talep edeceklerdir. İkincisi, resmi polisin üniversite içinde her yerde görülmesine son verip belirli yerlerde bulunmasını sağlayacaklardır. Üçüncüsü, üniversite giriş ve çıkışlarındaki keyfi gözaltına alınmaların önlenmesine ilişkin Emniyet'le ilişkilerde bulunulacaktır. Hatta bulunulmaktadır. Dördüncüsü, üniversitenin kendi güvenlik örgütü oluşturulabilir mi diye düşünülebilir. Bu biraz daha zor tabii. Ama emsaller de vardır. Bazı başka fakültelerde yanlış bilmiyorsam böyle özel güvenlik görevlileri, daha sivil karakterli, üniversite içinde daha kontrol altında, daha demokratik yapılanmış, daha tarafsız birimler oluşturabilmiştir. Bu arayışlar vardır. Bunlar kurum düzeyindeki arayışlardır. Şimdi öğrenciye de sorumluluk düşüyor. Haksız saldırıya uğramak çok acı bir şeydir. Buna karşı tepki göstermek şarttır. Yalnız tepkiyi iyi yönlendirmek gerekir. Mesela şu yanlıştır: Bir grubun bir başka siyasi grubu hedef olarak göstermesi 'onlar giremez' demesi yanlıştır. Üniversiteli ve silahsız olmak kaydıyla herkes girebilir. Bu anlamda ayrımcılık yapmak yanlıştır. Bunun sonu yoktur. Eğer bu ortam sağlanırsa idarenin alacağı kararların başarı şansı artabilir.

Olayları protesto etmek için derse girmediniz. Bu tavrınız devam edecek mi?

Dün derse girdim, şöyle girdim. Bizim bir defterimiz vardı, ders gündemi yazılır ve imzalanır. Ben şöyle yazdım deftere: "Öğrenciye yönelik saldırıları protesto etmek ve yetkili makamları uyarmak için bu derse girilmemiştir." Sınıfa girdim, bunu okudum ve çıktım. Yani iki saatlik dersi bu şekilde yapmamış oldum. İfade etmiş olduğum sözü bir anlamda tuttum. Derslere gireceğim, sürekli girmemeyi uygun bulmadım. Çünkü ortamın kızışmasını ve gene bir öğrenci boykotu olmasını şu koşullarda uygun görmedim.

neciler civarında ülkücü bir grup tarafından taşlandı. Öğrenciler daha sonra hastane önünde yaptıkları basın açıklaması sonrası dağıldılar. Bu kez de bindikleri İETT otobüsünü polis çevirdi ve otobüsü Emniyet Müdürlüğü'ne çekerek öğrencileri gözaltına aldı.

5 Aralık Perşembe günü meydana gelen bu olayların ertesi günü öğretim üyeleri, öğrenci velileri ve öğrencilerden oluşan yaklaşık 2 bini aşkın bir grup İstanbul Üniversitesi Merkez Kampüsü'nde protesto yürüyüşü yaparak basın açıklaması yaptılar. Basın açıklamasından sonra öğrenciler, rektörlük önüne gelerek halaylar ve türkülerle üniversitelerde gerçekleşen saldırıları kınadılar.

Rektör Berkarda, sözünü tutamadı

Bu arada, öğrenci velileri ve avukatlardan oluşan bir heyet rektör Bülent Berkarda ile görüşerek, üniversite içerisinden sivil polislerin çıkartılmasını istedi. Rektör Berkarda'nın öğrenci velilerine, sivil polislerin üniversitelerden çıkartılacağı sözü ise henüz gerçekleşmiş değil. Öğrenciler, üniversitede saldırıya karışan bazı ülkücü öğrencilerin, hatta öğrenci olmayanların kampüs içerisinde ellerini kollarını sallayarak gezdiklerini söylüyorlar. Ülkücü öğrencilerin basın açıklamaları yaparak kendilerini masum göstermelerinin ise sahte bir tavır olduğunu belirtiyorlar. Ama üniversitelerde yaşanan olaylar onların hiç de masum olmadıklarını gösteriyor. 15 kişilik ülkücü grup 2 Aralık günü, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Yunus Emre Kampüsü'nde, okul çıkışında marşlar söyleyerek ÖDP sempatizanı 6 üniversite öğrencisine saldırdı. Bu saldırıdan sonra Siyasi Şube'ye bağlı polisler saldırıyı yapanları değil, saldırıya uğrayan öğrencileri gözaltına aldı. Yine kendilerini 'masum' olarak tanımlayan ülkücüler 11 Aralık günü de, Marmara Üniversitesi Göztepe Kampüsü'nde ellerindeki satırlarla iki öğrenciyi yaraladılar.

İslamcı öğrenciden, ülkücülere tepki

Üniversitelerde ülkücülerin solcu öğrencilere satır, bıçak ve silahlarla saldırması islamcı öğrenciler tarafından da tepkiyle karşılandı. Kendisini islamcı bir öğrenci olarak tanımlayan A.Ö., evrensel değerlere sahip bir kişi olduğunu, insanlara bıçakla, satırla saldırılmasına ve insanların öldürülmesine karşı olduğunu söylüyor. A.Ö. "Benim kendimi müslüman olarak nitelendiriyorum. Üniversite çevresinde kesinlikle anlaşamayacağım insan tipi faşistlerdir. Bunu her yerde açıkça söylüyorum. Bu yüzden onlardan uyarılar aldım. Bir marksist öğrencinin alabileceği uyarıları ben de aldım. Eylemlerden birkaç gün önce kampüs bahçesinde otururken yanıma birkaç ülkücü geldi. Benden hiç çekinmeden yaptıkları eylemler hakkında konuştular. Bu eylemlerde polisin kendilerine müdahale etmeyeceğini açıkça söylediler. Onlarla tartışma gereği bile duymadım. Çünkü onlar okumayan ve düşünmeyen insanlar. Silahlı saldırı olayına gelince kapıda dedektör olup da bu silahların geçmiş olmasını aklım almıyor. Aslında alıyor, ama almamasını istiyorum" diyor. A.Ö. adlı kız öğrenci saldırıyı insanlık dışı bulduğunu, polislerin ülkücülerle işbirliği içinde olmasının kendisini ürkküttüğünü belirtiyor. A.Ö şöyle devam ediyor: "Üniversitelerdeki olaylar sağ- sol çatışması olarak yansıtılıyor. Oysa üniversitelerde sağ-sol çatışması yok, ülkücü saldırılar var."

Ülkücüler maşa

Üniversite Öğrenci Platformu'ndan S. M. ise bu saldırının sadece öğrencilere yönelik olmadığını, topyekün bir saldırının olduğunu belirterek şöyle konuşuyor: "Bu saldırıların yoğunlaşmasının sebebi devlet içinde odaklanmış olan kliklerin arasındaki çatışmanın yoğunlaşmasıdır. Bunun için kendine ülkücü diyen faşistleri maşa olarak kullanıyorlar." Okullardaki olayların sağ-sol çatışması biçiminde sokaklara taşınmasını istendiğine dikkat çeken S.M. "Bu oyuna gelmemek lazım. Saldırılara karşı meşru müdafaa hakkımızı kullanmalıyız. Ama olayları onların istediği boyutta dışarıya taşımak ve sağ-sol çatışması şeklinde algılamak yanılgısına düşmemeliyiz. Faşist saldırılara karşı tüm öğrenciler duyarlı olmalıdır." diyor.

6 Aralık Cumartesi günü 2 bini aşkın öğrenci İstanbul Üniversitesi önünde halaylı, türkülü olaysız bir eylem yapmıştı.

İstanbul Üniversitesi Öğrenci Koordinasyonu'ndan B. A. Y. da üniversitedeki saldırıların sistemli bir biçimde gerçekleştirildiğini belirterek şunları söylüyor: "Kendilerini ülkücü olarak niteleyen bir avuç serseri, üniversitelerde sindirme politikasını uygulamak için bazı güçler tarafından seçilmişlerdir. Bu saldırganlar, Meclis'ten de cesaret almaktadırlar. Bugün Meclis'te, 16 Mart katliamının zanlılarından Ökkeş Şendiller ve 80 öncesinde solcu bir öğrencinin katili olduğu iddia edilen ANAP Genel Başkanı Yardımcısı İbrahim Yaşar Dedelek'ten cesaret almaktadırlar. Bugün öğrencilere saldıranlar yarının Çatlıları'dır."

Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekanı Ülkü Azrak

Polis hukuka aykırı davranıyor

Mehtap BAŞAR
Bülent YOLDAŞ

Üniversitelerde olaylar çıkartılarak gündem saptırmaya çalışılıyor olabilir mi? Ülkücü öğrencilerin silahlarla rahatça okula girebilmeleri idare-polis-ülkücü işbirliğinin bir göstergesi mi?

Tabii gündem saptırma olabilir, bu olayları böyle açıklayabiliriz. Hukuk Fakültesi'nde silahlı saldırıyı gerçekleştiren kişi bizim okulumuzun öğrencisiydi. Daha önce bıçakla yaralama olayına karıştığı tespit edildiği için, bu öğrenciye Disiplin Kurulu tarafından iki sömestr okuldan uzaklaştırma cezası verildi. Bu kararı rektöre bildirdim, kapıdaki görevlilere okula alınmaması için talimat verildi.

Üniversiteden uzaklaştırılan bu öğrenci hala okula girebiliyor; bu sizce nasıl oluyor?

Bu kişi sadece bir kez değil, defalarca okula girmiş, ben haber alıyorum, yetişemiyorum. Okula her geldiğinde olay çıkartıyor, önce bıçakla öğrencimizi yaraladı, sonra silahla yaraladı, bu kişi öğrenci bile öldürebilir. Olay çıkartmak için okula geliyor çünkü. Bu adam hakkında savcılığa suç duyurusunda bulunulsaydı, mahkemeye çıkartılması gerekmez miydi? Uzun zaman biz bunu bekledik, usule uyalım dedik. Önce adli soruşturma başlasın, savcılık bunun hakkında dava açsın, bunun üzerine biz disiplin soruşturması yapalım dedik. Altı ay geçti 'tık' yok. Soruşturmayı biz başlattık. Bari biz soruşturma yapalım ki kendimizi koruyalım diye düşündük. Saldırganın tanıkları çelişkili ifadeler verdiler, yalan söyledikleri kolayca anlaşıldı, oysa saldırıya uğrayan öğrencinin tanıklarının açıklamaları çok tutarlıydı. Açıklamaları karşılaştırdığımızda ceza hukuku uzmanı arkadaşımız, saldırganın suçlu olduğuna açıkladı. Bunun üzerine disiplin kurulumuz iki sömestr uzaklaştırma cezası verdi.

Sizce polis ve idare burada taraflı mı davranıyor? Silahlı, satırlı ve okula alınması yasaklanan kişileri bilerek mi içeriye alıyorlar?

Polisler suçu üniversite görevlilerine atıyorlar, "biz alımıyoruz, görevliler alıyor" diyorlar. Burada açıkça bir ihmalin olduğu ortada. Polis Vazife ve Selahiyetleri Kanunu'na göre polis ancak belli koşullarda üniversiteye girebilir. Polis üniversiteye girdikten sonra ne olur?Bizim savunduğumuz ilke şu; bizim talebimiz üzerine, emniyet güçleri üniversiteye gelirlerse, o zaman o emniyet güçleri yönetimle işbirliği yapmak mecburiyetindedir. Yani yönetimin talep ettiği, istediği tedbirleri alırlar. Burada şu sorun var. Emniyet güçleri geldiği zaman, eğer bize danışmadan tedbir alırsa, bundan doğan zararlı sonuçların sorumluluğu yönetime yükleniyor. Öğrencilerle yöneticiler karşı karşıya bırakılıyor.

Olaylarda üniversite yönetiminin sorumluluğu var mı?

Hayır, bu son olaylarda tedbirlerin alınmasını yöneticiler söylemiş değildir. Polis içeri girdikten sonra, kendi başına hareket ettiği zaman bundan doğan birtakım olumsuzluklar, öğrencilerin dövülmesi, gözaltına alınması, derslere, sınavlara girmelerinin engellenmesi, yani bütün zararlı sonuçlar yönetime yükleniyor. Bunun mutlaka değiştirilmesi lazım. Yani güvenlik güçlerinin bizle işbirliği yaparak tedbirleri alması gerekmektedir. Hukuk bunu icap ettirir. Yoksa birtakım yanlı davranışlar ortaya çıkıyor.

Hukuk Fakültesi'nde yaşanan silahlı saldırının ardından SBF'de de gerginlikler yaşandı, polis müdahalesi oldu, öğrencileriniz gözaltına alındı. Polis bu müdahaleleri gerçekleştirirken size haber verdi mi veya bildirdi mi?

Hayır, hayır... Benim fakülteme giren polisler bilgi de vermediler, izin de almadılar. Doğrudan doğruya fakülteye girdiler, öğrencilere müdahale ettiler. Emniyet güçlerinin bu tavrı usullere uygun değil. Usullere uyarlarsa onlar için de iyi olur, bizim için de iyi olur. Onlar suçlanmaktan kurtulurlar, biz de öğrenciyle karşı karşıya gelmeyiz.

14 Aralık, 22 Aralık ve 5 Ocak'ta üç ayrı miting var... Neden tek ve ortak bir miting değil?

Sendikalar ayağa kalkıyor ama ayrı ayrı...

Ayla ÖNDER

Türkiye, tarihsel bir süreçten geçiyor. Susurluk'taki "malum kaza" yönetenlerin bildiği, ama yönetilenlerin, halkın bilmediği gizlenen birtakım gerçekleri beklenmedik bir hızla ve genişlikle ortaya serdi. "Çete" adı altında ifade edilen birtakım "illegal örgütlenmeler" her geçen gün daha çok açığa çıkıyor. Görülenlere, duyulanlara, öğrenilenlere karşı tepkiler, öfkeler de birikmeye devam ederken giderek sokaklara yansıyanlar da artıyor. Hemen her kesimden insan, bağlı bulunduğu örgüt ve partinin saflarında sesini yükseltiyor. "Mafya, polis, aşiret, bu ne rezalet!" diye haykırıyor. Şimdi sırada sendikalar ve dolayısıyla işçilerle memurlar var. Kamu çalışanları 14 Aralık'ta Ankara'da büyük bir miting gerçekleştiriyor. Bu eylem KESK'in öncülüğünde. Ancak eylemin içinde Türk-İş'e ve DİSK'e bağlı bazı sendikalar, demokratik kitle örgütleri, meslek odaları, bazı siyasi partiler de destekleyici olarak yer alıyor.

Siyami Erdem

Türkiye'nin her tarafından yola çıkan kamu çalışanları, 14 Aralık sabahı Ankara'da Hipodrom'da toplanacak. Oradan Kızılay'a büyük yürüyüş başlayacak. Araçlar bir gün önce gece yola çıkacak. Sabah Ankara'da olabilecek saatlere göre araçlar hareket edecek...

KESK Genel Başkanı Siyami Erdem eylemle ilgili şunları söylüyor:

"Bu eylemin temel ekseni son günlerde Susurluk kazasıyla ortaya çıkan, devlet içerisinde yer alan çeteleri açığa çıkartmak, yargılanmasını talep etmek. Bu çetelerin açığa çıkartılması ve tasfiyesi, Türkiye'de rejimin demokratikleşmesi bakımından önem taşımaktadır. Bu talep sosyalistlerle sınırlı olmayan, geniş emekçi ve halk kesimlerinin, bu tip illegal örgütlenmelerden yarar uman bir avuç insanın dışındaki milyonlarca insanın talebidir. Bu talebi Ankara'da bir kez daha ifade edeceğiz. Eylemin özü bu."

KESK'in her zaman ifade ettiği "ortak eylemlilikler" devlet-mafya-aşiret ilişkisine karşı planlanan bir eylemde gündeme gelmedi. KESK, Türk-İş ve DİSK böyle bir eylemi birlikte örgütlemekten hiç söz etmediler. Üçü de ayrı tarihlerde sokağa çıkma kararı aldı. Neden?

KESK: Ortak eylem için uğraştık...

Bu soruya Siyami Erdem şöyle yanıt veriyor:

"14 Aralık eylemini Türkiye kamuoyuna, başta DİSK, Türk-İş ve Hak-İş olmak üzere, siyasi partilere, demokratik kitle örgütlerine, toplumda etkin ve yetkin olan sivil kuruluşların hepsine öneri olarak getirdik. Tarih ve biçim olarak katılımcıların son şeklini verebileceği bir öneri olarak ortaya attık. Türk-İş yanıt vermedi. Kendi başkanlar toplantısında 5 Ocak'a sarkan bir miting kararı aldı. DİSK eylemde örgütleyici olarak değil de destekçi, katılımcı olarak yer alacak. Bu bizim irademizin dışında olan bir gerçeklik. Ama KESK bu durumu, emekçilerin birleşik mücadelesinin örülmesi noktasındaki ısrarcı tavrına ve o ilişkilerin ortamını hazırlayabilecek çabalara devam edecektir.

Bugün ne yazık ki bu konfederasyonlar arasındaki dayanışma ve işbirliğini, ortak taleplerde beraber hareket edebilme düzeyini maalesef yakalayabilmiş değiliz."

Erdem böyle diyor, ama Türkiye'de son günlerde yaşanan olayların boyutları, bu gerekçeleri kaldırabilecek durumda değil. Her tarafı sarmış bir kangren söz konusu. Devletin içindeki çeteler, daha doğrusu devleti tamamen hakimiyeti altına almış çeteleri protestoya yönelik bir eylem sırasında bile birlik olamayacaksa...

Erdem ise iyimserliğini koruyor, "Bunu aşabildiğimiz oranda" diyor "Türkiye işçi sınıfının örgütlenmesi gelişecek. Örgütlenmesinin önü açılacak. Bundan diğer konfederasyonlar yararlanacak. Var olan ilişki içerisindeki rekabetler, ayrılıkçı davranışlar bu konfederasyonları da geliştirmez, daha da geriletir."

Erdem'e göre diğer konfederasyonlar henüz birleşik bir mücadelenin gerekliliği üzerinde bir kararlı duruş içinde değiller.

14 Aralık'taki eyleme yaklaşık 50 bin kişinin katılacağını tahmin ediyor Erdem. Bu eyleme Tümtis, Petrol-İş, Hava-İş, Selüloz-İş, Liman-İş, Harb-İş, TMMOB, TTB, ÇHD, İHD, Halkevleri ve Mülkiyeliler Birliği de katılıyor.

DİSK: 22 Aralık kararını çok önceden almıştık...

DİSK yöneticisi Çetin Uygur ise 22 Aralık'ta gerçekleşecek eylemlerinin öneminden söz ediyor. Ancak bu eylemin Susurluk kazasından önce planlandığının altını çiziyor. "Susurluk olayıyla birlikte karmaşıklaşan ve her taraftan yükselen sesler ve tepkilere de denk gelen bir miting. Ama bu, DİSK'in çok önceden saptadığı bir program dizisi içinde bir miting. "

Uygur'un anlattığına göre, DİSK Başkanlar Kurulu daha önce, yani Susurluk olayı öncesinde, Türkiye'deki siyasal durumu tartışarak gidişin oldukça tehlikeli olduğunu değerlendirmiş ve bu sürece müdahale anlamında Türkiye'de sosyalistlerin, demokratların, yurtseverlerin, ilericilerin bir araya geldikleri yeni bir platform yaratılması gerektiğini düşünmüş. Bununla ilgili olarak da belirli demokratik kitle örgütleri ve sendikalarla görüşmeler başlatmış.

Uygur da "Neden ayrı tarihlerde eylemler örgütlediniz" sorusuna "Yönetimlerin bir araya gelmesi zaten sorunu çözmez. Çünkü oradan sonunda bir karmaşa ve dağılma çıkar" şeklinde yanıt veriyor. Bunu da şöyle açıklıyor: "Bunu Türkiye'nin kendi pratiğinde çok yaşadık".

Ancak DİSK'in tek başına bu sürece müdahale edemeyeceğinin altını da çiziyor Uygur. Bunun için Türkiye'deki devrimci- demokrat kesimleri, sosyalist ve ilericileri bir zeminde toparlamak gerektiğine de inanıyor. Ne var ki bir itirazı var; "Ama bunu yapmak için yukarıdaki insanların söylemesi yetmiyor. Bunu daha somut pratikle hayatın içinde başlatmak gerekiyor."

"Yukarıdan alınan" ortak eylem kararlarıyla ilgili şunları söylüyor:

"Böyle bir durumda nasıl bir araya geleceğiz, ilkelerimiz ne olacak, kim konuşacak, kim sözcülük yapacak, programımız ne olacak tartışmasının içinde boğulup gidecektir bu olay".

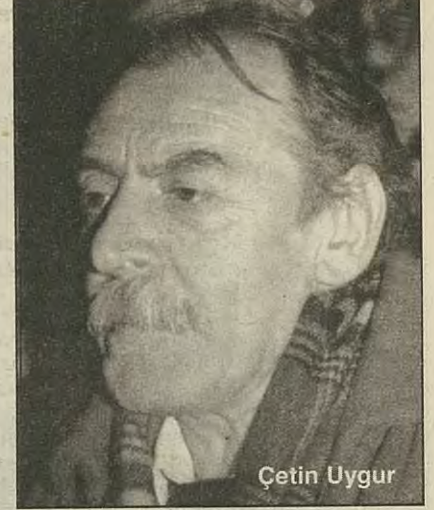
Peki ne yapmak istiyor DİSK? Uygur'a göre mutlaka bir "Sol Platform" yaratılmalı. DİSK'in bunu sağlamaya çalıştığını söylüyor.

"Çünkü bu sol cephe Susurluk olayından doğru ortaya çıkmış olan çeteler olgusuna müdahalenin ötesinde 1980'le birlikte gelen bu anayasaya, ceza yasalarına, örgütlenme yasalarına, sendikalar yasasına ve de 12 Eylül'den sonra oluşan kurumlara müdahale edebilmelidir. Bu müdahalenin aracı kendi içinden doğabileceği gibi var olan araçlardan birini seçerek de yürünebilir."

"Ortak eylem" dendiğinde konfederasyon yöneticilerinin üçü de "Çağırdık gelmediler" şeklinde bir yaklaşım içindeler. DİSK ise "Bize niye haber vermediler" diye küskün! Şöyle diyor Uygur: "KESK ayın 14'ünde böyle bir eyleminin olduğunu bize yazıyla ilettiğinde konfederasyon olarak değerlendirdik. Bizim kendi eylem programımız daha önceden belirlendiği için ortak yapma işine yönetim anlamında giremedik. Benim kişisel düşüncem o eylemi ortak yapmaktır. Herkes aynı şeyi murad ediyor; ortaklık, birliktelik... Ama bu, hadi bir araya gelelim diyerek de başlamaz, çünkü, kendi pratiğimiz, Türkiye solunun pratiği de gösteriyor, bu böyle çözülemiyor. Çünkü orada çok ciddi biçimde 'ilkeler' tartışması başlıyor. Program tartışması başlıyor. Oysa çok basit, somut bir talep etrafında bir araya gelişle başlanabilir."

DİSK'in muradı, "mücadelenin içindeki bir birliktelik"

Oralardan başlatılan birlikteliği bir yukarıya sıçratmak, yani bir büyük ateş haline dönüştürebilmenin daha kolay olduğuna inanıyor Uygur.

Çetin Uygur

> Hemen her kesimden insan, bağlı bulunduğu örgüt ve partinin saflarında sesini yükseltiyor. "Mafya, polis, aşiret, bu ne rezalet!" diye haykırıyor. Ama sendikalar programlarına aldıkları eylemleri birlikte yapamıyorlar.
> KESK 14 Aralık'ta Ankara'da, DİSK 22 Aralık'ta İzmit'te, Türk–İş 5 Ocak'ta Ankara'da ayrı ayrı miting yapıyorlar.

Türk-İş: Tehlike büyük, belki sonra...

Türk-İş Genel Sekreteri Şemsi Denizer ise "Büyük bir tehlike var" diye giriyor söze, "Biz temiz devlet, temiz yönetim talepleriyle yola çıkıyoruz. 12 Eylül'den sonra mafyaya, talana, soygunu prim veren bir 12 Eylül hukuku yaratıldı. Atatürk ilke ve inkılaplarının, laikliğin önünde engeller var."

Denizer, Susurluk olayını "yadırgamadıklarını" söylüyor; "Bildiğimiz şeylerdi. Bugüne kadar faili meçhul olan binlerce cinayet var. Bunlar Kolombiya'daki olaylar gibi. Mafya ve aşiretin devlete sızması en büyük tehlike. Atatürk'ün yüzüne tüküren insanların da yönetimde olmasını büyük tehlike olarak görüyoruz."

Türk-İş'in eylemini bir "halk hareketi" olarak değerlendiriyor Denizer. "Türk-İş, halkla birlikte bir hareketi başlatmak istiyor. Bu hareketin devamı gelecektir."

Peki neden üç konfederasyon yan yana gelmedi ortak bir eylem için? "Ama bunun bundan sonra olamayacağını söyleyemeyiz. Türkiye'nin en büyük talihsizliği aceleci olmasıdır" diye yanıtlıyor bu soruyu.

Türk-İş'in eylemini ordunun destekleyeceği şeklinde söylentiler dolaşıyor ortalıkta. Türk-İş Genel Sekreteri ona da şöyle yorum getiriyor: "Doğruyu yapıyorsanız, doğrudan yana olan herkes sizi destekler! Gerçekten büyük tehlike var.

Kitleleri sokağa taşımak derken şunu unutmayalım biz 65 milyonuz. Sokağa çıkmak, yanlışlara karşı mücadelenin en etkili yöntemlerinden biridir, ama bunu en geniş bir şekilde gerçekleştirmek gerekir..."

Şemsi Denizer

Pandora'nın kutusunda umudun işi ne?

Yavuz ALOGAN

Efsaneye göre Pandora'nın kutusu açılıp bütün kötülükler yeryüzünün dört bir yanına dağıldığında, olay yerine gelenler kutunun dibinde susturucularla değil umutla karşılaşmışlar. Bunca kötülüğün arasında bir katre umudun bulunması herkesi çok şaşırtmış. O zamandan beri insanlar, içinden bunca uğursuzluğun ve felaketin çıktığı, birbirini üreterek etrafa saçıldığı kutunun dibindeki bu umudun ne anlama geldiği üzerinde kafa yorar, düşünür dururlarmış. Zamanla bu konuda iki farklı görüş belirmiş. Bunlardan birine göre tanrılar, bunca kötülük karşısında güçsüz kalan insanlara umudu bağışlayarak onlara bir lütufta bulunmuşlar. Artık insanlar kötülüklere karşı savaşırlarken umudun gücünü daima yüreklerinde hissedeceklermiş.

Ancak yüzyıllar sonra Nietzsche adında deli bir filozof bu konuda ikinci bir görüş ortaya atmış. Bu filozofa göre, Pandora'nın kutusunda kalan umut "en son kötülük" imiş! Zeus, bu uğursuz nesneyi kutunun dibine koyarak insanların sonsuza dek işkenceler içinde acı çekmelerini istemiş. Umut, işkenceyi uzattığı için kötülüklerin en kötüsüymüş.

İyilik figürü arayışları

Efsaneler diyarında rivayet muhtelif. Ancak, Susurluk kazası ve ardından gelen "şok belgeler" kasırgasının toplumda yeni umutlar yarattığı, temiz devlet beklentisini uyandırdığı tartışılamayacak kadar açık. İnsanlar güvenilir birilerinin bu kötülüklerin üzerine gitmesini ve kirli elleri temizlemesini umut ediyorlar. Toplum bir iyilik figürü arıyor. Ancak görüntü oldukça bulanık. Devleti zedelemeden ve kendi partisindeki faşistleri ve kirli elleri ürkütmeden rakip çetenin tasfiyesine çalışan Mesut Yılmaz'ın denge aleti üzerindeki hareketleri devam ediyor. "Derin devlet"in içindeki iyi generallerin, kötü generalleri ve çeteleri, bir nevi kuvayı milliye gibi hareket ederek dağıtacağı umut ediliyor. Son günlerde DAL işkencehanesinin kurucusu Kemal Yazıcıoğlu bile mağdur olmuş bir iyilik figürü olarak basında boy gösteriyor.

Umutların gerçek olabilmesi için, sıradan insanların sahneye çıkması gerekiyor. Ne var ki ortaya çıkması gereken kitlelerin büyük bir kısmı RP'nin ve tarikatların etkisi altında. Bu geniş ve örgütlü kesim, devletin deşifre olmuş görüntüsünü kendi ideolojik örüntüsü ve propaganda malzemesiyle kolayca eleştiribiliyor ve Erbakan Hoca'nın alacağı tavrı bekliyor. Erbakan Hoca ise müteréddit. Başbakanlık koltuğunda hala bir 23 Nisan çocuğu gibi oturuyor. Belki çetelerin üzerine giderek puan toplamayı umut ediyor, ancak "derin devlet"in bu işi kendisine bırakmayacağını da gayet iyi biliyor. Nitekim Hoca ağzını açtığı anda Ankara DGM Başsavcılığı RP'nin kapatılması için bir fezleke hazırlıyor ve çetelere doğru hamleye hazırlanan RP'nin hızını kesecek gerçek yerini hatırlatıyor.

"Derin devlet" bir yandan Hoca'nın elini tutuyor, bir yandan Tansu Çiller'i daha fazla hata yapması için serbest bırakıyor, öte yandan devletin arşivlerindeki her türlü belgenin, "devletin yıpranması pahasına" basına sızmasına göz yumuyor. Sanki gizli bir el, devletin hizmetindeki çetelerin, bunların ordu ve polis içindeki yukarılara doğru tırmanmış uzantılarının iyice sıkışarak harekete geçmelerini sağlamak için gerekli koşulları adım adım hazırlıyor. Bu kışkırtma ve sıkıştırmanın çeteleri iktidara doğru itmeyi mi, yoksa onları iyice açığa çıkarıp tasfiye etmeyi mi amaçladığı henüz belli değil.

MGK'nın meşruluğu ve Amerika karşıtı generaller

Burada dikkati çeken ve birbiriyle bağlantılı iki olay var. Birincisi, MGK'nun meşruluğunun 12 Eylül'den bu yana ilk kez içeriden sorgulanmasıdır. "Devlet çetesi"nin kurulması, MGK'nun 1992'de yaptığı bir toplantıda, örgüt şeması ve görevlendirilen isimler (Çatlı vb. dahil) belirlenerek kararlaştırılıyor (Radikal, 5. 12. 1996). Bu kararı basına sızdıranların MGK'nun dışında ya da uzağında olduklarını düşünmek çok zor.

İkincisi, basındaki haberlere bakıldığında ordunun hiyerarşik yapısında alışılmamış bir durum görülüyor. 1992'de alınan "Devlet çetesi" kurma kararına karşı çıkan Eşref Bitlis'in bir suikaste kurban gittiği iddiası, Perinçek'in deyişiyle Genelkurmay'daki "Amerikan karşıtı" generaller tarafından yeni delillerle takviye edilip onaylanıyor ve eski Genelkurmay Başkanı Doğan Güreş'in suikastten haberdar olduğu iddia ediliyor. Aydınlık'ın bulup konuştuğu ve halen görevde olan bir general, Bitlis için "Ölümü ABD'nin işi" diyor, "o zamanki Genelkurmay yaptı, şimdi susuyor" (Aydınlık, 25 Ağustos 1996).

En sıradan eleştirilerde bile hemen açıklama yapan Genelkurmay'ın bu türden haberler karşısında susması, ordunun geleneksel hiyerarşisinde bazı vahim sorunlar olduğunu ortaya koyuyor. "Derin devlet"in bu türden sorunları parlamento komisyonları aracılığıyla, açık tartışmalarla ya da oylama yoluyla çözmediği biliniyor.

Umut nerede?

Önümüzdeki günlerde hukuk devletinin kuralları içinde bir "temiz eller operasyonu" bekleyenler –varsa eğer– fena yanılacaklar. Taraflar ya birkaç kelle feda ederek pazarlığı sonuçlandırıp dosyaları kapatacaklar, üstüne bir bardak Susurluk ayranı içip gerekli temizliği yapmış gibi davranacaklar, ki bu, muazzam bir sahneleme yeteneği ve oyunculuk performansı gerektiriyor. Ya da taraflardan hangisinin daha hızlı silahşor olduğunu hep birlikte göreceğiz.

Devletin temizlenmesini gene devletten ve siyasal partilerden bekleyenlerin umutları bir kez daha kırılacak; insanca bir rejim için ödenecek bedelin biraz daha yükseldiği görülecek; asgari bir demokrasi için bile çok uzun süreli ve özverili bir mücadeleyi daha zor koşullar altında sürdürmekten başka çare olmadığı anlaşılacak.

Pandora'nın kutusundaki umudun bir yanılsama olduğu açık. Umudun, tanımlanması, toplumsallaştırılması ve her an yeniden üretilmesi gerekiyor. Umut, kuvayı milliyeci generallerde, klientalist sistemin siyasal partilerinde ya da tekelci basının oynadığı kuklalar tiyatrosunda değil.

Umut daima, yönetenlerin eskisi gibi yönetemedikleri, yönetilenlerin de eskisi gibi yönetilmek istemedikleri durumlarda, büyük kriz anlarında ortaya çıkmıştır.

Türkiye'de umut, kendisine sosyalist diyen istisnasız bütün örgüt ve partilerin de içinde yer alacağı, barış ve gerçek demokrasi isteyen bütün toplumsal güçlerin birlikteliğinde yatıyor.

Umut Pandora'nın kutusundan çıkmıyor. Umudu hak etmek kolay değil. Barış ve temiz toplum için gerektiğinde sivil itaatsizlik kampanyaları açabilen, genel grev silahını kullanabilen; bütün bunları gerçekleştirebilecek bir kitlesel gücü adım adım hazırlayan bir ortak örgütlenme ve bilinç gerekiyor.

Önümüzdeki günlerde hukuk devletinin kuralları içinde bir 'temiz eller operasyonu' bekleyenler –varsa eğer– fena yanılacaklar. Taraflar ya birkaç kelle feda ederek pazarlığı sonuçlandırıp dosyaları kapatacaklar, üstüne bir bardak Susurluk ayranı içip gerekli temizliği yapmış gibi davranacaklar ya da taraflardan hangisinin daha hızlı silahşor olduğunu hep birlikte göreceğiz.

Mersin'de 8 Aralık'ta temiz bir rüzgar esti...

Muhittin ULUÇAY

ÖDP'nin yurt sathında gerçekleştirdiği "YA HESAP VERECEKLER, YA HALK SÜPÜRECEK" şiarı ile yürütülen, toplumsal ve siyasal kirlenmeyi protesto etkinliklerine Mersin'de bir halka daha eklendi.

ÖDP İçel il örgütünce tertiplenen yürüyüş ve miting, yoğun yağmura rağmen 2500 kişilik katılımla 8 Aralık Pazar günü coşku içerisinde yapıldı. Çetelere karşı ÖDP'nin değişik örgütlerince, bir aylık süre içerisinde yapılan etkinliklerin bir parçası olarak ÖDP İçel il örgütü 8 Aralık'ta bir yürüyüş ve miting tertiplemek için izin başvurusunda bulundu. Başvuruyla birlikte Mersin'de uzun zamandır faaliyet gösteren Demokrasi Platformu'na eylemi ortaklaştırma önerisi de götürüldü. Demokrasi Platformu Yürütmesi defalarca toplanarak eylemin nasıl yapılması gerektiği konusunda tartışmalar yaptı. Bir yandan eylem hazırlıkları, bir yandan da tartışmalar sürüyordu. Miting ve yürüyüşü sabote etmek isteyen İP'in oyununa gelen bazı unsurların etkisiyle Platform Yürütmesi ÖDP'ye şu dayatmaları öneri olarak sundu:

1- ÖDP öne çıkmayacak,

2- ÖDP'nin iznini alarak bastırdığı bildiriler dağıtılmayacak,

3- Sıralama kura ile belirlenecek,

4- ÖDP Genel Başkanı mitinge gelse bile konuşmayacak.

ÖDP'nin bu dayatmaları kabul etmesi mümkün değildi ve kabul edilmediği Platform'a iletildi. Sonuçta Platform mitinge katılmama kararı aldı. Platform üyesi işçi sendikaları kararın aksine mitinge katılma kararı aldı. Yine mitinge katılma kararı alan ve alanda konuşma hakkı verilen KESK ise ÖDP'li kamu çalışanlarının yoğun çabasına rağmen miting sabahı kararını eyleme katılmama şeklinde değiştirdi.

Platform içerisinde bugüne kadar hiçbir problem yaşanmayan Mersin'de her türden etkinliği birlikte yaptığımız, İHD, HADEP, EMEP ve KESK'in mitinge katılmaması yaşanan olumsuzluğun en kötü sonucu olarak ortaya çıktı. Platform'un gerekliliği herkes tarafından kabul ediliyor. Platform bu yaşanan olumsuzluğu aşacak gücü içerisinde taşıyor. Platform'un ilk toplantısında bu olumsuzluk birinci gündem maddesi yapılarak sorun tartışılacak ve aşılacaktır.

Miting ve yürüyüş

Bütün bu tartışmaların ardından eylem kararından vazgeçmeyen ÖDP'nin miting ve yürüyüşü her şeye karşın canlı ve coşkulu bir biçimde gerçekleşti. 2500 kişinin katıldığı yürüyüşte sık sık "Çeteler halka hesap verecek, Faşizme karşı omuz omuza sloganları atıldı. Miting öncesinde 5000 adet bildiri dağıtıldı. 3000 civarında afiş yapıştırıldı, radyo ve televizyon programları gerçekleştirildi, bir gün boyunca anons arabaları şehrin tüm semtlerinde miting duyurusu yaptı. Mitinge katılması beklenen ÖDP Genel Başkanı Ufuk Uras'ın uçağı kaçırarak gelememesi ortaya çıkan bir eksiklik oldu. Çünkü katılacağı ve konuşma yapacağı ilan edilmişti.

Mitingte bir konuşma yapan ÖDP İçel İl Başkanı İhsan Derinöz çetelere karşı açılan kampanyanın her geçen gün daha da yoğunlaştığını ve mücadelenin barış için yapılan kavga ile birlikte yürütülmesinin altını önemle çizdi. Sonuçta bütün engellemelere karşın başarıyla gerçekleştirilen eylem yağmurun hızlanması nedeniyle kısa kesilerek noktalandı.

Susurluk sonrası, öncesi gibi olamaz...

Saruhan OLUÇ

Türkiye'de sol bir kez daha devlet karşısında son derece haklı ve meşru bir zemin üzerinde durduğunu hem kendisi gördü, hem de bunu tüm topluma anlatma doğrultusunda önemli bir imkan elde etti.

Üstelik sadece son yıllarda değil, 80'li ve 70'li yıllarda yaşanmış olan provokasyonların, faili meçhul cinayetlerin, sabotajların arkasında devlet güçlerinin ve onlarla beraber çalışan ülkücü katillerin bulunduğu açığa çıktı. Bu, işin bir yanı.

Öte yandan, Susurluk sonrasında çok daha net bir şekilde görüldü ki, müthiş bir iç hesaplaşma yaşanıyor. Tepede, yönetici sınıf içinde, gerek sivil gerekse asker kadrolar arasında, hatta devlet içi illegal örgütlenmeler ve çeteler içindeki kapışma gün be gün derinleşiyor.

Rejim, siyasal ve sosyal yapı, egemen sınıf içindeki bu çelişkileri ve siyasal belirsizlikleri çok uzun süre taşıyamaz, böylesi bir istikrarsızlığa çok uzun süre tahammül edemez. Çelişkinin bu yoğunluğu ile devam etmesi, sistemin kendi içinde dönüşememesi, aynı zamanda ciddi bir çürümeye yol açıyor. Susurluk kazası ertesinde yaşananlar, ortalığa dökülen kirli çamaşırlar bu çürümenin birçok öğesini açığa çıkarıyor. Egemen sınıf da sorunları ve yapıları çürüterek bunları aşamayacağını biliyor.

Bu arada sermayenin güçlü ve istikrarlı hükümet arayışı sürüyor. Ekonomide ve siyasette yaşanmakta olan tıkanıklıkları aşacak çapta ve güçte bir istikrarlı hükümetin nasıl oluşacağı ve bileşimi ise esas olarak henüz belirlenmiş değil.

Bu mutabakatın içinde Refah olacak mı, olmayacak mı? Belki de en önemli soru bu. Bu mutabakatın içinde Çiller ve etrafındakiler temizlenmeden, DYP'nin yer alması mümkün mü değil mi sorusuna ise cevap verilmiş durumda. Çiller ve etrafındakilerin tasfiyesi doğrultusunda adımlar hızla atılmaya çalışılıyor. Refah ise ancak susarsa, kendi içindeki radikalleri denetim altına alır ya da tasfiye ederse, rejim içinde kendine kitlesel bir sağ parti olarak yer edinebilir görünüyor.

Çeteleri savaş besliyor

Yaşanmakta olan krizin özgün bir yanını, egemen sınıfın var olan sorunların aşılması doğrultusunda bir ortak siyasi iradeye sahip olmaması oluşturuyor.

Egemen sınıf bileşiminin siyasete ilişkin, dış dünyayla bütünleşmeye yönelik yaklaşımları, demokrasiye veya Kürt sorununa ilişkin tutumları belli farklılıklar taşıyor. (Şüphesiz ki bu farklılıkların ekonomik arka planı mevcut. Ancak bu yazıda işin bu yanını şimdilik konu dışında tutalım.) Son zamanlarda ise bu farklılıklarda önemli bir tırmanış söz konusu. Örneğin savaş konusu bu farklılıkların daha rahat görülebildiği bir sorun alanını oluşturuyor. Olağanüstü büyük fonların ve kaynağın savaşa aktarılması, bir kesimde rahatlama ve kazanç yaratırken, bir başka kesimde rahatsızlık ortaya çıkarıyor. Savaş lobisinin içine entegre olmuş sermaye grupları ile diğerleri arasındaki bu çelişki kaçınılmaz olarak siyasi alandaki birçok gelişmeyi yakından etkiliyor.

Susurluk'taki hurda arabanın içinden çıkanlara bakıldığında, görülen tablo çok açık: Biri, özel timin kurucularından olan bir polis şefi; diğeri silahlı adam sayısı net olarak bilinemeyen bir aşiret sahibi, korucubaşı milletvekili; üçüncüsü ise 70'li yılların kontrgerillası, 80'li yılların gladiosu ile içli dışlı olan ve daha sonra uyuşturucu kaçakçılığı ve her türlü kirli işe bulaşmış bir ülkücü katil. Bunların her biri savaş nedeniyle kazanç sağlayan ve zenginleşen, varlık koşullarını savaşa bağlamış olan kesimin temsilcileri.

Savaş koşulları devletin bu tür illegal örgütlere olan ihtiyacını ortadan kaldırmıyor, tam tersine artırıyor.

Üstelik Türkiye'de 80'li yıllarda geliştirilen rant ekonomisi, sıcak para akışı ve bunun yarattığı ortam, aklanacak ve paylaşılacak kara paranın artması, üretim yerine para piyasalarının ekonomiyi yönlendirici etkide bulunmaya başlaması, geçmişte esas olarak solculara, devrimcilere karşı kullanılan ülkücü katillerin, yeni dönemde ekonomik nedenlerle silahlandırılmaları ve kullanılmaları sonucunu da doğuruyor.

İşte 90'lı yıllarda Türk Gladio'sunun üstüne gidilmemiş, hatta tam tersine bu organizmanın geliştirilmiş olmasının nedenleri bunlar. O nedenle sadece ortaya çıkmış olan rezilliklere veya temiz yurttaş vicdanını rahatsız eden sonuçlara karşı mücadele, sorunun aşılması açısından son derece yetersizdir.

> Krizin özgünlüğü, taleplerimizi ve tavırlarımızı emekçiler açısından netçe saptamayı gerektiriyor. İlk iş, 12 Eylül'ün ekonomik, siyasal ve hukuksal çerçevesinin tasfiyesi için adımlar atmak, demokratikleşmenin yaşanabilmesinin imkanlarını oluşturmaktır.

Bu kirli düğümü demokrasi çözer

Egemen sınıf içinde, siyasi alanda geleneksel baskıcı ve anti - demokratik rejimi sürdürmek, hatta karanlığı artırmak çabasında olan kesimin yanı sıra, geleneksel yöntemlerle sorunların aşılamayacağını gören, Batı tipi bir devlet modeli ve işleyişi ile hem siyasi, hem de ekonomik entegrasyonun daha hızlı gelişeceğini düşünenler var. Bir tarafta ulusal kalkınmacı dengelere kendisini alıştırmış, bu politikaları sürdürmeye yatkın ve kendi meşruiyetini bunun sürdürülmesinden kazanan bir zihniyet var. Diğer tarafta küreselleşmeyle birlikte, gelişmeyi uluslararası ilişkilerin artırılmasında, dünya pazarlarına daha fazla entegre olunmasında arayanlar bulunuyor.

TÜSİAD'ın son dönemde sık sık yinelediği ifade "ülkenin ekonomik ve siyasal reforma ihtiyacı olduğu" yönünde. Bu reformun özü küçültülmüş, KİT'lerden kurtarılmış, ekonomiden ve sosyal alandan elini büyük ölçüde çekmiş, yerel yönetimler üzerindeki merkezi vesayeti azaltmış bir devlet mekanizması. Kısacası, Batı'daki burjuva devletlerinin işleyişine biraz daha yaklaşmış olan, yapısal sorunlarını sermayenin çıkarlarına zarar vermeyecek, tam tersine bunları pekiştirecek şekilde tasfiye etmiş olan bir devlet yapısı isteniyor.

İdari yapıda ise bazı değişikliklerle bir tür başkanlık sisteminin önü açılmak hedefleniyor.

Yaşanmakta olan krizin özgünlüğü, bağımsız bir politikaya sahip olmayı, kriz karşısındaki taleplerimizi ve tavırlarımızı emekçi sınıflar açısından çok net olarak saptamayı gerektiriyor.

Yapılması gereken ilk iş, 12 Eylül'ün yarattığı ekonomik, siyasal ve hukuksal çerçevenin ve yapının tasfiyesi doğrultusunda adımlar atmak, demokratikleşmenin yaşanabilmesinin imkanlarını oluşturmaktır.

Böylesi dönemlerde hangi muhalefet hareketi güçlü olursa, gelişmenin yönü ve muhtevası doğrultusunda da o hareketin etkisi olur. Emek ve demokrasi güçleri bunun bilincinde davranmak zorunda.

Önümüzdeki günlerde her şey daha da karışacak. Bu karışıklığın içinde demir atılması ve sapasağlam ayakta durulması gereken zemin bu.

Çetelere karşı kitlesel eylemler devam ediyor

ÖDP'liler mum yaktı, sınır kapattı

Haber Merkezi - Malum kazayla birlikte ortaya dökülen kirliliğe karşı ÖDP'nin açtığı "süpürme" kampanyası çeşitli kitle eylemleriyle sürüyor. Ülkenin bir ucunda, Mersin'de miting yapılırken, diğer ucunda Edirne'de sınır kapıları tutuluyor, İstanbul'da akşam karanlığında mumlu gösteri yürüyüşleri düzenleniyor. 8 Aralık Pazar günü Trakya'daki ÖDP örgütleri İstanbul'dan yaklaşık 50 araçlık bir konvoyla Kapıkule'ye gelen ÖDP'lilerle birlikte Kapıkule sınır kapısında eylem yaptılar. Yaklaşık 500 kişinin katıldığı bu eylemin yanı sıra Edirne içinde de kısa bir gösteri yürüyüşü yapıldı.

7 Aralık Cumartesi günü ise İstanbul ÖDP il merkezi önünde toplanan binin üzerinde ÖDP'li hava karardıktan sonra yaktıkları mumlar ve meşalelerle Tünel'den Galatasaray'a kadar bir yürüyüş yaptılar. Burada İstanbul İl Başkanı Mehmet Atay'ın yaptığı basın açıklamasıyla ÖDP'liler karanlıkları aydınlatmak için mücadele etmeye kararlı olduklarını ifade ettiler.

Bursa

ÖDP'nin kampanyası Bursa'da da çeşitli etkinliklerle sürdürülüyor. 8 Aralık Pazar günü Basın- Medya- İnsan konulu bir söyleşi düzenleyen Bursa ÖDP İl Örgütü gece de partililerin ve parti dostlarının dayanışmasına ve kaynaşmaya hizmet eden bir yemek düzenledi. Aydın Engin, Gülnur Savran, Levent Gencelli'nin katıldığı panelde medya ve siyaset ilişkisi, medyaya vurulmaya çalışılan prangalar üzerinde durulurken, medyanın sola çok sahip çıkmadığı konusu izleyicilerin eleştiri konusu oldu. 10 Aralık Salı günü ise, Bursa ÖDP il binası önünde toplanan 100 kadar parti üyesi ve taraftarı, Susurluk olayları için savcılığa suç duyurusunda bulunmak üzere yola çıktılar. Yollarda bildiri dağıtarak, ellerinde suç duyurusu metinleri ile savcılığa ulaşıldığında il başkanının okuduğu basın açıklamasının ardından suçüstü savcılığına tek tek suç duyurusunda bulunuldu.

Bu arada 5 Kasım'da Uludağ Üniversitesi yemekhanesinde okul dışından zincirlerle, bıçaklarla okula gelen bir grup faşistin saldırısına uğrayan ve ardından da Uğur Gündoğan, Bülent Çalık ve Yaman Yıldız adlı üç Tıp Fakültesi öğrencisi tutuklanarak, Bursa Cezaevine kapatılmıştı. 11 Aralık Çarşamba günü öğrenciler mahkemeye çıkartıldıklarında, çok sayıda arkadaşları ve ÖDP üyeleri mahkeme önünde kendilerini yalnız bırakmadılar. Mahkeme ve cezaevi önünde yapılan basın açıklamasının ardından tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılan gençlerle parti binasına gidilerek 45 günün özlemi giderilmeye çalışıldı.

PDS Stuttgart Milletvekili Winfried Wolf:

PDS olmasa Alman politik yaşamı çok farklı olurdu

Winfried WOLF

*Kırkyedi yaşında olan **Winfried WOLF**, özellikle otomotiv alanındaki çalışmalarıyla tanınan bir marksist iktisatçı. Son olarak bu alandaki bir çalışması iki cilt halinde İngiltere'de yayınlandı.*

On yıl kadar önce Almanya'da IV. Enternasyonal seksiyonu ile eski maocuların birlikte kurdukları Birleşik Sosyalist Parti (VSP)'nin üyesi. Geçtiğimiz seçimlerde PDS bir Doğu Almanya partisi kimliğinden çıkmak için Batı'daki çeşitli kesimlerle seçimlerde işbirliğine girdi. Wolf da Stuttgart'tan PDS listesinden bağımsız milletvekili seçildi. PDS saflarında kendisiyle aynı kökenden gelen, ancak farklı yörüngeler izleyen başkaları da var.

*Türkiye'yi, Türkçe basımı için yeniden düzenlediği ve Avrupa Birliği ve Türkiye diye bir bölüm eklediği, Avrupa Kalesi adlı kitabının yayınlanması vesilesiyle ilk kez ziyaret etmekle birlikte Türkiye ve Kürt sorunu ile yakından ilgili. Wolf'la **Masis KÜRKÇÜGİL** görüştü.*

PDS hakkında kısa bir bilgi verebilir misin?

Son seçimlerde yüzde 5'lik barajı aşarak Alman parlamentosuna giren Demokratik Sosyalizm Partisi (PDS)'nin esas gücü eski Demokratik Almanya'yı oluşturan eyaletlerden geliyor. Zaten 180 bin üyesi "doğuda", 2 bin üyesi ise batıda bulunuyor. Oysa Almanya'nın 70 milyonluk nüfusunun ancak 15 milyonu doğuda yaşıyor. Dolayısıyla PDS daha çok bölgesel bir parti gibi görünüyor. Örneğin Berlin'deki oyları yüzde 40'a kadar çıkarken, batıdaki eyaletlerde yüzde 1 civarında oy alıyor. Batıda yeşillerin ve sosyal demokratların solunda sisteme muhalif bir parti rolünü üstlenirken, doğuda ise daha çok sosyal demokrat bir parti gibi görülüyor. ÖDP gibi PDS de çoğulcu bir parti, içinde feminisler, ekolojistler, eski Moskova yanlıları, komünistler, çeşitli muhalif kesimler var.

İkinci Enternasyonal'e, yani Sosyalist Enternasyonal'e girme niyeti var mı?

Korkarım eğer PDS'i kabul ederlerse, PDS bunu onur olarak nitelendirir. Sandinistler de oraya üye olmak istiyorlardı.

Yani Sosyalist Enternasyonal'in dışında bir yeni enternasyonalde PDS yerini almak durumunda değil..

Tam böyle söylemek doğru olmayabilir. Kapsamlı olarak enternasyonalist bir çalışma yaptığı söylenemez. Sao Paulo toplantısına katıldılar, Avrupa çapında sol partilerle işbirliği arayışı içindeler, bazı komünist veya devrimci partilerle de ilişkileri var... Doğu Avrupa'daki eski komünist partilerle de çok iyi ilişkileri olduğu unutulmamalı. Bu partiler Avrupa Birliği ve NATO'ya hiç eleştirel bakmıyorlar...

Bilindiği kadarıyla parti içinde bir sol kanat var. Sol kanadın gücü ve konumu nedir?

PDS'in bazı konularda çok sol bir tavır aldığı söylenebilir. Bu sol tavır sol gruplarca değil, tüm parti üyelerince paylaşılıyordu. Örneğin Yugoslavya savaşına hayır diyen tek parti Almanya'da PDS oldu. Yani parlamentodakilerin içinde. Aynı zamanda feminizm politikalarında da diğer parlamentodaki partilerden çok daha solda politikalar kabul etti. Mesela benim yaptığım otomobil sektörü ve ona yönelik eleştiriler gibi çalışmalarda bile son derece ütopik olabilecek sol tavırlar içine girdi. Son kabul ettiği kararda

Berlin'in arabalardan kurtarılmasını istiyor mesela. Aslında ironik olarak PDS'in bir araba partisi, sigara içenler partisi ve erkekler partisi olduğunu söylüyorum, ama bunu söylerken biraz da haksızlık ediyorum galiba.

Ama önemli bir sağ-sol ayrımı önümüzdeki günlerde kiminle koalisyon yapılacağı ve Alman ordusunun Almanya dışındaki operasyonlarda kullanımı konularında ortaya çıkacak. Dışarıda sağ-sol ayrımı olarak görünen uzlaşmazlık noktası ise "Komünist platform" adı verilen grup. Ama ben bunun bir sağ-sol uzlaşmazlığı olduğuna inanmıyorum. Sanırım bu grubun geçmiş pozisyonlarına bakıldığında sen de benimle aynı görüşte olursun. Sınıf mücadelesinden söz ediyor, pazar ekonomisine karşı falan bunlar iyi şeyler, ama aynı zamanda bazı eski sosyalizm uygulamalarını savunan, yücelten tutumları da oluyor. Gorbaçov'un domuzun teki olduğunu, Prag ilkbaharının geçmişte kapitalizme dönüş deneyimi olduğunu söylüyor ve onun ötesinde bir adım bile atmıyor. Bu anlamda da tankların müdahalesini savunuyor. Parti liderliği aslında Komünist Platform'la olan mücadelesini çok güzel kullanıyor, sağ ve sol mücadelesi gibi gösterip aslında ileride ortaya çıkacak gerçek bir sağ-sol ayrımına yönelik tartışmaların üstünü örtüyor. Platformla olan mücadelesini de sanki Stalinizm eleştirisiymiş gibi gösteriyor.

Peki azınlığın farklı görüşleri yeterince duyulabiliyor mu? Parti içinde yankısı olabiliyor mu?

Azınlık sesini duyurabiliyor. Bazen gerçekten varlığımızdan daha fazla bir yankı uyandırıyoruz. Ama Almanya'da çok şanssız bir durum var, bizim geçmişimizle ya da eğitimimizle ilgili... Bizi kazanmak yerine bizden kurtulmaya çalışıyorlar. Ve troçkistleri de partide sadece hır çıkaran insanlar gibi hayal ediyorlar. Bunun ötesinde parti içinde sol muhalefet gibi belirli işbirliği de içeren ilişkiler yok. Bunda solda tanınmış bazı isimlerin belki PDS'i desteklese bile partiye resmen üye olmamalarının da payı var. Örneğin ben partiye üye değilim. Kuşkusuz bunun biraz da seçimlerde izlenen yolla bir ilgisi var. Çünkü bir açık liste yaptılar ve o açık listeye adı olan tanınmış insanları aldılar ve bunların ille de üye olmaları gerekmiyordu. Ama kişisel olarak ben PDS için reklam yapıyorum ve oraya girilerek etkin bir politika yapılmasını savunuyorum.

PDS'in doğuda güçlü olduğunu, pek çok belediye başkanlıkları olduğunu biliyoruz. Belediyecilik, yerel yönetim açısından belirgin bir anlayışı var mı? PDS'i diğerlerinden ayırt eden, geçmişten farklı bir anlayışı var mı?

Belki saçma gibi gelse de önce şunu söylemeliyim; batıda doğu üzerine çok az şey biliyoruz. Şu her zaman söyleniyor; duvar yıkıldı, fiziki olarak ortadan kalktı, ama psikolojik olarak geçmişten çok daha güçlü olarak duruyor... Birleşme aslında doğunun kolonileştirilmesi, batıdaki kapitalin doğuyu devralması, adeta sömürge gibi devralması şeklinde gerçekleşti. Doğudaki endüstriden sadece yüzde 15, yüzde 20'si kaldı, gerisi yok edildi ve bu 6 yıl içinde gerçekleşti. Ve doğudaki işsizlik batıya göre üç- dört kat daha fazla. Yani doğudaki belediye başkanları var olma sorunlarıyla boğuşuyorlar. Kaba olarak iki alternatif olduğunu söyleyebiliriz: Bir kısmı Bonn'dan gelen tasarruf önlemlerini olduğu gibi kabul ediyorlar ve bu baskıyı bir altlarına yansıtarak devam ettiriyorlar. Diğerleri ise bunun yukarıdan geldiğini açıkça söylüyorlar, böyle yapmak istemediklerini, aslında başka bir politika izlemek istediklerini, fakat başka çarelerinin olmadığını anlatıyorlar. Ama bu kötü politikada değiştirecekleri pek bir şey olmuyor, çünkü ne paraları var, ne de başka bir alternatifleri... Bildiğim kadarıyla PDS içinde bu iki tip de mevcut... Bir kısmı sosyal demokratlar gibi davranıyor ve sisteme uyum sağlıyor, öbürleri ise başka türlü olmasını istediklerini, ama bunun ellerinde olmadığını söylüyorlar. Örneğin bir belediye başkanı sistemin bir parçası olmadığını sürekli anlatıyor seçmenlerine, ama yerel düzeyde sosyalist öneriler yapmıyor, çözümün böyle olabileceğini söylüyor.

Gençlik merkezlerini ya da çocuk yuvalarını destekliyorlar, ama yapabilecekleri şeyler çok fazla değil, çok kısıtlı imkanları var. Bonn yerel yönetimlere yardımı sürekli kısıtlıyor, ama belediyeler sosyal yardımı kısmamaya çalışıyor ve bu yüzden belediyelerin kaynak yaratması gerekiyor, o zaman da başka alanlara yapacakları yatırımlar azalıyor...

Bu koşullarda sen kendi durumunu ve diğer marksistlerin durumunu nasıl görüyorsun? Partide kalacak mısınız, kalmayacak mısınız, ne olacak ?

Daha önce belirttiğim gibi ben resmen üye değilim, ama Almanya'da aşırı solcuların aslında sadece PDS çerçevesinde bir şansları olduğunu düşünüyorum. Böyle devam ederse PDS bir yandan bugünkü gibi çoğulcu, ama bir yandan da otantik sosyalizmi savunan bir parti olur. Programı da savunulacak bir program, sosyalist bir program. Her şeyin en kötü olduğu durumu düşünelim; örneğin PDS'in piyasa ekonomisini kabul ettiğini, kapitalizmi kabul ettiğini düşünelim. Eğer böyle bir noktaya gelirse PDS'in içinden büyük bir güç ortaya çıkacaktır, onbinlerce üye buna karşı çıkacaktır. Bizim bu sistemle bir ilgimiz yok, biz otantik sosyalizmi istiyoruz diyeceklerdir. Ben kişisel olarak böyle bir partinin parlamentoda yer almasını önemli buluyorum. Aslında parlamentoyu savunduğumdan değil, parlamentoya girdiğimden beri çok daha aşırı eleştirel bir tutum almaya başladım parlamentoya karşı.

Bu kurum sadece bir pazardan başka bir şey değil. Buna rağmen parlamentonun olumlu bir şekilde kullanılabileceğini de düşünüyorum, bu imkanları farkettim. Sol politikayı kitlelere anlatabilmek açısından kullanılması gereken büyük imkanlar var. Ve sanırım son 6 yıl içerisinde PDS gibi bir parti parlamento içinde olmasaydı, solcuları bir kenara bırakalım, PDS gibi bir parti parlamento içinde olmasaydı, Almanya'da politik hayat çok daha farklı bir noktada olurdu.

Parlamentoyu eski komünistlerden Hanhaim açtığında burjuvazi çok telaşlandı ve kızdı, ama bu böyleydi, en yaşlı üye olarak parlamentoyu o açtı ve bunu PDS milletvekili olması dolayısıyla yapabildi. Aslında çok sosyal demokrat bir konuşma yaptı, ama buna rağmen o kadar kızdılar ki, parlamentonun tarihinde ilk kez açılış konuşmasını basmayı reddettiler.

Evvel zaman içi

Sermet ÖZDOĞAN

bayağı sert geçen kış, yerini sanki bahara bırakacak gibiydi. Serin bir mart günüydü. Kahvaltı sonrası Paşa'nın içini bir hüzün kaplamıştı. Elçiliğin balkonuna çıktı. Demir parmaklıkların dışında, kaldırımda "üç beş çapulcu" toplanmış, bağırıp çağırıyordu. "Memlekette olsaydı, siz görürdünüz gününüzü" diye söylendi kendi kendine. O anda arkasında belli belirsiz bir gölge hissetti. "Ödümü patlattın" diye azarladı sekreteri... "Paşam telefon"... Telefonda söylenenleri çözdürdüğünde şu sözler çıktı ortaya: "Sağ salim çıktı, o iş tamam." Hiram ve Erkan'ın isteği gerçekleşmişti, 'evlat'ları' yeni 'iş'ler için hazırdı artık. "Şu hale bak koskoca 12 Eylül mimarı Haydar Saltık ne hallere düştü... Böyle işler de olmasa paslanıp gideceğiz burada" diye mırıldandı. İç geçirdi.

İsviçre'de yayınlanan Blick gazetesinin, 22 Mart 1990 tarihli sayısında yer alan 'Kuşkulu firar' başlıklı bir küçük haber ilgili ve dikkatli gözlerden kaçmadı: "Basel Mahkemesi tarafından, eroin sattığı gerekçesiyle 7 yıl hapse mahkum edilen Abdullah Çatlı Bostadel'deki Zug hapishanesinden, koğuşun dış penceresini anahtarla açarak kaçtı."

(Evlatlar Abdullah Çatlı ve Oral Çelik daha önceki 'işbaşı' için şu koşulları öne sürmüşlerdi: 1– Türkeş serbest bırakılsın, ki bu 'babalar' tarafından "biraz zor" diye yanıtlanmıştı. 2– Bahçelievler katliamından idam çıkmasın... Nitekim İbrahim Çiftçi beraat edecek, Ercüment Gedikli ve Haluk Kırcı'nın idamları Yargıtay'dan dönecekti. Avukatları Can Özbay savunmayı şu eksene oturtmuştu: "Dosyaları devletin ilgili birimlerindedir.")

✔ ✔ ✔

"Dolaba koydular mı ton balığı konservelerini" diye Nazmiye Hanım'a seslendi. "Selahattin'in gönderdiği balıkların yerini tutmaz gerçi, ama arabanın bagajına koymuşlar" diye ekledi. Bir ses duydu, neden sonra salondaki telefonun çaldığını farketti. "Evet evladım... Bağla kardeşim." Böyle demişti, ama içi de cız etmişti. "Bu adamlar hayırlı iş için aramazlar. '80 Eylül'ünde de Hiram ziyaretine gelmiş, 'Darbe yapacaklar beyefendi' diye uyarmıştı.

– Hürmetler Sayın Cumhurbaşkanım. Darbe efendim.

"Hah tamam... Ben de nerede kaldılar diye düşünmeye başlamıştım" sözleri belli belirsiz ağzından döküldü.

– Darbe mi, ne zaman kardeşim?

– Birkaç gün içinde...

– Kim yapacak?

– Tansu ile Mehmet'in adamları... Haber vermek lazım... Belki ilgilenirsiniz diye aradım.

– Kime haber vermek lazım kardeşim, ne diyorsun sen?

– Sayın Haydar Aliyev'e...

– Bu memleketin darbesiyle, Aliyev'in alakası ne, neler saçmalıyorsun?

– Efendim Azerbaycan'da darbe...

Rahatlamıştı, derin bir nefes aldı. Telefonu kapattı. "Bunlar da çok oldu. Ses çıkarmıyoruz diye kırdıkları ceviz bini geçti. Şimdi de memleketi bırakıp, burunlarını nereye sokmuşlar... Ben onlara gösteririm" diye söylendi. Güniz Sokak'tan tepeye çıkalıberi kurdela kesmek ve nikah şahitliği dışında pek bir işe yaramadığını düşünmeye başlamıştı. Birdenbire canlandı. Santralın numarasını çevirdi.

– Evladım, bir Bakü bağla. Sayın Aliyev'le görüşeceğim.

Üç dakika sonra telefon hazırdı...

Aliyev sürekli tekrarlıyordu:

– Teşekkür ederem. Mahabbetimi nasıl söyleyebilirem, bilebilmirem.

Telefonu kapattı. "Başına gelmeyen bilmez" diye mırıldandı. İç geçirdi.

16 Mart 1995 tarihli Milliyet'te, "Aliyev'e darbe önlendi" başlıklı bir haber ilgili ve dikkatli gözlerden kaçmadı.

✔ ✔ ✔

3 Kasım 1996 Pazar günü saat 19.30'du... Hanfendi için gün çok güzel geçmişti. Yerel ara seçimler yapılmış, gerçi en büyük seçim çevresinde –Osmaniye– ortağı kazanmıştı, ama belalısı Mesut Bey'e belirgin bir üstünlük sağlamış, rakibinin sırtını seçim minderine yapıştırmıştı. Şimdi gönül rahatlığıyla koltuğuna kurulup, kuşburnu çayını yudumlayabilirdi. Derken telefon çaldı. Kurmayları seçim zaferleri için arıyor olmalıydı. Kendinden çok emin açtı telefonu...

– Suvarlı da bizim hanfendi.

– Teşekkürler Hasan Bey.

Kuşburnu çayından bir yudum daha ya almış ya almamıştı ki, bu kez cep telefonu... "Hacıhamzalı ne oldu acaba, MHP güçlü diyorlardı." Bu düşüncelerle kalktı yerinden. Arayan, "A Takımı'nın Ası"ydı. Son günlerde yerinde gözü olduğuna dair söylentiler yayılmıştı. Pek ihtimal vermemekle birlikte, "dikkatli olmalı" diye düşünüyordu.

– Hanfendi kötü bir şey oldu. Bir trafik kazası...

– Eyvah! Berk'e bir şey mi oldu?

– Hayır efendim Bucak...

– Ne bucağı, bucak demişken, Burdur Bucak'ta seçim ne oldu?

– Hanfendi Sedat Bucak...

– Ne olmuş Sedat Bucak'a?

– Kaza geçirdi, ağır yaralı.

Bu minval üzre sürüp giden konuşma bitip telefonu kapattığında keyfi kaçmıştı. Kuşburnu'ndan bir yudum daha aldı, sanki acılaşmıştı tadı...

Kumarhane arsası bakmaya gittikleri Kuşadası'ndan dönerken Azrail'e yakalanmışlardı. "Sırası mıydı trafik kazası geçirmenin, işler ne güzel rayına girmişti" diye mırıldandı.

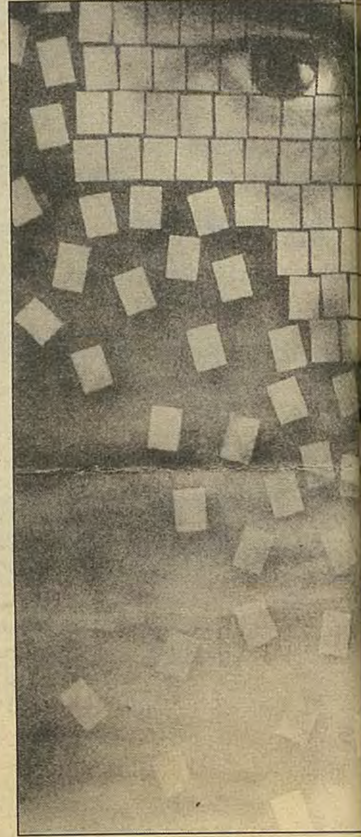
"A Takımı'nın Ası"nın sözünü ettiği Mehmet Özbay'ın ölümüne hem üzülmüş, hem de sinirlenmişti. Tanıştıkları yemek ve sonra gelişen olaylar gözünün önünden film şeridi gibi akmaya başladı.

Özbay'ı takdim eden, kulağına eğilmiş, "Asala'yı bitiren arkadaş" diye fısıldamıştı.

(Pek aklı ermezdi bu işlere, ama Asala kendi kendini bitirdiği tarihlerde, bu "arkadaş"ın cezaevinde olduğunu, sonra sonra münafik basın yazmış, kafası iyice karışmıştı).

Zaman içinde Mehmet'in adını sık sık "bitirilen işler"den sonra

duymuştu. Başbakanlık, dolayısıyla "
tülü" elinden gittiğinden beri "iş"lerd
nakit sıkıntısı çekmeye başlamışlardı
"Asala'yı bitiren arkadaş" ve şürekas
uyuşturucu işini iyi götürüyorlardı g
çi; Cantürkler vs. "temiz işler" sonra
Sapanca gölü kıyısındaki geçici istin
hatgahlarına sevkedilerek devreden ç
mışlardı. Ama kara parayı aklayacak
bir kanal lazımdı onlara... İşte o aşan
da akıllarına kumarhaneler gelmişti.
Son yıllarda kumarhane piyasasında
pal adıyla maruf Ömer Lütfü Topal'ı

ismi parlamıştı. Bu adamdan para sı
dırmayı düşünmüşlerdi önce... Topal
kez 7, bir kez de 10 milyon dolar tut
rında çek kesmiş, paraları Ankara Ç
kaya İş Bankası şubesinden Ahmet D
mir (Yeşil) çekmişti.

(Yeşil'in adı kimilerine göre Mahm
Yıldırım'dı. Elazığlı bir ülkücüydü. V
"1000 operasyon"un birçoğuna tetik
olarak katılmıştı. Şablon şöyleydi; PK
itirafçısı ve Çatlı ekibinden Alaattin
nat çizer, 'Yeşil'in başında olduğu tim
uygulardı.)

Ardından adamın kumarhanelerin
ortak olmak istemişlerdi. Ama Topal
reniyordu. Anlaşılmıştı, "operasyon"
gerekiyordu. Özel Tim görevlileri E
Aksoy, Ayhan Çarkın ve Oğuz Yoru
maz sıcak bir temmuz günü, Yeni-
köy'deki evine giderken Mercedes'i
sıkıştırdıkları Topal'ın "işini bitirmi
di." Bu bir 'Çatlı organizasyonu'ydu

(Olay dallanıp budaklanacaktı son
Mesut Yılmaz "elimde belge var" di
ortaya çıkarak, Tansu Hanım'ın ense
de boza pişirecek, ardından "Yalı çe
si"nin yeni Dahiliye Vekili Meral Ha
Erbakan'ın bile haberi olmadan İsta
Emniyet Müdürü Yazıcıoğlu, Özel H
kat Daire Başkan Vekili İbrahim Şah
ve Topal cinayetine adları karışan üç
Özel Tim görevlisini görevden alacak
Tahmin edildiği üzere, olay şöyle gel
mişti: Aksoy, Çarkın ve Yorulmaz yak
lanmış, İstanbul'da sorgulanırken, A
ra'dan Ağar devreye girmiş, İbrahim

Sütten çıkmış ak kaşık mı?

Kemal Yazıcıoğlu görevden alındıktan sonra, bu kadar kirliliğin ortasında "kahraman" oldu. "Karanlık dünyası"nın notları aşağıdadır.

1980–1981... 12 Eylül bir karabasan gibi çökmüştür tüm ülkenin üzerine... Ankara'da Emniyet teşkilatı içinde, ama doğrudan Sıkıyönetim Komutanı Recep Ergun'a bağlı çalışan bir birimin adı sıkça duyulmaktadır: DAL– Derin Araştırma Laboratuvarları. Binlerce insanı fiziksel ve ruhsal olarak sakat bırakan, öldüren, yaralayan ve bu vahşetin hesabını bugüne kadar vermeyen bu birimin 'grup amiri' Kemal Yazıcıoğlu'dur.

(Hesap verme bahsinde 'eksik teşebbüs' aşamasında kalan bir istisna dikkati çeker: DAL'ın tanınmış işkencecisi Mustafa Haskırış, Zeynel Abidin Ceylan'ı işkenceyle öldüren ekibin başındadır: Minareyi çalmış, ama kılıfını hazırlayamamışlardır: Yargılamak zorunda kalırlar: 13 yıl, 4 ay, 20 gün cezaya çarptırılır: Ancak kararın okunmasından önceki duruşmada tahliye edilmiştir: Kayıplara karışır.)

Aşağıdakinin benzeri yüzlerce DAL 'öyküsü' vardır:

12 günlük işkence sonucu çenesi kırılan Erdoğan Genç beyin sarsıntısı geçirmiştir. Hastaneye kaldırılarak ameliyata alınır. Ağız kısmına alt ve üst çeneden dikiş atılarak metal tamponlar yerleştirilir. Ağzı açılamaz durumdadır. Genç, dikişleri alınıncaya kadar fiziki işkence yapılmayacağını düşünmektedir. Yanılır. "Rol bitti" diye gelirler. O haliyle "ters askı"ya alırlar. Genç gerisini şöyle anlatır:

"... Elektrik kablolarını parmağıma ve ağzımdaki metal tamponlara bağladılar. Akımın şiddetiyle, bağırdıkça dikişler sökülüyordu. Akan kanlar burnuma ve gözüme dolmaya başlamıştı."

Erdoğan Genç şanslıdır. Çünkü oradan tüm bu işkencelere karşın sağ çıkmıştır. Zeynel Abidin Ceylan, Behçet Dinlerer, Ali Adil Yılmaz, Hasan Asker Özmen, Metin Sarpbulut, Hüseyin Çolak, Kenan Küçük, Asker Demir, Satılmış Şahin Dokuyucu, Vedat Aldoğan ve isimleri tespit edilemeyen birçok devrimciyi ise, sevdikleri mavi göğün altında bir daha göremezler.

...de... Türkiye'de...

...hin, üç Özel Tim görevlisini alıp Ankara'ya götürmüştü. Tüm bunların delilleri Yılmaz'a sızdırılmıştı. Çiller de İstanbul Emniyet Müdürü Yazıcıoğlu'na, kendisini değil, Yılmaz'ı bilgilendirdiği için görevden el çektirmişti.)

Artık kumarhane piyasasında yolları açılmıştı. Buradan piyasaya girebilirlerdi.

Bu arada ilgili bakanlıklar Türklerin kumarhanelere girmelerini yasaklamış, iş kapasiteleri azalacak olan kumarhane sahiplerinin piyasadan çekilmesi için ortam da oluşmuştu. Yasak kararından önceki günlerde Özer Uçuran Bey, yalı komşuları Jaguarcı Zeki Küçükberber ve Free Shopçu Mehmet Üstünkaya'ya tüyoyu uçurmuş, onlar da Uçuran Bey'e teşekkürlerini sunup, üçer dörder kumarhane ruhsatını kapatmışlardı. Hıncal Uluç Dünya Komşu Günü ihdas etmek için o kadar gayret sarfetmişti. Uçuran Bey de bir süredir "nerede eski komşuluklar" diye düşünüyordu. Zaten Yeniköy'deki yalıyı alırken de, pek gözü tutmamıştı; neredeydi ABD'deki villaları... Ama Tansu, "yalı alma, komşu al" şeklindeki atalar sözünü hatırlatmış da, komşularını incelemek aklına düşmüştü. Evet Jaguarcı Zeki Bey ve Beşiktaş eski Başkanı Free Shop kralı Mehmet Bey'i gözü hayli tutmuştu. O gün bugündür aralarından su sızmıyordu. İsimleri "yalı çetesi"ne çıkmıştı, ama olsundu. Zeki ve Mehmet beylere eskiden beri az kulp takmamışlardı. Kendisi de onlardan aşağı kalmazdı. Münafıklar, genel müdürlüğünü uhdesinde bulundurmaktan hep gururla söz ettiği İstanbul Bankası'nı, soyup soğana çevirdikten sonra batırdığına dair palavralar sıkmıyorlar mıydı?

Tansu Hanım, "Ne güzel gidiyordu 'iş'ler. Allah kahretsin. Ne olacak şimdi" diye mırıldandı. İç geçirdi.

✔ ✔ ✔

Seçim gezileri hayli yorucu geçmiş, binlerce kilometre teptikten sonra Ankara'ya dönmüştü. Günlerden 3 Kasım'dı. Saatler 19.30'u gösteriyordu. Evine biraz önce dönmüş, Balçova'yı arayarak, kızının doktoruyla görüşmüştü. Pek bir değişiklik yoktu sağlık durumunda. Ardından Genel Merkez'in numarasını çevirip, Hasan Bey'den seçimlerle ilgili son gelişmeleri almıştı. Osmaniye ve Bucak Refah'ındı, ama Kızılcabölük, Suvarlı, Horsunlu, Kurtköy, Yalım, Hacıhamzalı ve Aydınca onlarındı. Hasan Bey iyi haberler vermiş, gece iyi başlamıştı. Tam yerine oturmuştu ki, cep telefonunun sesiyle irkildi. Kim arıyordu acaba?

– Efendim, rahatsız ediyorum, kötü bir haber. Trafik kazası geçirdiler.

– Kim geçirdi oğlum?

– Sedat Bey, Hüseyin Bey, Mehmet Bey ve Gonca.

– Allah kahretsin, ölen var mı?

– Üçü sizlere ömür, Sedat beyimi Allah bağışladı.

– Nerede olmuş kaza?

– Susurluk Karapürçek'te. 200'le gidiyorlarmış, önlerine kamyon çıkmış.

– Orası uçak pisti, kamyon nereden çıkmış.

– Benzinciden, sallana sallana çıkıyormuş efendim.

– Neyse, arabayı temizlediniz mi? Mehmet'in cep telefonu, fihristi kesinlikle ele geçmemeli tamam mı?

– O işi hallettik efendim. Yalnız, susturucu falan çıkmış gizli bölmelerde.

– Lanet olası, sizin eliniz armut mu topluyor? Arkalarında değil miydiniz? Hangi geri zekalı yaptırdı aramayı?

– Susurluk Savcısı efendim.

– Bana bak, arabadan başka bir şey çıkmayacak anlaşıldı mı? Nasıl hallederseniz edin.

Telefonu kapattı. Sinirleri altüst olmuştu. Oysa seçim haberleri kesinleştikten sonra tek sorunu kalmıştı. "Çocuklar ne yapmıştı acaba?" Bu çocuklar başkaydı. Galatasaray İstanbulspor'la oynuyordu, seçim telaşından maça gidememişti. Perşembe günkü Paris bozgunundan sonra endişeliydi. Ama telefonda duydukları yanında o endişe solda sıfır kalırdı. "Bu kadar geri zekalıyı nereden buldum ben" diye söylendi kendi kendine. O sırada televizyonu açmak aklına geldi. O da ne? Kazayla ilgili altyazı geçiyordu. "...Kazada ölenlerden, üzerinde Mehmet Özbay kimliği çıkan kişinin, Bahçelievler katliamından bu yana 18 yıldır aranan Abdullah Çatlı olduğu ortaya çıktı."

Çatlı ismini okur okumaz koltuğundan fırladı. "Allah belanızı versin. Ne çabuk yetiştirdiniz." Birilerine ardı ardına küfürler yağdırdı. "Lanet... Vatan hainleri"... Kendini toplaması uzun sürmedi, "kaçın kurası"ydı, başından buna benzer ne "vukuat"lar geçmişti. Hemen bazı telefonları çevirip, olayla ilgili görüş alışverişinde bulundu. Alınması gereken tedbirlerden söz etti; talimatlar yağdırdı. Ardından genel başkanının numarasını çevirdi. Olayı ona iletti. Telefonu kapattıktan sonra, "bu kadının jetonu biraz geç düşüyor" diye söylendi kendi kendine.

Sonra koltuğuna kuruldu. Galatasaray'ın 6–1'lik galibiyeti bile içinin daralmasını engelleyememişti. Derin düşüncelere daldı. Gözünün önüne ilk gelen, bir yarım Volkswagen'di... SBF'de okurken Kızılırmak Sineması'nda bir filme gitmişti. Kahramanı bir Volkswagen'di ve ilerleyen sahnelerde sadece ön tarafı kalmıştı. "Şu Mercedes de öyle olsaydı. Arka koltuk ve bagaj olmasaydı, ne güzel olurdu. Çatlı, susturucu hiç ortaya çıkmazdı" diye düşündü, iç geçirdi.

Sonra güzel günlerin başlangıcını hatırlamaya çalıştı. Her şey 1992'nin sonlarında başlamıştı. PKK gemi azıya almış, kurtarılmış bölgelere, milislere doğru gidiyordu. Tak–Şak Paşa, henüz başbakan olmayan Tansu Hanım'la bir sohbetlerinde "bu iş böyle olmayacak, Tansu Hanım" demişti, "Herifler kök salmaya başladı, hep bellerini kırdık diyoruz ama... Bunların belinin falan kırılacağı yok." Paşa bir şey hatırlamak ister gibi biraz düşünmüş, Atatürk'ün sözü aklına gelince eklemişti: "Ne demiş büyük Ata: Hatt–ı müdafaa yoktur, sath–ı müdafaa vardır. Sadece o bölgede ve yasalar içinde kalarak başarılı olamayacağız. Destekleri giderek genişliyor. Yöntemleri ve organizasyonu değiştirmeliyiz." Hanfendi başını sallamıştı, "Haklısınız paşam, yerden göğe haklısınız." Tak–Şak Paşa'nın Tansu Hanım'la öylesine konuştuğu yöntemler ve organizasyon için zaten yıllardır bir şekilde iş yapan birim uygundu. Sadece biraz reorganizasyon gerekiyordu. Konu bir süre sonra pişirilerek, MGK'nın gündemine getirilmişti: Organizasyonun şeması ve görev alacak kişilerin isimlerine kadar her şey raporda yer alıyordu. Abdullah Çatlı, Özel Tim'den polisler, birtakım askerler ve Çatlı'nın bazı arkadaşları da isimler arasındaydı. Fakat o günlerin Cumhurbaşkanı Özal ve Jandarma Komutanı Bitlis, devletin resmi olmayan kişilerle işbirliğine giderek iş görmesine karşı çıkmışlardı. İki tesadüf... Önce Bitlis, sonradan üzerinde çok konuşulacak ve sabotaj olduğu kesinleşecek bir uçak kazasıyla, ardından da Özal ölmüşlerdi. Artık, Güniz Sokak'ın kaşarlanmış politikacısı Çankaya tepesine çıkmış, Tansu Hanım da başbakan olmuştu. Plan '93 sonbaharında onaylanmıştı.

"Organizasyon için ilk önce beni düşünmüşlerdi, sağolsunlar" diye kendi kendine mırıldandı. Hanfendiyle kafa kafaya verip işe nereden başlayacaklarını konuşmuşlardı. Aslında öteden beri kafasında şema hazırdı. İçi içine sığmıyordu. "Çok uygun biri var hanfendi" demişti. Özel organizasyonun başına Korkut'u getirelim (sonradan bu işleri bildiği kuşku götürmez olan İsmet Abi de doğrulayacaktı bunu). Start verilmişti...

"Ne güzel başlamıştık. 1000 operasyonda ne kadar şendik. Şimdi üşüşürler bu işin üstüne. Çatlı'yı sahiplenmek lazım, yoksa teşkilat çözülür. O zaman nah bulurlar devlet adına risk alacak adamı" diye mırıldandı. İç geçirdi.

Ertesi gün, 4 Kasım tarihli tüm gazetelerde, "Şaibeli kaza" başlıklı bir haber hiç kimsenin dikkatinden kaçmadı: "Milletvekili, polis müdürü, katliam suçlusu aynı otomobilde kaza geçirdi."

✔ ✔ ✔

Ankara'ya henüz kar yağmamıştı. Pencereden dışarıyı seyrederek, son kazayı tartıştılar. Her kafadan bir ses çıkıyor, ne yapacaklarına bir türlü karar veremiyorlardı. 1996 Aralık'ıydı. Lastikler iyice kabaklaşmıştı. Yama tutmuyor, kaplamacı dayanmıyordu. "Bunun yağmuru var, karı var. Bu lastiklerle ne yapacağız" diye mırıldandılar. Hepsi aynı anda iç geçirdi.

'1000 operasyon'dan biri

.... Ve Özgür Ülke havaya uçurulur

Takvimler 30 Kasım 1994'ü gösteriyordu. İlgili kuruluşlara 02438 sayıyla, "gizli" ibareli ve başbakan Tansu Çiller imzalı bir talimat gönderildi: "Bölücü yayınlarla etkin mücadele edecek önlemlerin tespit edilmesi maksadıyla bir çalışma yapılarak, belirlenen yöntemlerin kısa sürede yürürlüğe konulmasını rica ederim."

Aradan 4 gün geçmişti. 3 Aralık 1994 sabahı Kadırga'daki Özgür Ülke gazetesi çalışanları, her günkü gibi işe yetişme kaygısıyla erkenden yollara düşmüşlerdi. Gazete binasına yaklaştıkça bir gariplik dikkatlerini çekti... Sıra dışı polis kuşatmasına alışıktılar; ama bu seferki başkaydı. İtfaiye araçları da görünüyordu uzaktan. İyice yaklaşınca gördükleri karşısında isyanla karışık hüzün duyguları kapladı içlerini. Gazete binasından geriye sadece bir yıkıntı kalmıştı.

Gazete çalışanı Ersin Yıldız'ın hayatını yitirdiği olayın üzerinden iki yıl geçmiş, bombayı kim ya da kimlerin koyduğuna dair yetkili ve sorumlu makamlar hiçbir açıklama yapamamıştı. Ta ki 18 Kasım 1996'ya kadar. O günkü Radikal gazetesinin manşeti her şeyi anlatıyordu:

'Menzir Ağar'ı uyardı.' 'Devlet çetesi, devletin kendi içinde de rahatsızlık yaratmış.' Haber özetle şöyleydi: Bombalama olayı sonrası, zamanın İstanbul Emniyet Müdürü Menzir Emniyet Genel Müdürü Ağar'ı aramış ve "Benim sorumluluk alanımda adamlarını kullanma" demişti. Haberde ayrıca Cumhurbaşkanı Demirel'in de şu sözlerine dikkat çekiliyordu: "Yanlış bir şey varsa bunu kanunlar düzeltir. Kanunlar ve bunlarla ilgili mercilerin yapması gerekenleri, kişiler yapmaya kalkarsa bu, ülke bakımından zararlı olur."

Menzir kendisine atfen yayınlanan haberdeki verileri 8 Aralık tarihli Radikal'de, geliştirerek, doğruluyordu: "Olay sırasında oraya getirilen arabanın motor–şasi numaralarından, Ankara'ya kayıtlı olduğunu öğrendik. Arabanın, içinde bir kadınla bir erkeğin bulunduğu sırada gaspedildiği ortaya çıktı. Bu kişiler, ifadelerinde aracı gaspedenlerin ellerinde telsizler bulunduğunu, konuşmalarından da devlet görevlisi oldukları izlenimi edindiklerini söylediler."

Gehlen, Gladio ve devlet

Ergun ADAKLI

"Susurluk" sonrası, kamuoyunda mafya – siyaset – emniyet üçgeni ve Gladio tartışmaları artarak sürüyor. Devletin ve tekelci sermayenin iç çelişkileri lime lime ortalığa saçılıyor. Uyuşan toplumumuzun yeni bir silkinişe kalkması açısından olumlu bir gelişme. Ancak, bu bataklığın tablosu, bütünlüğü içinde gözler önüne serilemezse ve köklü hedefler doğrultusunda bu silkinişe yön verilemezse, pek bir şey değişmeyecektir.

Sosyalistler olarak, hem tarihsel kökleriyle birlikte, bu bataklık tablosunu gözler önüne sermek, hem de somut ve köklü hedefler doğrultusunda politik mücadeleyi süregen kılmak durumundayız. T.C. devleti yapısındaki çürüme, mafya– siyaset – emniyet üçgeninin ötesindedir. Batı Avrupa ülkelerinde açığa vurulan Gladio örgütlenmesine benzetmek de yeterli değildir. Batılı emperyalistlerin, 2. Savaş sonrası Ortadoğu, Balkanlar ve Kafkaslar'a, özellikle de, kilit noktası olarak Türkiye'ye yönelik stratejik hesaplarını açığa çıkarmak; öncelikle de Nazi generali Gehlen'i ve onun örgütlenmesini incelemek gerekir.

CIA-Gehlen örgütü, 1950'lerden sonra, palazlanan işbirlikçi burjuvazinin temsilcisi, Menderes hükümetinin yardakçılığıyla, Türkiye'de etkisini artırmaya; türkçü ve islamcı akımları güçlendirmeye koyuldu. Önce, kemalist devleti dışarıdan kuşatma ve içeriden bağlantılar kurma yöntemiyle işe başladılar. Gelişen toplumsal muhalefete ve devrimci güçlere karşı koymak amacıyla, Türkeş liderliğinde, 40'lardan bu yana kendilerine bağladıkları kadroları harekete geçirdiler. Önce CKMP'nin ele geçirilmesi, ardından MHP'nin kurulmasıyla, sivil faşist hareketi, turancı ve islamcı temellerde geliştirdiler.

Doğu Orduları Grubu

Hitler'in genelkurmayı, Doğu Avrupa, Sovyetler ve Ortadoğu'yu işgale girişirken, bu bölgelerde özel amaçla görev üstlenen, Doğu Orduları Grubu'nu kurar. Bu grubun görevi: Bu ülkelerde tüm işbirlikçi ve anti–komünist güçleri örgütleyip savaşa sürmek; güçlü bir istihbarat örgütü yaratıp, cephe gerisini de, Orta Asya'ya kadar etkilemektir. 1942'den itibaren bu grubun komutanı, General Reinhard Gehlen'dir (1902– 1979). Gehlen, Mareşal Guderian ile birlikte, Doğu cephesinin iki kilit isminden biridir. Gehlen döneminde, bu ülkelerde Doğu orduları grubuna bağlı faaliyet sürdüren yerli işbirlikçilerin sayısı 4 milyonu bulmuştur. Yugoslav milliyetçileri, Bulgar ve Romen faşistleri, Ukrayna, Tatar ve Kafkas milliyetçileri, bu çalışmanın özel dayanaklarıdır. Hitler faşizmi Türkiye'ye özel bir ilgi duymuştur. Türkiye'yi ve Türk milliyetçiliğini, Kafkaslar'a ve Orta Asya'ya sıçramak için uygun bir konuma getirmeye çalışmıştır. Türkiye'yi yanında savaşa sokamasa bile, ülkemizde hummalı bir istihbarat ve örgütlenme çalışması yürütmüştür. Türk hükümeti ve genelkurmayın da bilgisi dahilinde olan bu çalışmaların tipik bir örneği, Teğmen Alparslan Türkeş dahil, pek çok genç subayın, kurmay eğitiminin bir parçası olarak, Almanya'ya götürülüp eğitilmesidir. Daha sonra 1944'te, Türk hükümeti ikiyüzlülük yapıp, Hitler'e karşı müttefiklerin safına kayarken, bu genç subayları bir ara tutuklayıp mahkemeye çıkarmışsa da, Nazi eğitimli bu unsurların pek çoğu, misyonlarına sadakatle bağlı kalmışlar ve görevlerini ömürlerinin sonuna kadar sürdürmüşlerdir.

Gehlen örgütü, CIA ve BND

General Gehlen, Naziler'in ırkçı hülyalarını boşverip, en geniş antikomünist cepheyi örgütlemeyi hedeflemişti. Bu nedenle Himmler ve SS'ler ile arası iyi değildi. 1944'te Dinyepr cephesinin Kızıl Ordu saldırısıyla düşmesinden sonra, artık bu savaşın kaybedildiğini gördü. Tüm örgütünü en az zararla korumaya ve kalıcılaştırmaya dönük hazırlıklara girişti. Kurmay heyetini ve kilit noktadaki adamlarını cephedeki savaştan çekti. Geri çekildikleri ülkelerde silah ve teçhizat depolamalarının ve yerli işbirlikçilerinin güvenli ve kalıcı bağlantılarını kurdu.

Hitler Almanyası'nın teslim olduğu gün, 9 Mayıs 1945'te, kurmayıyla birlikte, Sovyet birliklerinden kaçarak, dağlardan aşıp, Nürnberg'de Amerikan askerlerine teslim oldu. Kendini tanıttı ve hemen Avrupa'daki en büyük OSS (o zamanki ABD istihrabat örgütü) yetkilisiyle görüşmek istediğini bildirdi. Kendisini apar topar İsviçre'ye götürdüler ve orada Allen Dulles (OSS Başkan Yardımcısı ve sonra CIA Başkanı) ile görüştü. Ona, Almanya'nın yenildiğini, bu savaşın bittiğini, ama komünizme ve SSCB'nin yayılmasına karşı savaşın yeni başladığını; bu savaşta ise en ileri birikimin kendi örgütünde bulunduğunu, söyledi. Geleceğin antikomünist savaşı ve Avrupa'nın yeniden düzenlenmesi üzerine detaylı bir plan sundu ve bunları hemen ABD başkanıyla görüşmek istediğini bildirdi.

Allen Dulles ile acele ABD'ye uçtu ve teslim oluşundan 4 gün sonra, Başkan Harry Truman ve OSS başkanı Donovan ile görüşmelere başladı. Sunduğu detaylı planın ana hatları şunlardı: Kendi örgütünün tüm komutan ve subayları, ayrıca isimlerini bildireceği tüm Nazi subayları esir kamplarından serbest bırakılacak ve hiçbir yargılamaya maruz kalmayacak; soykırım suçu sabit olanlar Almanya'dan kaçırılıp, Latin Amerika, Güney Afrika, Ortadoğu gibi ülkelerde güvenlikleri ve çalışmaları sağlanacak; Alman devletinin yeniden kuruluşu kendi örgütünün sorumluluğuna bırakılacak; Doğu Avrupa, Sovyetler ve Ortadoğu'daki milliyetçi ve antikomünist unsurların toparlanıp yeniden örgütlenmesinde ABD servisleriyle birlikte çalışacak; bu unsurlarla bağ aracı olarak yeni bir radyo istasyonu kurulacak (Hür Avrupa Radyosu).

ABD Gehlen planını tümüyle kabul etti. Gehlen ve kurmayına, karargah olarak, Münih yakınlarında, Pullach'daki Hitler karargahını tahsis etti. Listesi verilen Nazi subaylarını serbest bıraktı. Radyo istasyonu kurdu. OSS'nın yeniden düzenlenmesiyle oluşan CIA, Gehlen örgütüyle birlikte Almanya, Batı Avrupa ve Doğu'da yeniden düzenleme çalışmalarına girişti. Gehlen'in adamı olan, Konrad Adenauer liderliğinde Batı Alman devleti kuruldu. Gehlen örgütünün Almanya bölümü BND (şimdiki Alman istihbarat servisi) olarak meşrulaştırıldı ve Gehlen 1968'e kadar başkanlığını yürüttü. Batı Avrupa'da tüm kapitalist ülkeleri kapsayacak NATO oluşturuldu. Komünistlerin iktidara yürüyüşünü engellemek için yasadışı yerel birliklerin (daha sonra, GLADİO) örgütlenmesine girişildi. Sosyalist ülkelerdeki işbirlikçilerin örgütlenmesi ve çalışmaları için tüm kaynaklar seferber edildi. 1948'de siyonist devletin kuruluşundan sonra, CIA– MOSSAD– Gehlen üçgeni, tüm dünyada emperyalist, kirli operasyonların eksenine oturdu. Önce altın ve elmas kaçakçılığının, sonra da uyuşturucu kaçakçılığının yollarını denetime alarak, bu kirli operasyonlara muazzam bir kaynak sağladılar.

Avrupa'daki savaştan, güya İngiltere ve Fransa galip çıktılar. Ama Avrupa'nın yeniden düzenlenmesinde, CIA– Gehlen örgütü eksene oturdu. İngiltere bunu sineye çekip, ayak uydurdu. Fransa ise, De Gaulle ile tavır koyup, mesafeli davrandı. Gehlen, Soğuk Savaş'ın mimar başı oldu.

Türkiye kilit ülke

CIA– MOSSAD– Gehlen üçgeni, Türkiye'ye özel bir ilgi gösterdi. Türkiye, islamcılık ve Türkçülüğün kesiştiği ülke konumundadır. İslamcılık ve Türkçülük, Ortadoğu'da komünist ve antiemperyalist hareketlerin gelişmesini önlemede; Balkanlar, Kafkaslar ve Ortadoğu'da sosyalist kuruluşun zayıflatılması ve emperyalist kışkırtmaların güçlendirilmesinde, emperyalistlerin en temel iki silahıdır.

CIA ve Gehlen örgütü, Arap ve Fars dünyasında şeriatçı akımları örgütleyip, her yönden beslerken, Türkiye, Balkanlar ve Kafkaslar'da da türkçü, turancı unsurları toparlamaya ağırlık verdi. Bölgedeki tüm islamcı örgütler ve tüm Türkçü akımlar CIA– Gehlen örgütünün tezgahında kuruldular; mali olarak beslendiler ve kadroları eğitildi. Bu nedenle Türkçü ve islamcı akımların kendilerine yakıştırdıkları "milli" sıfatı tamamen yalandır. CIA-Gehlen parası yememiş; emperyelist kaynaklarla ve kara para rantıyla palazlanmamış; kendi yağıyla kavrularak ayakları üzerinde durabilmiş, tek bir islamcı ve türkçü örgüt yoktur.

CIA-Gehlen örgütü, 1950'lerden sonra, palazlanan işbirlikçi burjuvazinin temsilcisi, Menderes hükümetinin yardakçılığıyla, Türkiye'de etkisini artırmaya; türkçü ve islamcı akımları güçlendirmeye koyuldu. Önce, kemalist devleti dışarıdan kuşatma ve içeriden bağlantılar kurma yöntemiyle işe başladılar. 27 Mayıs hareketiyle gelen bir kesinti dönemi araya girdiyse de, 1970'lere gelindiğinde, tekelci kapitalist egemenliğin oluşması sürecinde, ordunun ve yüksek bürokrasinin tepe noktalarını ele geçirdiler. Aynı sürede, gelişen toplumsal muhalefete ve devrimci güçlere karşı koymak amacıyla, Türkeş liderliğinde, 40'lardan bu yana kendilerine bağladıkları kadroları harekete geçirdiler. Önce CKMP'nin ele geçirilmesi, ardından MHP'nin kurulmasıyla, sivil faşist hareketi, turancı ve islamcı temellerde geliştirdiler.

12 Eylül 1980 faşist darbesine kadar, CIA-Gehlen'in Türkiye'deki örgütlenmesi iki ayrı kanaldan yürüdü. Biri, Özel Harp Dairesi'nin kurulması da dahil, kemalist dönemden kalma devlet yapısının, özellikle ordu ve polisin denetim altına alınması. Diğeri ise, bunu besleyen, zorlayan, hatta bazen ters düşen sivil faşist hareket.

Bu ikilik, 12 Eylül faşist cuntasının, devleti yeniden örgütlemesi sürecinde ortadan kaldırıldı. Cuntacı generaller, topluma dayattıkları 12 Eylül Anayasası ile, yasama ve yargı kurumlarını güdükleştirip, yürütmenin güdümü altına aldılar. Yürütmeyi de, hükümetin, yani siyasi partilerin elinden alıp, MGK'nın elinde topladılar.

Sivil faşist hareketi de, faşist devlet örgütlenmesinin bir parçası, ona bağlı ve onunla iç içe bir yapıya oturttular. 12 Eylül öncesindeki MHP'nin devlet yapısından göreceli bağımsızlığını ortadan kaldırdılar. Sivil faşist hareketin, kitlesel olarak devlete bağımlı bir düzene sokulmasında, "teritoryal savunma birlikleri", önemli bir örgüt biçimi oldu. 1984'te Kenan Evren'in ilk defa

lafını edip gündeme soktuğu "teritoryal savunma birlikleri", ülkenin her yerinde, mahalleler düzeyinde faşist hareket tabanının devlet güdümünde örgütlenmesini sağladı. Özel Harp Dairesi, böylece biçim değiştirdi; MİT, Genelkurmay İstihbarat, Emniyet İstihbarat gibi gizli servislerin MGK tarafından seçilen kadrolarından, mahalle karakollarındaki faşist eğilimli polislere, mahallenin tüccarı, esnafı ve eşrafına kadar yaygın ve azgın bir kuruma dönüştü.

Faşist devlet kurumlaşmasının içine alınması ve güdümüne bağlanması, MHP hareketinde önemli sancılara yol açtı. Bu bağlanmayı benimsemeyip, devletten görece bağımsız konumlarını sürdürmeye çabalayanlar, Türkeş'in teslimiyetçi tutumuna karşı çıkıp, partiden ayrıldılar; BBP'yi ve Nizam-ı Alem Ocakları'nı kurdular. Şimdi Musa Serdar Çelebi'nin liderliğindeki ATİB'in de buna yakın bir tutum içinde olduğunu öğreniyoruz. Türkeş önderliğindeki MHP ise, faşist devlet kurumlaşmasının, kadrolaşmasının bir parçası olmayı benimsetti. Bu nedenle, MHP son seçimlerde parlamento dışında kalmayı çok da önemsemedi. Çünkü zaten devletin içindekiler ve başbuğları Türkeş devlet yönetiminde çok etkindir. CIA-MOSSAD-Gehlen üçlüsü, faşist devletin, hem resmi vurucu kurumları, hem de gizli özel savaş örgütlenmeleri üzerinde denetim ve yönlendirme gücüne sahiptir. Abdullah Çatlı'nın Miami'ye kadar görevle gitmesi çok doğaldır. Nikaragua veya Küba'ya karşı yürütülen Kontra operasyonlarında, TC devleti tarafından görevlendirilen faşist kadroların yer alması bile, yadırganmayacak bir olasılıktır. Bilindiği gibi, Nikaragua'ya karşı Kontralar örgütlenmesinin silahları, Lübnan işgalinde Filistinli örgütlerin depolarını ele geçiren siyonist devlet tarafından, parasal ihtiyaçları ise, bizzat kendi ülkesinin gençlerine sattığı uyuşturucu geliriyle CIA tarafından sağlanmıştı. Bu kirli bağlantılarda Türk faşistlerinin de yer alması doğaldır.

Gladio'dan öte

Görülüyor ki, Türkiye'deki kirli işler örgütlenmesi, örneğin İtalya'daki GLADİO'dan çok daha kapsamlıdır. Birincisi, CIA-Gehlen- MOSSAD üçlüsü tarafından Balkanlar, Kafkaslar, Orta Asya ve Ortadoğu ile bağlantıları içinde geniş kapsamlı bir zeminde örgütlenmiştir. Örneğin, İzzetbegoviç, Mustafa Cemiloğlu, Elçibey gibiler de bu örgütlenmenin bir parçasıdır.

İkincisi, salt komünistlerin iktidar tehlikesine karşı değildir; Türk-İslam çizgileri temelinde, tüm bölgeye dönük bir provokasyon işlevi vardır. Üçüncüsü, Avrupa'daki gibi parlamenter burjuva sistemin altında, gizlenmiş değil; faşist devlet kurumlaşmasının içinde, onunla bütünleşmiş ve sistemin temel dayanağı olmuştur. İtalya'da olduğu gibi, sistemden çekip bir kenara atamazsınız. Sökmeye kalkarsanız, tüm devlet kurumlaşması çöker.

Dördüncüsü ve en önemlisi, ülkemizde azgın bir kirli savaş durumu yaşanmaktadır. Kürt ve Türk gençlerinin kanı yıllardır akmaktadır. Savaş, kendi ekonomisini, kendi ağasını, kendi kirli örgütlenmelerini doğurmuştur. Faşist devletin tüm yapısını, kadrolaşmasını, geleceğini bu kirli savaş belirlemektedir. Özellikle kirli savaş ve bunun yarattığı kirli para, türkçü ya da islamcı tüm faşist kadro ve gruplaşmaların, aşiret ilişkileriyle de iyice karmaşıklaşan çıkar kavgalarını iç hesaplaşmalarını ayyuka çıkarmıştır.

İki temel politik hedef

Çiller-Ağar çetesi etrafında öbekleşen pisliği temizlemeden, devlete çeki düzen verilemeyeceğini düşünen, Genelkurmay ve onun MİT ve Emniyet içindeki kadroları, "Susurluk"ta fitili ateşleyen güç durumundadır. Onların amacı, pisliği temizlemek, makyajı tazelemektir. (Kara para ekonomisinin sanayi ve tarım sektörlerine baskın gelmesiyle birlikte, Çiller- Erez-Ağar takımı tarafından ikinci plana itilen, hatta şamar oğlanına çevrilen TÜSİAD'çı tekelci sanayi burjuvaları da Genelkurmay'ı desteklemektedirler. Doğu Perinçek de, bu kesimin kendine sızdırdığı bilgileri kullanmaktadır.) Ama Türkiye'nin tüm ilerici güçleri biliyorlar ki, bu pislik şöyle bir süpürmeyle temizlenemez. İki alanda köklü değişim olmadan, hiçbir kalıcı sonuca ulaşılamaz. Birincisi, kirli savaş sona erdirilmelidir; TC devleti, kendine defalarca iletilen ateşkesi kabul etmelidir. Olağanüstü Hal, koruculuk ve diğer savaş örgütlerine ortadan kaldırılmalıdır.

İkincisi, 12 Eylül faşist anayasası değiştirilmelidir. Devletin faşist yapılanması ve kurumlaşması kökten silkelenmelidir. Her iki köklü değişim için mücadele, Türk ve Kürt, bütün işçi ve emekçi insanların ortak kavgasının temel politik eksenini oluşturmaktadır. Bu iki temel hedefi öne çıkaramayan hiçbir muhalefet, sistemin sınırları içinde debelenmekten öteye gidemeyecektir.

Uyuşturucu madde kaçakçılığı uzmanı Günter Amendt, Konkret dergisine açıkladı:

CIA Kontralar'ı kokain ticaretiyle besliyordu

80'li yıllarda CIA, Nikaragua'daki Kontralar'a para kaynağı sağlamak için ABD'ye uyuşturucu madde sokma ve satışını sağlama olanaklarına yol açmıştı. Kısa bir süre önce ABD'deki gazetelerin ortaya çıkardığı bu gerçekler dünya çapında yankı uyandırdı.

Susurluk kazasından sonra ortaya çıkan gerçekler göstermektedir ki, uyuşturucu madde ticareti hemen her yerde devletin gizli veya açık baskı aygıtındaki görevlilerin ilgi alanına giriyor. Halk hareketlerine, devrimci mücadelelere karşı kullanılmak üzere örgütlendirilen "aygıtlar", "çeteler" finansman kaynağı olarak bu karlı alana yöneliyorlar.

Susurluk kazasıyla birlikte başlayan tartışmalarla bazı çarpıcı benzerlikleri göz önüne seren **Günter AMENDT** ile yapılan bu söyleşiyi arkadaşımız **Cengiz ONUR** Almanya'da yayınlanmakta olan **KONKRET** dergisinin geçen kasım sayısından çevirdi.

Kontralar'ın kokain ticaretine karıştığı haberi seni şaşırtmıyor mu?

Kontralar'ın kokain ticaretine karıştığı biliniyordu. CIA tarafından yönlendirilen eylemlerde Amerikan silahları ile donatıldıkları da biliniyordu. Bunların hepsi o zamanlar Konkret'de yazılmıştı. Bunların takibinde bir şey daha ortaya çıktı; 80'li yılların ortalarında ilk önce ABD'nin batı yakasında kokainin yeni bir işleme ve tüketme biçimi, yani Crack devreye sokuldu. Şimdi ise yeni olan şey, bu bilinen üç gerçeğin bir bağlantı içine sokulmasıdır.

CIA uyuşturucu madde tüccarları ile sadece silah ticareti gerçekleştirmiyor. Kendisi aynı zamanda satın alınan ve Crack'a dönüştürülen kokaini bilinçli olarak ABD pazarına sokmuş ve sokturmuştur.

Crack konusunda bir gariplik olduğunu ve fiyatını bunun belirlediğini hep iddia ediyordun. Şimdi ortaya çıkan gerçekler bu bilmeceyi çözüyor mu?

1 gram kokainden 7 Crack sigarası yapılmaktadır. Ancak 7 sigaranın fiyatı yaklaşık 1 gram kokainin yarı fiyatı kadardır.

İşte bu çelişki şimdi çözülmektedir: CIA sadece ülkenin batı yakasındaki gettolara kokain sokmakla kalmamıştır, aynı zamanda değişik düzeydeki ticaret basamaklarını devredışı bırakarak bunu damping fiyatında tüketicilere uluştırmaktadır. Sokakta satılan Crack'in ucuz uyuşturucu madde olarak kabul görmesi ancak böyle gerçekleşebilmiştir.

CIA'nın buradaki amacı nedir?

Amerikan Kongresi'nin Kontralar için Reagan'a vermeyi reddettiği mali desteği kokain ticareti üzerinden sağlamak. O zamandan beri uyuşturucu madde sadece bağımlılık aracı değil, aynı zamanda bir ödeme aracıdır.

Uyuşturucu maddeye karşı olan savaşta devreye giren DEA'nın (Drug Erforcement Agency) bütün bunlardan haberi var mı?

DEA ajanlarının çoğu mesleklerini CIA'dan öğrenmiş olsa bile, DEA kendi başına bir örgüttür. Eğer "second target", yani savaşın ikinci hedefi, birinci hedefi teşkil eden uyuşturucu maddeye karşı olan mücadeleye nazaran daha önemli görülürse, o zaman DEA politik olarak CIA'nın altındadır. "Second target" politikası, yani 'Ayaklanmalara Karşı Mücadele ve Politik Kontrol', uyuşturucu maddeye karşı yürütülen savaşa bağlı olarak ele alınan bir olaydır. DEA bu yüzden 80'li yılların ortalarında Afganistan'da "daha üst çıkarlar" göz önünde bulundurulduğu gerekçesiyle sert bir tepki görmüş ve başarısı engellenmiştir. 1987 yılında 'Büyük Beyaz Blöf' adlı kitabımda Amerikan Kongresi'ne bir raporla şikayette bulunmuş olan bir DEA görevlisinden alıntı yapmıştım: "Orta Amerika'da olduğu gibi bu bölgede de, CIA ve uyuşturucu madde kovuşturma ekipleri birbirlerine karşı çalışmaktadırlar. Ruslar'a ve Afganlar'a karşı olan savaşta CIA mücahitleri desteklemek istemektedir. Buna silah tedarik etmedeki yardım da dahildir..." DEA görevlisinin buradan ulaşmış olduğu sonuç göstermektedir ki, DEA ve CIA sonuçta tek ve aynı şeye hizmet etmektedir. "Eğer ABD askeri yardımını artırmazsa, silah sağlayabilmenin tek kaynağı esrar, afyon ve eroin ticaretidir."

Şu anda hangi uluslararası kriz merkezlerinde uyuşturucu madde üretimi ve bunun ticareti önemli bir rol oynamaktadır?

Birinci olarak, aslında ezelden beri böyle olmasına rağmen şimdi bir anda Amerikan basını tarafından da bir "uyuşturucu madde ağası" olarak tanımlanan, Reagan tarafından ise bir "özgürlük savaşçısı" olarak ilan edilmiş olan Hikmetyar'ın ülkesi Afganistan.

İkinci olarak, Yugoslav iç savaşında uyuşturucu madde- silah değiş tokuşu olduğu hakkında rivayet ve belirtiler vardır. Bu durum Türkiye'deki Kürt isyancılara karşı yürütülen savaş için de geçerlidir. Ve sonuçta bütün uluslararası uzmanlar, çoğu geleneksel haşhaş yetiştirme bölgesi olan güneydeki BDT cumhuriyetlerinde de yeni bir cephe açılmasını beklemektedirler. İç savaşlar buralarda da patlak verecek ve buralardan da piyasaya eroin akmaya başlayacaktır. Latin Amerika ise zaten hep gündemdedir. Ama Meksika'nın ABD ve Kanada ile beraber NAFTA'yı oluşturmasından bu yana artık Kolombiyalı karteller değil, aksine Meksikalı "Körfez karteli" en büyük eroin tüccarı haline gelmektedir.

Alman gizli servisleri de uyuşturucu madde ticaretinde faal mi?

Kovuşturmanın başarılı olması için, BND (Alman Gizli Haber Alma Servisi) Bavyera yerel seçimlerinden önce kokain ticareti yürütmüştür. CIA'nınkine denk düşen operasyonlar hakkında bir bilgiye sahip değilim.

'Maurice, quo vadis?'

Tülin TANKUT

Eşcinsel dendi mi hemen aklımıza ünlü isimler, "eşcinsel dahiler", fuhuş ve eğlence dünyası gelir. Oysa bugün dünyanın her yerinde ve her toplumsal kesimde, işçisinden işverenine, eşcinselliğini kapalı kapılar ardında yaşamaya yazgılı kılınmış, çoğu toplumsal baskılar yüzünden evlenen, çocuk sahibi olan kişilerin varlığından söz ediliyor. Eşcinsellik, "özel hayat" olarak kalıyorsa bu iddialar konusunda ne söylenebilir? Ortalıkta dolaşan bilgilerin çoğunu da, bilimden popüler kültüre dek, önyargılı oldukları tartışılmaz kaynaklardan edinmiyor muyuz?

İngiliz edebiyatının ünlü isimlerinden E. M. Forster, 1914'te yazdığı, ancak ölümünden sonra yayımlanmasına izin verdiği, "Maurice" adlı romanında bu konuyu ele alıyor. Romanın temel izleği erkekler arası aşk olsa da, bu karmaşık olguya, toplumsal ve politik yoruma olanak veren bir perspektiften bakıyor Forster ve bildiğimizi sandığımız bir konu üzerindeki bilgilerimizi sorgulamamıza, onun farklı boyutlarını ortaya çıkararak, eşcinselliğin günümüzde aldığı biçimleri kavramamıza yardımcı oluyor.

Romana ismini veren Maurice, İngiliz orta sınıfından varlıklı bir ailenin çocuğudur. Babasını küçük yaşta kaybetmiş, "evin önde gelen dehası" dediği (sf. 15) annesi ve iki kızkardeşiyle Londra yakınlarındaki villalarında oturmaktadır.

Erkekliğe a[illegible] atmış her yeniyetme gibi cinsellik [illegible]urice için de merak konusudur. O[illegible]rt yaşındayken bu konuyu okul[illegible]ir kez öğretmeniyle konuşur. Anc[illegible] öğretmeninin evliliği öven bir söyle[illegible] niteliğindeki açıklamaları, onun cinsel dürtülerine yanıt vermediğinden bu konuşmadan tatmin olmaz; hele de düşlerinde evin hizmetkarı George'u çıplak görürken.

Okul arkadaşı Clive'a tutulur

Okulda Maurice'in ilgi duyduğu erkek öğrenciler olur. Ama o, cezalandırılma korkusuyla "başlıca ahlaksızlığını kendi başına iken" yaşamaktadır (sf. 21). On dokuzuna geldiğinde, kendisi gibi varlıklı bir ailenin oğlu olan, annesi ve iki kızkardeşiyle oturan, okul arkadaşı Clive'a tutulur. Arkadaşı da ona karşı benzer duygular içindedir.

Bu birliktelik Maurice'i hem entelektüel, hem de cinsel ve duygusal yönden geliştirmektedir. İlişkileri kadın-erkek konumları yaratmadan, erkekliklerini koruyarak, eşitlik temelinde sürüp gider. Bir yandan da aile, okul, kilise, arkadaş grubu gibi kendilerine düşman çevrelere karşı mücadele verirler.

Ancak Clive'ın öz çıkarları, aşk gibi temeli pek sağlam olmayan -üstüne üstlük toplum tarafından lanetlenen erkekler arası aşk- bu birlikteliğe ağır basar ve Clive evlenir.

Evlilik Clive'ı çok değiştirmiştir. "Toplumla olan uyuşmazlıkları evlendikten sonra sona ermiştir" (sf. 162). Kendi deyişiyle artık "normal" bir erkek olmuştur. Karısı, kendisini erkeklik rolü içinde tuttuğundan huzurludur da.

Maurice ise yaşamını sona erdirmeyi düşünecek kadar mutsuzdur. Bununla birlikte çevreye renk vermez. Mesleğinde sivrilir. İş yaşamında saygın bir yer edinir. Dış görünüşüyle erkeksidir; heteroseksüel erkeklerle ortak özelliklere sahiptir (Ata biner, erkek sporları yapar vb). Soğukkanlıdır, her davranışı özgüven ifadesidir. Toplumsal konumuna duyduğu sadakat, gittikçe güçlenmektedir, öyle ki derdine çare bulmak için doktora başvurmayı bile aklından geçirir. Önce, genç doktor Jowitt ile görüşür: "Söylesene, hastalarının arasında Oscar Wilde gibileriyle karşılaştığın oluyor mu?" Doktor yanıt verir: "Hayır, bu tipler akıl hastalıkları bölümünde olur, Tanrı'ya şükür" (sf. 148). Arkadan Maurice doktor Barry'yi arar. Doktorun ilk tepkisi "saçmalık" demek olur. Maurice direnir:

"Bu benim için saçmalık değil, benim yaşamım bu" (sf. 151). "Doktor Bary eşcinsellik konusuyla ilgili hiçbir bilimsel yapıt okumamıştır. Yapı olarak bu olaya ters düştüğünden, toplumun yargısını hoşnutlukla kabullenmiş(tir).

Maurice, iyi bir kız bul, o zaman sorun kalmayacak" önerisinde bulunur ona (sf. 152-153).

Maurice "kendini toplumun gözünde sigortalayacak, şehvetini dindirecek ve ona çocuk verebilecek bir kadın" istemektedir (sf. 171). Son çare olarak bir kez de hipnotizmacı bir doktoru deneyecektir. Doktordan beklediği de "mutluluk değil, dinginliktir" (sf. 172).

Aşkı neredeyse unuttuğu bir anda, Clive'ın malikanesinde çalışan avlak bekçisi Alec çıkar karşısına. Genç adam onun cinsel dürtülerini kamçılar. Maurice misafirlikte oluşuna, çıkabilecek rezalete aldırmaksızın bir gece Alec'i odasına çağırır ve birlikte olurlar.

Ancak Maurice çelişkili duyguların ağırlığı altında ezilmektedir: "Bütün gece boyu, Alec'e rağmen, bedeni Alec için yandı tutuştu. Bunu şehvet düşkünlüğü olarak adlandırdı... ve bununla, işini, ailesini, arkadaşlarını ve toplumdaki yerini karşılaştırdı. Bu koalisyonda irade de mutlaka yer almalıydı. Çünkü eğer irade sınıf kavramının üzerinden atlayıp geçebiliyorsa, o zaman yarattığımız uygarlık parçalanıp, dağılacak demekti. Ama bedeni ikna olmuyordu" (sf. 199). Maurice iradesini hangi yönde kullanacağına bir türlü karar verememektedir: Bu koalisyonu kabullenecek mi, yıkacak mı?

Ama sorun bununla bitmez. Alec ile birbirlerini tanıyacak zamanları olmamıştır. Alec'in yalın bir kişiliği vardır. Duygularını, düşüncelerini açıkça ifade etmekten çekinmez. Maurice ise temkinlidir. Bedenini ikna etmeyi beceremese de toplumsal konumu tutkusunun aşırıya kaçmasını önlemektedir. İlişkileri giderek içinden çıkılmaz bir hal alır. İkisi de kuşkunun pençesinde kıvranmaktadır. Maurice Alec'in "uyanık bir işçi sınıfı delikanlısı" olarak, "çıkarlarının nerede olduğunu bildiğini" düşünür (sf. 225). Alec ise birlikteliklerinin geleceği konusunda Maurice'e güvenmemektedir. Birbirlerini sömürücü ve baskıcı olmakla suçlarlar.

Alt tabakadan bir 'oğlan'

Alec'in niyeti çalışmak üzere Arjantin'e gitmektir. Bunun üzerine Maurice kendisiyle uzun bir hesaplaşmaya girişir. Konuyu Clive'a da açar. Clive "az da olsa hala ilgi duymaktadır", arkadaşına. Alec'i ise alt tabakadan bir "oğlan" olarak görmektedir, bu ilişkiye karşı çıkar:

"Maurice, quo vadis? Aklın başından gidiyor" (sf. 238). Ama Maurice bu sözlere kulak asmaz. Burjuva ailesinin baskılarından Alec sayesinde kurtulmuştur. Alec, Clive'ın tersine, birliktelikleri için geleceğini feda etmiş, Arjantin'e gitmekten vazgeçmiştir. Özveri sırası şimdi kendisindedir ve Maurice Alec ile aralarına giren sınıfsal karşıtlığı çözümleyecek maddi koşulları yaratmaya hazırdır: Sınıfından vazgeçecek, Alec'in yaşamını kolaylaştırmak için elinden geleni yapacaktır. Ve bu aşk, dönemin toplumsal ilişkileriyle ilkece bağdaşmasa da süreceğe benzemektedir.

Romanın sonunda gerçeklikten koptuğunu yazarın kendisi de kabul eder. "Hiç değilse edebiyatta, iki erkek birbirlerine aşık olsunlar ve edebiyatın izin verdiğince, sonsuza dek öyle kalsınlar istedim" (Kitabın arka kapağı).

Yazarın o günün koşullarının doğal bir sonucu olarak sanatla yaşamı birbirinden ayırması, anlaşılabilir bir şey. Ancak bundan, gerek sınıfsal, gerekse cinsel nitelikleriyle toplum tarafından "görünmez" kılınmış bu aşkı sonsuza dek hayali bir seçenek olarak gördüğü anlamını mı çıkaracağız?

Yazar roman boyunca, eşcinselliğin çağları ve sistemleri aşan bir olgu olduğunu, cinselliği üreme ve aileyle sınırlayan ideolojileri tehdit ettiği için de baskı altında tutulduğunu savunuyor. Eşcinsellerin cinsel baskı ve sömürü sorunlarınınsa sınıfsız toplumda çözülebileceğini ima ediyor.

Forster, 1914'te yazdığı, ancak ölümünden sonra yayımlanmasına izin verdiği, 'Maurice' adlı romanında eşcinselliği sorguluyor. Romanın temel izleği erkekler arası aşk olsa da, bu karmaşık olguya, toplumsal ve politik bir yorum getiriyor.

Piyasa ekonomisi ve cinsellik

Günümüze dönersek, yazarın yakındığı toplumsal düzen bugün de işbaşında. Piyasa ekonomisinin cinselliği kar amacıyla yeni gereksinimler yaratarak kullandığı ortada. Kapitalizm yeni sömürü yolları ararken bu kez eşcinselleri kucaklayan, tecimsel bir eşcinsel dünyası yarattı. (Eşcinsel giyimi, aksesuarı, parfümü, dergisi, barı vb.) Fuhuş ve eğlence dünyasına itilen seks emekçileri bunun en görünür kanıtları. En kaba gözlemlerin bile gösterdiği gibi, çoğu kendi cinsel kimlikleri konusunda net bir görüşe sahip değil. Genel bilgisizlikse kişiliklerinin gelişimini engelliyor. Sonuçta, onların geçim derdinden çıkar sağlayan karanlık güçlerin ellerine düşerek yıkıma sürükleniyorlar. (Bu arada konuyla ilgili kapsamlı araştırmalar yapılıyor mu acaba? Kalabalık aileler, yoksulluk, ihmal edilmiş çocuklar, sokak çocukları, polis kayıtlarına geçmemiş tecavüz olayları, cinsel zorlama olayları, çocuk fahişeler, seks turizmi vb.) O zaman eşcinselliğin görünürdeki kimi yabancılaştırılmış biçimlerine bakarak, bu olgu dünyanın bugünkü başdöndürücü ortamının geçici bir etkisi olarak hafife alınabilir mi?

Günümüzde doğum teknolojisindeki gelişmeler, yapay döllenme vb. buluşlar, artık üremeden bağımsız bir cinsel yaşamı mümkün kılacak gibi görünüyor. Bu tür araştırmalar -tıbbın cinsiyetçiliğine karşın- eşcinselliğin ne olup ne olmadığı konusunda, geçmişin gerek tıbbi, gerekse toplumsal referans noktalarının sorgulanmasının önünü açıyor. Öte yandan, dünyanın her yerinde eşcinseller, cinsel kimliklerinin tanınması ve eşit haklara sahip olmak için mücadele veriyorlar. Cinsel baskıya karşı katedilen yol göz önüne alındığında, Forster'ın görüşünün diğer boyutu olan sınıfsal baskıya karşı da ilerlemeler kaydedileceği beklenir. Kuşkusuz ulusal, etnik, dinsel, toplumsal cinsiyet vb. farklılıklara karşın emekçileri harekete geçiren sınıf dürtüleri, cinsel tercihleri farklı olanlarda da var. Ancak görünen o ki, onlar için her şey güllük gülistanlık değil. Eşcinsel hareketlerinin en önemli kalelerinden biri olan yazarın ülkesinde bile, toplumsal gerçeklikte var olup da geleneksel sınıf politikalarında "unutulan" eşcinsellere destek vermek konusunda, toplumcu kesimlerin tutarlı ve türdeş bir görüşe sahip olmadıkları gözleniyor. Bu muğlaklıksa toplumcu eğilimleri olan eşcinselleri bir ikilemle baş başa bırakıyor: Ya bu eğilimlerden vazgeçecekler ya da cinsel tercihlerinden. Demek oluyor ki toplumun ilerisine geçme yürekliliğini göstermek gene sanata kalıyor. Forster'ın temennisi güncelliğini daha ne kadar sürdürecek acaba?

* *Maurice, E. M. Forster, İletişim Yayınları, I. Baskı 1994.*

Tayland Türkiye'nin yansıması:

Demokrasi yok, meydan var

Atilla Tuna

Siyam ya da yeni adıyla Tayland son on yılda çok hızlı ve çarpık bir gelişmenin içerisinde olan bir Güneydoğu Asya ülkesi. Hızlı bir kalkınma ve endüstrileşme beraberinde çarpık bir ekonomik ve sosyal düzeni getirdi. Bu açıdan Türkiye'ye benzeyen ülkeler arasında Tayland'ı da sayabiliriz. Militarist demokrasisiyle, çarpık pazar ekonomisiyle, insan hakları ihlalleriyle, azınlıklara uygulanan politikalarıyla, kent mimarisinin çarpıcı karşıtlıklarıyla bizim Uzakdoğu'daki bir yansımamız adeta. Benzerliklerimiz bunlarla da sınırlı değil. Doğası, insanlarının sıcaklığı, trafik karmaşası, altyapısızlığı ve daha nice yanlarıyla Tayland Türkiye'ye o kadar çok benziyor ki! Bangkok Havaalanı'na adım attığınızda Tayland'ı tanımaya başlıyorsunuz. Polis memuru giriş işlemlerinizi yaptıktan sonra yaklaşık 30 km uzaklıkta bulunan kent merkezine gitmek için ya otobüse binmek ya da taksi tutmanız gerekiyor. Taksi tutmaya karar verirseniz çok dikkatli olmanız gerek. İki tür taksi var. Sarı ve siyah plakalı, resmi olanlar. Bir de diğerinden iki kat fazla paraya çalışan siyah beyaz plakalı, taksi mafyasının denetiminde olan taksiler. Taksicilerle İngilizce anlaşmanız o kadar kolay değil; çünkü dil bilmiyorlar. Genellikle bir şey sorduğunuzda sadece "okey, okey" diyorlar. Bu sözle Bangkok'ta bir taksi macerasına başlamış oluyorsunuz. Sizden biraz daha fazla para koparmak için bazen iki saat süren bir şehir turunu böylece yapabiliyorsunuz. Bangkok'un kent merkezi yakınlarındaki Alexander Hotel'e yaklaşık bir saat süren yolculuktan sonra varıyorum. Bangkok trafiği öyle karmaşık ve düzensiz ki, İstanbul trafiğini bile aratıyor. Kötü bir taksi deneyiminden sonra güleryüzlü resepsiyon görevlilerinin Tayland konukseverliğine özgü bir zerafetle karşılamaları insanın yüreğine su serpiyor. Bangkok yılın her mevsiminde sıcak olduğu için yalnızca yazlık elbiselerinizi almanız yeterli. Otellerin standardı Türkiye'dekilerin üzerinde.

Demokrasi meydanında Slamların protestosu

Bangkok'ta en kolay ulaşım araçlarından biri şehri boydan boya kaplayan su kanallarında bulunan tekneler. Kentin tarihi yerlerine ulaşmak için kaldığım otelin yakınındaki Khlong Saen Saep kanalına yürüyerek gidiyorum. Kanala yürürken çok sayıda ara sokaktan geçiliyor ve buralardaki evleri görmek fırsatını da buluyorum. Bangkok'ta evlerin kapıları gündüzleri genellikle açık; evin sahibinden izin alarak içeri dahi girebiliyorsunuz. Yoksulların ve geleneksel ailelerin yaşadığı semtlerin evlerinde pek mobilya kullanılmıyor. Yatmak için döşekler ve oturmak için de minderler var. Haneler bizdeki gibi kalabalık. Kentte yoksulluk ve zenginlik o kadar yan yana ki, içinde tek odadan başka hiçbir mekan bulunmayan teneke barakalar arasında yürürken birdenbire yüksek plazalarla karşılaşabiliyorsunuz. Su kanallarının iki yanında sözünü ettiğim teneke ve ahşap barakalar yer alıyor. Bir saatlik tekne yolculuğundan sonra kentin tarihi yerlerinden biri olan Wat Saket'e ulaşıyorum. Kentin en güzel manzarasını buradan izleyebiliyorsunuz. Wat Saket insan yapımı olan Altın Tepe'nin (Phu Khao Thong) üzerinde yer alan bir Budha kült merkezi. Her kasım ayında binlerce Bangkoklu, tepenin zirvesine mumlarla yürüyüş yaparak çıkıyorlar. Wat Saket'in yakınlarında Demokrasi Meydanı yer alıyor ve burası kentin merkezi sayılıyor. Demokrasi Meydanı'nın her türlü gösteri yürüyüşünün yapıldığı bir yer olarak siyaset dünyasında önemli bir yeri var. Kenti yürüyerek dolaştığım ilk gün Demokrasi Meydanı'ndan geçerken bir grup göstericiyle karşılaşıyorum. Pankartları var. Protestoculardan biri bana yaklaşarak gösterinin, o zamana kadar adını duymadığım Slam azınlık mensupları tarafından düzenlendiğini anlatıyor. Slam kadın protestocu Slamların Tayland parlamentosunda temsil haklarının bulunmadığını, o nedenle yürüyüş düzenlediklerini söyleyip, beni de davet ediyor.

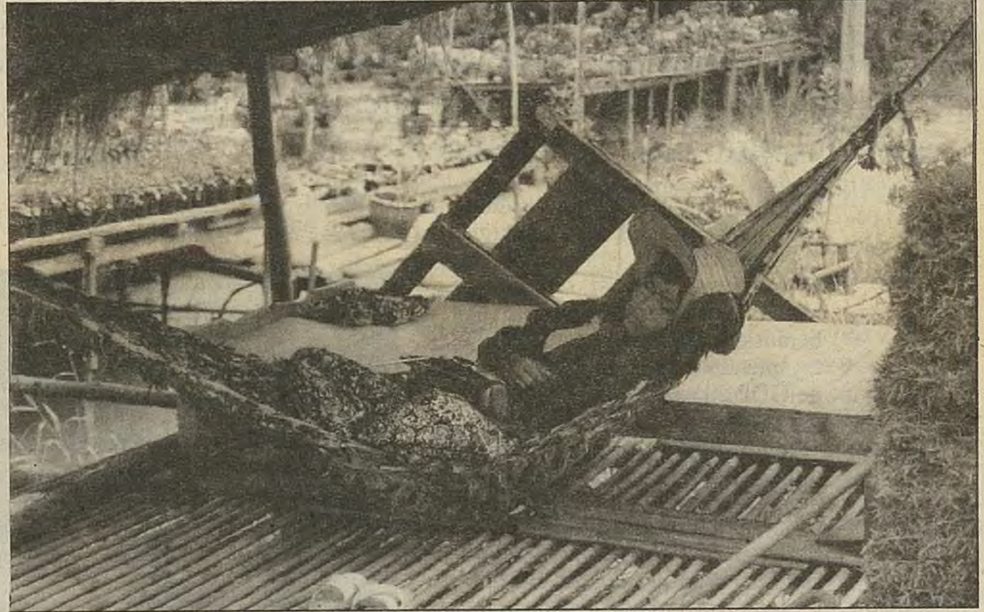
Para karşılığı oy

Tayland'ta bulunduğum günlerde genel seçimler yapılıyordu. Ülkede tam anlamıyla bir seçim atmosferi hakimdi. Adayların resimli posterleri direklerin üzerinde asılıydı. Adayların birçoğunun üniformalı rütbeliler olması dikkat çekiciydi. Seçimlere siyasi yelpazenin farklı kesimlerinden oluşan partiler katıldı. Kamuoyu araştırma şirketlerinin de önceden tahmin ettikleri gibi, Demokrat Parti, Yeni Amaçlar Partisi ve Chat Pattana Partisi başarı kazandı. Seçimler her zaman olduğu gibi olaylı geçti ve parti militanları arasında çıkan çatışmalarda çok sayıda insan öldü, birçokları da yaralandı. Seçimlerin diğer ilginç bir konusu da bazı partilerin seçim bölgelerine gidip para karşılığı oy satın almalarıydı. Merkez Seçim Kurulu birçok adaya bu yüzden uyarıda bulunuyordu. Tüm seçim karmaşasına karşın bizdeki seçimlerde görülen parti bayraklarını asma yarışları yoktu; caddeler o yüzden kağıtlarla kirlenmemişti.

Saksafoncu kral

Tayland anayasal bir monarşi olduğu için devletin başında kral bulunuyor. Bu yıl tahta geçmesinin ellinci yıldönümü kutlanıyordu, bu nedenle Bangkok caddeleri çok renkli biçimde süslüydü. Kral Bhumibol Adulyadej 1782 yılından bu yana iktidarı elinde bulunduran Chakri hanedanından geliyor ve Tayland tarihinin tahtta en uzun kalmış kralı. Aynı zamanda bir caz bestecisi ve saksafon ustası olan Kral Bhumibol, ülkenin ulusal marşı olan 'Yağan Yağmur'un da bestecisi. İlginç bir özellik de sinemalarda oynatılan her film öncesinde ulusal marşla birlikte hanedanın resimlerinin beyazperdede gösterilmesi. Tayland Anayasası kralı eleştirmeyi, suçlamayı yasaklamanın yanında, onu bir biçimde tanrılaştırarak, "O'na saygıyla dua edilmesi gerektiğini" vurguluyor. Günlük yaşamda halkın büyük çoğunluğunun Kral Bhumibol'u bir yarıtanrı olarak kabul ettiği görülüyor. Bana günlerce Bangkok'u ve Tayland'ın diğer yerlerini gezdiren taksi şoförü Virat Piachin ve rehberliğimi yapan Jurirat Chaitanan her kral heykelinin önünden geçişimizde dua ediyorlardı. Kral'dan olağanüstü bir varlık gibi söz ediyorlardı. Kral'ın anayasaya göre sembolik bir görevi olmasına karşın, siyasi krizler oluştuğunda halk O'nu hep önder olarak görüyor. Bu özelliklerinden dolayı Kral Bhumibol ve eşi Kraliçe Sirikit'in ülkede bir tabu haline geldiklerini söylenebilir.

Bangkok'un en gösterişli yapılarından biri kuşkusuz Büyük Saray. Burası aynı zamanda ülkenin en fazla ziyaretçi akınına uğrayan yeri. Sarayın önünde yüzlerce turist otobüsü trafiği alt üst ederken, içinde de binlerce turist mahşeri bir kalabalık oluşturuyor. Sarayın çevresinde Lak Meuang (Kent Sütunu) Wat Phra Kaew gibi dinsel yapılar da ziyaretçi akınına uğruyor.

Bangkok'da bir gecekonduda yaşayan karı-koca. Kadın 'işsizlik'ten uyuyor, kocası ise pazarda satmak için saksılara çiçek ekiyor.

Tuk tuk, okey okey

Otele dönmeye karar verdiğimde karanlık basıyor. Uzakdoğu'nun en ünlü taşıma araçlarından, üç tekerlekli motosiklet-taksi tuk-tuk'u denemeye karar veriyorum. Sürücüye "Alexander Hotel" diyorum, yanıt yine "okey, okey, okey" oluyor. Ve yeni bir trafik serüvenine başlıyoruz. Bangkok'un hava kirliliği içinde boğulan caddelerinde açık bir araç olan tuk tuk'ta tam tamına iki saat kalıyorum ve sonuç olarak otelime varamıyorum. Araçtan inip bir taksiye biniyorum. Taksi şoförü de "okey, okey" diye oteli bildiğini ima ediyor ve yola koyuluyoruz. Sonuç tam bir karabasan. Otelime ancak gecenin dokuzunda varabiliyorum.

Birbirinden kötü iki taksi maceramdan yeterince ders alarak resepsiyonun yardımıyla otelin tanıdığı bir taksiciyle anlaşıyorum. Kiraladığım taksinin şoförü Virat tipik bir Taylandlı ve doğal olarak İngilizce bilmiyor. Yine de en evrensel dil olan el kol hareketleriyle mükemmel derecede anlaşıyoruz.

Bangkok'un caddeleri upuzun, birbirine çok benziyor. Taylandlılar ikinci dil olarak Çinceyi konuştukları için yolları tarif edemiyorlar, dolayısıyla yolunuzu kaybetmeniz işten bile değil. Bu nedenle taksiyi günlük kiralamak en iyisi. Pahalı da değil. Onsekiz saatlik taksi kiralama ücreti bin 200 Bath (yaklaşık 5 milyon TL). Ücrete yakıt da dahil.

Feministler, feminizm ve ÖDP

Yaprak ZİHNİOĞLU

Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin bu yılın başlarında kurulmasıyla birlikte yeni dalga feminist gelenekte önemli bir değişme yaşandı. ÖDP'nin feministlere çağrı yapması sonucu son on beş yıl içinde ilk kez, çok sayıda feminist bir partiye katıldı, bununla da kalmayıp partide aktif olarak çalışan feministlerin sayısı oldukça yüksek. Feminizmin on beş yılı kapsayan, "bağımsız kadın hareketi" ivmesiyle başlayıp kadın kurtuluşu hareketi ile sonuçlanan, "her türlü politik örgütten bağımsızlık" eğilimi böylece yön değiştirmiş oldu. Dışarıda kalan feministler arasında bu eğilimin tehlikeli olduğunu belirten ve "feminist hareketin özümsenmesine" karşı çıkanlar oldu. Bazıları ise "üye olmadan" çalışmayı seçti. Ben mesela, tekil projelerde ÖDP ile çalışabileceğimi düşünüyorum. ÖDP'ye emek veren feministler arasında da çeşitli eğilimler var. Sosyalist feministler, marksizm ile ilişkileri daha az belirgin olanlar veya benim gibi feminist bir marksizm isteyenler... Kısacası bugün feminizmde ÖDP etkeni kendini oldukça güçlü bir biçimde hissettiriyor.

> Feminizm ÖDP'yi nasıl etkiler? İlk olarak şunu belirteyim; ÖDP gibi bir partinin kurulması zaten, feministlerin son on beş yıllık mücadelesiyle gerçekleşti. Eğri oturup doğru konuşalım: ÖDP 1984 yılında kurulsaydı içinde, bu yüzyılın toplumsal alandaki en önemli kuramını oluşturan feminizmi barındırması mümkün olur muydu? Açıkça hayır.

Feministlerin ÖDP'ye yönelmesinin nedenleri üzerine birlikte düşünelim. Benim aklıma öncelikle iki neden geliyor. İlk olarak, 80'lerin başından bu yana feministlerin yürüttükleri kampanyalara ve eylemliliğe ara vermiş olmaları sonucu hissedilen aktivite ihtiyacı. Bu ihtiyaç neden kadın politikaları alanında değil de sol alanda karşılanmak isteniyor, sorusunun yanıtı ise ikinci nedeni oluşturuyor. Türkiye'deki feminist hareketin üyelerinin büyük çoğunluğunun, aralarında marksistler de olmak üzere, sol tandansı taşıdıkları ve "maddeci bir feminizmi" savundukları biliniyor. Feministlerin marksist alanı etkileme çabaları bunca yıl mücadeleden sonra bir sol partide belirgin bir biçimde meyvelerini verdi. "Sol, nihayet istediğimiz kıvama yaklaşıyor" saptaması feministlerin, yıllardır pek de istemeden ara verdikleri sol politikaları yaşama geçirme özlemini gündeme getirmiş olabilir. Her ikisi de feministler açısından anlaşılabilir nedenler. Tabii bir de bunlara ek olarak, feminizmin yarattığı düşünsel ve hatta örgütsel alanın gücü nedeniyle başka hiçbir etkene bağlı olmadan otonomisini sürdüreceğine inananın getirdiği bir rahatlık da var. Kendi alanımızı yarattık bir kez. 80'lerin başındaki "özümsenme" kaygılarını çoğumuz taşımıyoruz artık.

Bu yeni eğilim feminizme ne getirir ve ondan ne eksiltir? İkincisinden başlarsak, Türkiye'de feminizmin, muhalefet de dahil olmak üzere, bütün diğer politikalardan ve güç odaklarından bağımsız olarak yalnızca kadınlar için ve kadınların çıkarlarını savunan biçimi hakimdi bugüne değin. Bu nedenle de çok yol alındı bu alanda. Bağımsız kadın sözünü oluşturmak ve politik mücadelede öteki öncelikler arasında kadın politikalarını birinci sıraya oturtmaktı feministlerin yaptıkları. Bunları yaparken geniş kadın çoğunluğunun talepleri ibresinden şaşmadığı için, feminist politikaların kadın kitlesiyle birleşmesi kaçınılmazdı ve nitekim öyle de oldu. Bu durumda, büyük çabalar sonucu yarattığımız alanı bırakıp ÖDP'ye taşınırsak, feminizmin sesinin kısılmasına eyvallah demiş oluruz diye düşünüyorum. Ayşe Düzkan'ın da söylediği gibi ÖDP dışındaki feminist hareketin bugün daha da etkili olarak var olması gerekiyor. Feministlerin ayırıcı politikaları, diyelim işçilerle kadınların çıkarlarının çatıştığı noktada kadınlardan yana olmaktır. Ne denli marksist olursak olalım önce kadın politikaları savunulmalı gibi bir ilkemiz var. Bu önemli ilke ÖDP gibi bir partide ne denli işletilebilir? Cevabım olumsuz. Kadın politikalarında ikilik olduğu anlarda feminizmin harcanması kaçınılmaz böyle bir partide. Oysa feministlerin en etkili oldukları yer sözün üretildiği, deneyimin erkek özelliğinin açık edildiği, bilginin toplumsal cinsiyetle ilişkilendirildiği anlamlar alanı değil mi? Kampanyalarımızı başından beri bu eksene göre oluşturduğumuz ise çok açık. Bu saydıklarım feminizm açısından görebildiğim eksiler. O halde ÖDP etkenine karşılık mutlaka kadın kurtuluşu hareketinin sürekliliği sağlanmalı.

Feministlerin ÖDP'de çalışmalarının feminizme katkıları ne olur? Burada en önemli etkenin feminizmin maddeci temelden kopmaması olacağını düşünüyorum. Bir de öteki eziliş biçimlerine olan duyarlılığını sürdürmesi. Kadın alanının çeşit çeşit renkleri var. Feminizmin, çok etkili olmasa da ırkçılığa varan uzantıları, devletçi, islamcı, Budist, Hıristiyan, milliyetçi, mutlak eşitlikçi, kalkınmacı, üçüncü dünyacı, cumhuriyetçi, yalnızca sosyal hizmette kararlı, maneviyatçı, muhafazakar, metafizik ve idealist tonları da var; hem dünyada, hem Türkiye'de. "Birleşmiş Milletler feminizmi"nden, hele hele "Dünya Bankası feminizminden, "kadın bakanlıkları" eliyle yürütülen "devlet feminizmleri"nden, kurumları araç olmaktan çıkarıp amaç haline getiren "kurumsallaşmış feminizmler"den de herkes haberdar. Gerçi çoğumuz bunlara feminizm dememekte direniyoruz, ama kadın alanında arz-ı endam ettiklerine de kuşku yok. Bu saydıklarımdan ötürü, ve de ne olur ne olmaz, ÖDP gibi sosyalist bir değişkenin feminizme, toplumsal cinsiyet sorununun diğer eziliş biçimlerini unutturmamasıyla katkıda bulunacağını düşünüyorum -gerçi bugüne değin ÖDP'siz de biz bunu büyük ölçüde başarmıştık. Toplumsal cinsiyet sınıf ve ırk üçgeni bu ezilişlerin temelini teşkil ediyor. Azınlıklar üzerindeki baskılara, eşcinsellerin var oluş sorunlarına, özürlülerin ve diğer ezilenlerin de içinde olduğu tüm ezilme durumlarına karşı feminizmin bir yanıtı olması gerekiyor. Tek etken olmasa da, ÖDP gibi bir partide feminizm yapmak, bu alanlardan fazla kopmamamızda etkili olabilir.

Feminist marksizm

Gelelim ÖDP'ye. ÖDP nasıl bir parti? İçinde, büyük ölçüde -toplumumuzdaki tablonun kaçınılmaz yansımasıyla- erkek egemenliğini barındırdığı halde, bununla mücadele etme eğilimi olan ve kapitalist sisteme muhalif her türlü eğilime açık olan yeni bir parti. Ancak önemli bir eksiği var. Esas ekseni olan sosyalizm için gerekli işçi-çalışan tabanı henüz oluşmamış bir parti ÖDP. Bu tabanı oluşturamazsa geleceğini de kuramayacağı hemen tüm partililerce bilinen bir gerçeklik. Demek ki ÖDP'den konuşulduğunda, gelecekte değişmesi partililerin çabalarına bağlı olan bu iki olumsuz etkeni gözden kaçırmamak gerekiyor.

Feminizm ÖDP'yi nasıl etkiler? İlk olarak şunu belirteyim; ÖDP gibi bir partinin kurulması zaten, feministlerin son on beş yıllık mücadelesiyle gerçekleşti. Eğri oturup doğru konuşalım: ÖDP 1984 yılında kurulsaydı, içinde bu yüzyılın toplumsal alandaki en önemli kuramını oluşturan feminizmi barındırması mümkün olur muydu? Açıkça hayır. ÖDP'deki feminizm etkeni feministlerin kazançlarıdır; bizlere yıllar boyunca "önce insanım, sonra kadın" yanıtını veren sosyalist kadınların değil. Mütevazı olmaya gerek yok bu noktada. Türkiye'de feminizm, sosyalist kadınların "içeriden" kahramanca direnmelerine karşın yapıldı. Sosyalist kadınların onca kitap okumalarına ve topluma duyarlılıklarına karşın toplumsal cinsiyet körü oluşlarına ve sağırlıklarına hep şaşırmışımdır. Bizim isyanımızı ve sözümüzü mesela; ev kadınları, dayak yiyen kadınlar, genelev kadınları, travestiler, çalışan kadınlar, genç kadınlar, hatta dolaylı da olsa işçi kadınlar, sendikacılar her zaman daha iyi anladılar, çünkü onların taleplerini ve isyanlarını şimdiye dek hiç olmadık bir biçimde dile getiriyorduk ve en önemlisi, feminist politikaları ve sözü bu gruplarla.birlikte oluşturduk. Feminizm Türkiye'de bir başkaldırıdır. İsyanın kitlesi belliydi: Bu, ne yazık ki, -feminizme küçük gruplar halinde katılanlar dışında- sosyalist kadın kitlesi hiç olmadı. Kimbilir hangi statüye, ya da ilgiye dokunuyorduk ki feminizme bu denli -bazen feminist erkeklere bile aykırı gelecek biçimde- direniyorlardı? Bu sorunun yanıtı düşünmeyi ve araştırmayı gerektiriyor. Şimdi, tekrar gelelim feminizmin ÖDP'ye katkılarına. Bu noktada ben, "olmazsa olmaz" koşulunu getireceğim. Bırakın sosyalist feminizmi, ben feminist olmayan bir marksizmin, 2000'li yıllarda değil, 1997 sonunda bile soluk alabileceğine inanmıyorum. Evet, feminist marksizm. Daha açıkçası, marksizme ya da sosyalizme eklemlenen bir feminizm bana yeterli gelmiyor. Feminizmin kritiğinden ve süzgecinden geçmiş bir marksizm keser ancak, diye düşünüyorum. Toplumsal cinsiyet alanındaki düzgünlük benim için, sosyalist pratiğe ve teoriye yaklaşmamın, kabul edilebilirliğin asgari

koşulunu oluşturuyor - bu alanda başka taleplerim de var ama bu, diğer bir yazının konusu. Önermemi iki saptamaya dayandırabilirim.

Birincisi elimizde açıklayıcılık gücü -farklı alanlarda da olsa- birbiriyle yarışan iki önemli teori var: Marksizm ve feminizm. Marksizm toplumsal ve ekonomik ilişkileri, maddi hayatı (sınıflar, artı-değer) açıklıyor. Feminizm de kişisel ilişkileri (kadın-erkek). Henüz bu teorileri yanlışlayan, karşıt kuramlar üretilemediğine göre, her ikisinin de bu iki alanı açıklayıcılık güçleri çok yüksek. Feminizmin bir de artısı var. 19. yüzyılın ürünü olan ve gelmiş geçmiş en özgürlükçü teori olan marksizmde dahi toplumsal cinsiyet faktörünün etkili olduğunu ortaya çıkarmak ve marksizmi eleştirerek ona katkıda bulunmak. Özetle, ancak feminist bir marksizm toplumun özgürlüğünden söz edebilir. Benim olmazsa olmaz koşulum, böyle bir akıl yürütmeye dayanıyor.

İkinci neden pratikteki, yaşamın içinden gelen ve bize zorunluluklarını dayatan kimi deneyimlere dayalı. Erkek egemenliği toplumda vargücüyle sürerken, ÖDP'li ya da öteki sosyalist erkeklerin, sosyalizmin geleceği açısından gözlerinden öpülesi olmaları, onların çoğunun aynı zamanda kadın karşıtı olmaları durumunu değiştirmiyor (öpmekten hemen vazgeçtim). Partide bu ayrımcılığı önlemek, erkek egemenliğini yeniden üretmemek -Ankara yürüyüşündeki cinsel taciz unutulmadı- kadınların çabalarına bağlı. Üstelik, ÖDP'li kadınların kendilerini gerçekleştirmeleri için başa güreşmeleri, sözlerini etkin hale getirmeleri gerekiyor. Daha da ileri gidebilirim: Bu partinin kadınlaşması gerekiyor. Feminizm, erkek egemenliğini yakalamada, kişisel ilişkileri anlamlandırmada ÖDP'li kadınlar için hazır, kotarılmış bekliyor. Feminist söz üretilmiş, dil oluşturulmuş, olumlu/ olumsuz deneyimler birikmiş, balta girmemiş ormanda patika güçlükle açılmış... Başka ne buyurursunuz? Yanında az şekerli bir kahve mesela?

Feminizmin praksis alanındaki önemli katkılarından biri de anarşizan özgürlükçülüğünde yatıyor. Liderliği yadsıması, yerine rotasyonu getirmesi (Size de gına gelmedi mi şu liderlikten ve liderlerden?), hiyerarşiyi aza indirme -mümkün olsa yok etme- çabaları, karar almada ve eylemde eşit katılımı sağlayan kolektif çalışma tarzı *, isyanını kısa sürede radikalliğini yitirmiş, içi boşaltılmış politikalara dönüşerek, cenaze töreniyle sonlanmasını önlemedeki başarısı, bir toplumsal muhalefet biçimi olarak şiddetsizliği savunuşu gibi pratiklerden süzülüp gelen deneyimleri ÖDP'ye taşıyabilir. Feminist hareket son on beş yılda, toplumsal muhalefet örgütlemede, kampanya yürütmede epey deney biriktirdi -unutmayalım bu dönemin en radikal, en dinamik gücüydü. ÖDP gibi yeni bir parti bu deneylerden yararlansa iyi olur diyorum.

Bırakın sosyalist feminizmi, ben feminist olmayan bir marksizmin, 2000'li yıllarda değil, 1997 sonunda bile soluk alabileceğine inanmıyorum. Evet, feminist marksizm. Daha açıkçası, marksizme ya da sosyalizme eklemlenen bir feminizm bana yeterli gelmiyor.

ÖDP'deki anti feminizm

Bu noktaya kadar ÖDP gibi özgürlükçülüğü şiar edinmiş bir parti ile feministler ve feminizm arasındaki etkileşimi soyut düzeyde ele aldım; olması gerekenleri çıkarsamaya çalıştım. Peki, bugün ÖDP'de neler oluyor, biraz da buna bakalım.

Benim görebildiğim kadarıyla ÖDP'de bu konuda bir karmaşa yaşanıyor. Feministleri içine alsın mı almasın mı? Feministleri feminist olarak mı, sosyalist ya da diğer kimlikleriyle mi içeri alsın? ÖDP'de feminizm yapılabilir mi, yoksa yapılmamalı mı? ÖDP nasıl bir feminizmi içerebilir? Bu sorular uzayıp gidiyor. ÖDP'nin son günlerde katıldığım bir kadın konferansı hazırlık toplantısı bana bu partinin kadınlar kesitinin bir fotoğrafını çekme olanağı tanıdı. Anadolu yakası ilçe örgütlerinden kadınlara teşekkürler...

Fotoğraf dememin nedeni var: Fotoğrafları bilirsiniz, pozitifleri negatiften üretilir. İşte bu toplantı da benim için feminizmin pozitifi ve negatifinden oluşuyordu. Negatif yelpaze "Partinin yönetimine kadınların gelmesi, kalitesini düşürmez mi?" sorusundan başlıyor, bir adım ötede "Kadın kurtuluşu hareketi yalnızca feministlerin ürünü değil, sosyalist hareketlerde yer almış kadınların mücadelelerinin de sonucudur" ile sürüyor, bir feministin (benim) "Bu partiye kadınları örgütlemeye mi geldiniz?" sorusuyla sorgulanması üstüne tüy dikiyordu. En uçta ise "Ben eskiden kendime sosyalist feminist diyordum, şimdi ise yalnızca sosyalist diyorum" diyenlerle, hikmeti kendinden menkul "Ne yapalım, kabul et artık; bugün dışarda bağımsız kadın hareketi falan yok, hatta esamesi okunmuyor..." saptamasını yapanların gizli doyumu yer alıyordu. Bu denli feminizm karşıtı olmaları için feminizm onlara ne yaptı diye düşündüm- mutlaka bir şeyler yapmışızdır. Bu tutumlar bizim epeydir, elimizi yakacağı için dokunmaktan çekindiğimiz yapısal sorunlarımızı şöyle iyice bir gözden geçirmemiz gerektiğini bir kez daha hatırlatıyor.

Şimdi bir uçtan başlayalım. Benim toplantıda önerdiğim "partinin kadınlaşması" fikrine yanıt olarak gelen "Bu, partinin kalitesini düşürür" tezinden. Burada aklıma yalnızca "pis Zenci! " alegorisi geliyor. ABD'de Beyazların, güzelim Siyahları "pis Zenci" derekesine düşürmelerine ve değersizleştirmelerine karşılık Siyah eylemciler 1960'larda "Siyah güzeldir" sloganıyla ortaya çıktılar. Siyahların eni konu kendilerinin de inanmaya başladığı ve içselleştirdiği -zaten amaç oydu- "pis Zenci" kavramının "güzel Siyah"a dönüşmesi yıllar aldı, belki hala tam dönüşemedi. Kadınların erkeklerce değersizleştirilmeleri de böyle bir şey. Kadınların erkeklerden aşağı yaratıklar olmadığı üzerine Türkiye'de feministler yıllardır mücadele ediyorlar. Feminist dergisinin kapağındaki duvar yazılarını hatırlayın: "Kadınlar şahanedir"..ilh. Demek ki her kapıya ulaşamamışız. ÖDP'li bir kadın, değersizleştirme stratejilerini nasıl içselleştirdiğinin örneğini verebiliyor.

Sosyalist hareketlerdeki kadınların kadın kurtuluşu mücadelesine katkılarına gelince; bu tartışılması, araştırılması gereken bir konu. İKD kitabını çıkararak bu tartışmayı bir bakıma başlattı. Tartışma hakkımı o platforma saklayarak, daha önce de belirttiğim gibi bu alandaki açıklayıcı eğrinin eksi yönde olduğuna dair elimde kuvvetli kanıtlarım olduğunu belirtmek istiyorum.

Feministler ÖDP'ye neden giderler? "Dışarıda bağımsız kadın hareketi yok, bari gidip ÖDP'de birkaç kadını kafa kola alıp, kendimi iyi hissedeyim" filan gibi bir nedenle mi?

İnanması zor ama böyle bir yanıt geldi toplantıdan. Her tarafından sığlık ve cehalet dökülen bir "tahlil"doğrusu. "Öf, yine mi şu feministler!" diyenlere kötü bir haberim var: Bağımsız kadın hareketinden neyi anladıklarını bilmiyorum, ama dışarıda feminist hareketin olmadığı tahlili gerçeği yansıtmıyor. Evet, hareketlilik yok, sokaklara da bugün için dökülmüyoruz ama bu, feminist hareketin olmadığının göstergesi değil ki... İkincisi, feministler sizin bildiğiniz gibi öyle kafa kol hesabıyla örgütlenmiyorlar. Ve yine, nicelden çok nitel değişikliklerle uğraşıyorlar; mesela, her kadının içten içe taşıdığı "kadınlar aşağı, değersiz yaratıklardır" fikrini değiştirmek gibi... Toplantının pozitifi ise ÖDP'deki feministlerin, feminizmin paralanmasına, çekinceli de olsa, karşı koyuşlarıydı.

ÖDP muhalif çok sayıda eğilimi içinde barındırıyor ve bu özelliği bugünün ihtiyaçlarına yanıt veriyor. ÖDP ve feminizm konusunu tartışmaya devam edeceğim. Yine de bir duygumu ifade etmeden bu yazıyı bitirmek istemiyorum. Politik alanda bana, herhalde her şeyden en çok, sosyalist ve özgürlükçü kanatta yer alan kadınların anti-feminizmi dokunuyor. Toplantıdan çıkarken kendimi yere kapaklanmış hissetmemin nedeni buydu... Bu şekilde etkilenerek politika yapılamayacağını bile bile bu alandaki duygusallığımı aşamadığımın artık farkındayım. Hiçbir grubun anti-feminizminden bu denli etkilenmeyip sosyalist kadınların feminizm karşıtlığından bu hale gelmemin bir nedeni olmalı. Bu yazıdaki teorik arayışımın, bir bakıma, o gün yaşadığım sıfırlanma duygusunu aza indirmek, sorunumla düşünselleştirerek baş etmek için olduğunu şimdi, kendi kendime itiraf ediyorum.

** Bu konuyla ilgilenenlere not: bkz. Fatma Mefkûre ve Ülfet Taylı: "Kollektif Bir Yapı Deneyimi" ve Yaprak Zihnioğlu, Ülfet Taylı, Fatma Mefkûre ve Birsen Berkitçi: "Kollektif Yapı Üzerine Notlar" başlıklı, Mor Çatı'nın Evdeki Terör kitabı için hazırlanmış, ancak "kurumsallaşma" engeline takılarak kitapta yayınlanmamış yazıları.*

Paradigmanın sorgulanması

Necmi GÖKÇEN

15 Ekim '96'da Demokrasi gazetesinin 'Politika' sayfasında Fikret Hoca "Bölünüyorum, öyleyse varım: Türkiye solu" başlıklı bir makale yayınladı. 10 paragraflık soru-tezleriyle, belki de kendisinin bile yanıtlamaktan kaçındığı bir sonuç soruya geliyor.

"Yetmiş yıllık Sovyet deneyi çöktü. Türkiye solunun bu çöküşle ilgili or-

taya koyduğu tahlillere bakın... Kimse 'nerede hata yapıldı', sorusunu **hak ettiği** biçimde tartışmıyor. Her grup kendini kandırmaya yetecek gerekçeler sıralayarak **asıl tartışmadan kaçıyor**. Kimse 'acaba **temel paradigmada bir hata mı var**', sorusunu sormaya yanaşmıyor." (a.b.ç.) Aslında çok haksızlık etmemek lazım. Çeşitli gruplar ve kişiler son 10 yıldır benzer soruları sordular ve birbirine benzer / birbirinden daha da kopan yanıtlar ürettiler. Ağırlıklı bir kesim, hatanın DEMOKRASİ eksikliğinden çıktığını, bir başka kesim EKONOMİST anlayışlardan doğduğunu, bazıları STALİNCİ ZİHNİYET'in sosyalizmi boğduğunu söylerken, kimileri de Althusser, Laclau, Gramsci, Frank v.b.lerinin etkisiyle "sofistike" gerekçeler ve sözümona çıkışlar ortaya koydular. Bütün bunlar ve süreç son on yılın "teorik" çıkışlarını oluştururken, özellikle feminist hareket ve teori, ekoloji temelli yayınlar, yeni tanışılan anarşist söylemler ve Kürt sorunu (özellikle bu sonuncusu biraz kanırta kanırta) arayışlarda farklı bakış açılarını ve "eksik gidermeleri" yerine getirdi (gibi gözüküyor).

"Eksik gidermek" ya da boşlukları doldurmak, sorulan sorulara, yaşanılan tarihe yanıtlar aramak ne türden bir saikle yapılmaktadır? Genel planda sosyalizm sözcüğü çok özgün/ özel bir paradigmayı vurgulamayabiliyor. Ancak Türkiye'de bu kavramın çağrıştırdığı birincil akım M-L eksenli sosyalizmdir. Ve zaten Fikret Hoca da genel olarak tahakküme karşı ezilenlerin mücadelelerinden ziyade, çöken Sovyet deneyiyle ilişkilendirilmiş bir soru soruyor ve "Büyük İnsanlık"ın karşı karşıya kaldığı kapsamlı saldırı karşısında temel hatanın (sol paradigmadaki) bulunup yeni bir "karşı-hegemonya" ve "yeni bir mücadele etiği" oluşturmanın önceliğini vurguluyor.

Marx ve Lenin'in analiz ettiği projeksiyonların hangi katmanlarda/ süreçlerde nasıl kırılarak naylon çoraba/ ciklete direnemeyen toplumlara dönüştüğünü sorgularken, acaba I. Enternasyonal'in hikayesini (ve RSDİP hikayesini) yeniden ve eleştirel tarzda okumak mı gerekiyor?

Paradigmaların zaafiyeti

Ben, Fikret Hoca'nın sorusunu biraz değiştirerek; "Son iki yüz yıldır ezilenlerin birçok isyanı oldu, önemli kazanımlar elde edebildiler ve sonuçta ya yenildiler ya da egemen sisteme (tahakkümcü sisteme) entegre oldular. Bunun nedeni/ nedenleri, isyanlarını kurarken oluşturdukları paradigmaların zaafiyeti miydi" şekline sokmanın daha anlamlı olacağını düşünüyorum. Amacım söz konusu paradigmaların temel ya da ikincil zaaflarını açığa çıkarmak ve "doğru" önermeler yapmak değil. Bunun için oldukça kifayetsizim. Ama uygun sorular sormanın uygun arayışlara yol açabileceğini sanıyorum.

Tarihe ve hele de geleceğe yönelik "bütünlüklü" bir teorik yaklaşım sunabilmek, "gerçekliği doğru bir şekilde" tahlil edebilmek mümkün müdür? Ve bu türden bir gayret acaba "temel paradigmadaki hatanın" kaynağı mıdır? (Totaliterizm!!!)

Ve demokrasi, çoğulculuk, doğayı keşfetme, anti-ekonomizm, anti-ikamecilik bu "bütünlükçü" duruşun zaaflarını giderici "payandalar" olabilir mi? Sol içindeki "egemen" (hegemonya kurmuş) olan ideolojiye bazı sorular sorarak "temel paradigma"nın bazı unsurlarıyla yüzleşebileceğimiz kanısındayım. Marksizm, kapitalist sistemin tahlili (ve tarihsel maddecilik olarak onbin yıllık insanlık tarihinin tahlili) ve kapitalizmden komünizme gidecek yolun önermeleri ise, emek-sermaye karşıtlığı olarak ifade edilebilecek zenginlikte bir temel argüman olduğu kabulleniliyorsa, insanların bilinci maddi yaşam tarzlarının belirlediği (son kertede de olsa) bir süreç ise, devlet dolaylı ya da doğrudan egemen sınıfların (çoğu kez burjuvazinin) baskı aygıtıysa; din, kültür, gelenek, görenek, sanat-edebiyat.... dil, üretim formasyonlarının özgün eklemlenme tarzları şeklinde değişerek var olabiliyorsa; bunlara karşın, özgürlük zorunluluğun bilince çıkarılmasıyla (bilinçlenmeyle) elde edilebilir bir süreçte, bu sürecin temel aktörü işçi sınıfı ve onun enternasyonalist dayanışması ve onların örgütleri (parti, sendika, v.b.) ise... özetle marksizm determinist bir teori ve "eylem klavuzu" ise, bu determinizmin temelini sorgulamak gerekiyor. Endüstrileşme!

Tarihen devrimci bir halka

Acaba, endüstrileşme (üretim araçlarının sosyalleşmesi) ideolojisi tarihte nelere yol açtı ve gidişatı nereyedir? Endüstrileşmenin ortaya çıkardığı temel eğilimleri, MERKEZİLEŞME, KURUMSALLAŞMA, UZMANLAŞMA ve doğaya tam boy tahakküm etmek olarak soyutlarsak ve bunun tarihen devrimci (olumlu) bir halka olduğunu kabullenirsek (tarihsel - doğal bir zorunluluk olarak görürsek-maddede hareketin yürüyen cemiyetin ezeli kanunlarına sükun yok, hareket var, bugün yarına çıkar, yarın bugünü yıkar... bu durmadan akar... akar... akar nereye?), söz konusu determinist mantıktan nasıl kaçınılabilir ve merkezileşme yerine demokrasiyi, kurumsallaşma yerine komünal zevki, uzmanlaşma (ve iktidar) yerine eşitliği nasıl önerebiliriz/ nasıl yaşayabiliriz? Özellikle doğanın fethi (doğanın istismarı ve doğadan yabancılaşma, buna karşılık insanı doğanın bir parçası olarak görüp yeniden doğayla bütünleşebilmiş, kadim tarihin tabakalaşmalarını aşabilmiş ya da bunu arzulayan insanlar tartışmasının yapılacağı bir parantez) ki, bu endüstrileşmenin bir zorunluluğudur. Bundan yola çıkarak gerçekten sormamız gereken başka sorular olduğunu görebilir miyiz? Doğaya karşıtlık (rasyonalizmin, aklın, bilimin doğayı insan soyu için en "uygun" hale getirme operasyonları) boş zamanlarda balık tutacak ırmak ve resmi yapılacak orman bırakmayacağı için evrensel "sağduyu" komünizmden uzaklaştı. Ve ancak, hemen bugüne dair talepler komünize edildiğinde daha az sayıda insanı cezbediyor. Bir başka soru dizini, "somut şartların somut tahlili" ile ilgili olmalıdır. Bu çok bilimsel ve aforizma halini almış olan deyim aklın egemenliğini çağrıştırıyor.

Oysa haddini bilen çok çetrefilli "bilimsel çabalar" içinde olan birçok düşünür somut bir tahlilin (tahlil bir soyutlamadır) olamayacağını söylüyor. Doğayı tanımlamak için (siz bunu aynı zamanda toplumsalı tanımlamak için şeklinde okuyabilirsiniz N. G) kullandığımız bütün kavramlar sınırlıdır... Bu kavramlar gerçeğin asıl filmleri değildir... Sadece aklın yaratıklarıdır." (F. CAPRA)

Somut durumun somut tahlili diye bir şey yoktur, bu düpedüz totolojik bir önermedir. Bunu böyle kabul etmek, teorinin, soyutlamanın, tahlilin önemini yadsımayı gerektirmiyor, tersine bunların göreceliliğini bilerek, hissederek (imansızlık ve inançsızlık mı yayılır?), değişebileceğini düşünerek davranmak, bizi "somut şartları" daha uygun yollarla kavramaya yöneltmez mi?

Naylon çoraba, ciklete direnemeyen toplumlar

Marx'ın Komün Dersleri'nde söyledikleri, Lenin'in Devlet ve İhtilal'de analiz ettiği projeksiyonların hangi katmanlarda/ süreçlerde nasıl kırılarak naylon çoraba/ ciklete direnemeyen toplumlara dönüştüğünü sorgularken, acaba I. Enternasyonal'in hikayesini (ve RSDİP hikayesini) yeniden ve eleştirel tarzda okumak mı gerekiyor?

Bakunin ve arkadaşlarının tasfiye edildiği, sonra onlardan (anarşistlerden) kaçınılan ve bunun için gerekçe uydurulan -somut şartların somut tahlili!- (artık devrimin kalbi Amerika'da atıyor!?), sonra birkaç yıl geçmeden İsviçre'deki tabansız kongre olayıyla, artık isçilerin uluslararası dayanışma ve mücadele örgütleri dönemi kapandı, "milli" partiler dönemi açıldı, diyerek tasfiye edilen I. Enternasyonal hikayesini yeniden okumak gerekmez mi?

Ve 1918'de kıyılan anarşistlerin, tasfiye edilen solcuların, Kronştad isyankarlarının kalem kırıcılarının 1936'da idam edilirken 1941'de suikasta kurban olurken bu süreci hangi perspektiften "eleştirmek" gerekecektir. İspanya İç Savaşı ve Yunanistan deneyimlerindeki SBKP tutumunu anmak dahi tüyler ürpertir. Yıl 1996, Çin Komünist Partisi, "Kapitalizme karşı açtığı savaşta kültürel kirliliğin yayılmasının önlenmesi ve ülkeyi Batılılaştırmak ve bölmek isteyen düşman güçlerin komplolarına karşı direnmek için, daha çok bayrak töreni ve ulusal marşın çalınması önerisini (Demokrasi gazetesi 15 Ekim 96' 'Çin Uluslararası Af Örgütü'nün merceği altında' başlıklı haberin komşu haberi) hayata geçirirken, o, 70 yıllık Sovyet deneyinin tarihinden tesadüfen öğrendiklerini mi yapıyor? v.b. v.b. Çok haklı olarak Fikret Hoca, 10 paragrafta bir dizi uygun bulduğum tespitini, grupçuluğun nedenlerine ve sürekliliğine ilişkin yorumunu getirip, "karşı hegemonya" ve "yeni bir mücadele etiği"ne dayanıyor. Yine biraz değiştirerek, "yeni bir mücadele etiği" yerine, hatta "etik" nosyonunun çağrıştırdığı bilimsellik yerine, açıktan YENİ BİR AHLAK'ın (keşfi değil, zaten hayatta ve tarihen var olan değerlerin benimseniş/ yaşanış tarzının) gerekliliğini ileri sürmek ve bu paradigmayı kurmak (Marks da bu paradigmada hakettiği itibarı görecektir) bana daha uygunmuş gibi geliyor. Karşı hegemonya yerine, hegemonya yaratmayacak değerler silsilesini yaymak ve paylaşmak, (mesela Özgür Üniversite'nin dekan ya da rektörünün olmaması gibi) bizi daha özgür/ devrimci kılmaz mı?

ALTAY MARTI
KEKMECİGERİ

EMEĞİN, ÖZGÜRLÜĞÜN, KARDEŞLİĞİN SESİ...

ÇEVRE RADYO

105.7

Doğru ve hızlı haber... Evrensel bilgi ve kültür... Geleneksel ve çağdaş dünya müziği...

MEİS Cafe / Bar

Cem Karaca ve Uğur Dikmen

Her Perşembe Saat: 22.30'da

Hergün canlı müzik

Beyoğlu Mis Sok. No: 20 Tel: 293 99 73 - 293 05 98 - 244 22 70

BÜLENT ORTAÇGİL
Ve
Erkan Oğur, Gürol Ağırbaş, Hakan Beşer, Cem Aksel
HER PAZARTESİ

SALI: Bir klasik, bir akustik ve *şarkılar...*
ÇARŞAMBA: Blues geceleri...
PERŞEMBE: Burhan Şeşen, Gökhan Şeşen, Tevfik
CUMA: MUAMMER KETENCOĞLU ve SUMRU ile Kafkaslar'dan Balkanlar'a ezgiler ve REMBET...
CUMARTESİ: KUMDAN KALELER
(7 Aralık Cumartesi BAŞLIYOR...)

NATUREL Sam BAR

KADIKÖY: Bahariye, Pavlonya Sk.40 Tel: 414 77 66 - 414 78 34

İnsan, hakkını arıyor...

Başbakan Erbakan İnsan Hakları Haftası nedeniyle yaptığı açıklamada "Türkiye, hür ve eşit insanların yaşadığı, adil ve barış içinde bir dünya oluşturulması maksadıyla, uluslararası hukuka önemli katkılarda bulunmuştur" dedi. Dünyada eşi benzeri görülmemiş işkence, kayıp ve infazlarla uluslararası hukuka katkılarımızdan örnekler:

"Komiser 'niye yalan söylüyorsun lan' diyerek beni tokatlamaya başladı. Daha sonra boğazımı sıkarak beni yere attı... Yerdeyken dizlerime vurdu, iki defa da yumruk attı. Biraz sonra gözlerimi bağlayıp ellerime ayaklarıyla bastılar. Sol ayağımdaki çorabı çıkarıp serçe parmağıma bir şey bağladılar. Sonra da elektrik vermeye başladılar... Önce parmağımın koptuğunu hissettim, sonra da belden aşağım tutmuyormuş gibi oldu. İkide bir başıma vuruyorlardı... Ben bağırınca, odada bulunanlar, ağzımı kapatıp, gülmeye başladılar..."

13 yaşındaki A.S. çırak olarak çalışmakta olduğu İstanbul Giyim işyeri sahibinden, içinde para ve çek bulunan bir zarfı çaldığı iddiasıyla gözaltına alındı ve üç gün boyunca gördüğü işkenceyi böyle anlattı.

"Zorla üstümü soyup.... ilgim olmayan sorular soruyorlar; 'bilmiyorum' dediğimde hayalarımı buruyorlardı. 'Erkekliğin yok oldu', diye konuşuluyordu... Dört kişi ellerimden ve kollarımdan tutup sağ ayağımın başparmağından, cinsel organımdan kollarımdan ve göbeğimden elektrik verdiler... Daha sonra sağ ayağımı ve cinsel organımı hissetmiyordum."

Manisa Emniyet Müdürlüğü'nde liseli öğrenciler gözaltında kaldıkları 26 Aralık 1995 ile 5 Ocak 1996 tarihleri arasında, gözlerinin bağlandığını, çırılçıplak soyulduklarını, soğuk suyla ıslatıldıklarını ve cinsel organları dahil olmak üzere vücutlarına elektrik verildiğini böyle anlattılar.

1996 Ocak ayında 14 yaşındaki Çetin Karakoyun Mersin'de Mağazalar Polis Karakolu'nda gözaltındayken kafasından kurşunlanarak öldürüldü. Hastaneye ulaştırıldıktan kısa bir süre sonra ölmüştü. Yetkililer ölümün, bir polis memuru "tabancayla oynarken" meydana gelen bir kaza sonucu olduğunu iddia ettiler.

Köy muhtarından haber yok

"Beni Topçular Karakolu'na götürdüler ve işkence yaptılar. Kaburgalarım kırıldı. Halkı köyün dışında topladılar ve dört gün boyunca hiçbir şey vermediler... Köyümden 430 kişi şimdi Adana, Diyarbakır ve civardaki diğer köylere gitmiş bulunmaktadır. Yiyecek hiçbir şeyimiz yok, tüm ürünlerimizi de yaktılar."

Topçular Jandarma Karakolu'nda köy muhtarı Mehmet Gürkan işkence gördüğünü ve köyünün yakıldığını 1994 yılında böyle anlatmıştı gazetecilere. 1994 Ağustos'unda Mehmet Gürkan arta kalan eşyalarını evinden almak için köye döndükten sonra bir daha görülmedi. Görgü tanıklarına göre, askerler tarafından tutuklandı ve helikopterle götürüldü. Gürkan'dan o günden bu yana haber alınamıyor.

Ekmek çalma iddiasına işkence

"Emniyet'e götürürken arabada dövdüler. Akşam gözlerim bağlandı. Beni bağladılar ve parmaklarıma bir tel taktılar. Sonra 'sana bir şey vereceğiz' dediler. Onlardan birisi jeneratörü açtı. Ayrıca yüzüme de cereyan verdiler. Ertesi sabah sorguya çekildim... Onlara çalmadığımı söyledim. Birisi telsizle kafama sert bir şekilde vurdu. Karnıma yumruk attılar. Ensemdeki yara izi copla vurulma sonucudur." 12 yaşındaki D. T. ekmek çalma iddiasıyla 1995 Ocak ayında ne ailesiyle, ne de avukatla görüştürülmeden beş gün boyunca Ankara Emniyeti'nde gözaltında kaldı ve o süreci böyle anlattı...

Af Örgütü'nden uluslararası uyarı

Uluslararası Af Örgütü, 1996 Türkiye raporunda uluslararası camiaya çeşitli önerilerde bulundu. Birleşmiş Milletler (BM), üye devletlerden, işkenceye karşı BM Komitesi'nin Kasım 1993 tarihli raporunda yaptığı önerileri uygulaması için Türkiye hükümetine telkinde bulunmasını istedi. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nden, sürmekte olan yargısız infaz ve "ortadan kaybolma" iddialarının tarafsız bir şekilde ve uzman kişilerce araştırılması için Türkiye hükümetine çağrıda bulunulmasını; Avrupa Birliği'ne (AB) üye devletlerden, Türkiye'deki ifade özgürlüğünü yakından izlemesini, düşünce mahkumlarının cezalandırılmasında kullanılan kanunların gerçek anlamda değiştirilmesini sağlamak üzere, Türkiye hükümetini her türlü olanağı kullanarak teşvik etmesini istedi.

8780 yıl hapis cezası

İnsan Hakları Derneği (İHD) İstanbul Şubesi 1996 Ocak- Ekim Raporu'nu açıkladı. Rapora göre, çatışmalarda 2 bin 395 kişi, faili meçhul cinayetlerde 59 kişi ölürken, 46 kişi yaralandı; yargısız infaz ve gözaltında ölüm 171, bombalanan yer sayısı 95, sivillere yönelik eylemlerde 109 ölü, 119 yaralı, işkence görenler ve işkence iddiaları 191, yakılan ve boşaltılan köy sayısı 67, cezaevlerinde açlık grevi sonucu yaşamını yitirenler 12, saldırı sonucu ölenler 21, hastalık ve intihar sonucu yaşamını yitirenler 5, kendilerini yakanlar 3, ihanet ettiği gerekçesiyle arkadaşlarınca öldürenler 7, işten çıkartılanlar 7 bin 890, cezaevlerinde bulunan düşünce suçluları 170, polislerce basılan basın yayın organı 108, gözaltına alınan basın emekçileri 342, toplatılan yayın organı 167, gazetecilere ve yazarlara verilen hapis cezası 164 yıl 10 ay, para cezası 9 milyar 401 milyon, gazeteci ve yazarlara istenen hapis cezası 8 bin 780 yıl 3 ay, istenen para cezası 4 milyar 250 milyon lira...

Barış içinde bir dünya oluşturulması için uluslararası hukuka işkence yaparak, infaz ederek, gözaltında kaybederek, katkılarda bulunmaya devam ediyoruz...

SÖZ
Haftalık Haber Yorum Dergisi

● **Sahibi:** Olgu Ltş. adına Ali KÜÇÜK
● **Koordinatör:** Seyfi ÖNGİDER
● **Yazıişleri:** Ayla ÖNDER, Sermet ÖZDOĞAN, Sezai SARIOĞLU, Veysi SARISÖZEN
● **İdare:** Muzaffer TUTKAN
● **Sorumlu Müdür:** B.Aytaç YOLDAŞ

Avrupa Temsilcilikleri

Almanya:	A. Vehbi PAKSOY	**Tel:** 0049 306183742 **Fax:** 0049 302755143
Fransa:	Y. Mustafa ÖZKAN	**Tel:** 0033 148572114 **Fax:** 0033 148571691
İsviçre:	Süleyman ÖZGÜR	**Tel:** 0041 3415213
İngiltere:	Ahmet SAYER	**Tel:** 0044 1814826280

Adres: Sıraselviler Cad. Billurcu Sk. **No:** 3/8 Taksim/İstanbul **Tel:** (0212) 249 99 29 **Fax:** (0212) 249 99 29 **Basıldığı Yer:** Serler Matbaacılık **Dağıtım:** Biryay